

TEORII_{de} *doğrultu*

13

Temmuz-Ağustos

2003

İÇİNDEKİLER

İşgal Düşkünleştiriyor	2
Irak Direnişle Yeniden Doğuyor	3
Güney'de Kürtler, Yeni Durum, Olası Sonuçları	6
Ulus-Devlet Ve Küreselleşme.....	13
Kürt Kadın Hareketi Ve Feminizm.....	22
Esnek Ve Savunmacı Bir Örgüt Biçimi: PLATFORMLAR.....	34
Özelleştirme Terörüne Karşı Mücadelenin Güncel Sorunları	42
Üç Parti Üç Program	49
İsrail Anlayışını Kuşanan Yol Haritası Çıkamaz Sokakta	58
Yaşasın İnsanlık*	63

İşgal Düşkünleştiriyor

Düşmanına saygı göstermek, yenilgiye uğrattığı tarafı küçük düşürmemek, daha da önemlisi savaşçıların ölü bedenlerine saygı, tarih boyunca sayısız savaşlar görmüş insanlığın yarattığı değerler arasındadır. Asaleti yansıtırlar. Şunu da unutmamak gerekir ki, sömürücü sınıflar çıkarları gerektirdiğinde insanlığın yarattığı en yüksek değerleri bile çiğnemekten geri kalmamışlar; çöküş dönemlerinde ise bu değerlere karşı da savaş açmışlardır. Tarih karşısında varlık haklarını yitirmiş olmaları nedeniyle yabancılaşma ve çürümenin dip sularında ahlaken ve moral bakımdan tükenip hiçleşmenin çirkinliğini sergilemişlerdir.

Hatırlanacaktır, ABD henüz Irak'a saldırı hazırlıklarını yürütürken savaş süresince habercilerin uyacakları kurallar/yasaklar arasına savaşta öldürülen ABD askerlerinin cesetlerinin fotoğraflarının yayınlanması yasağını koyduğunu da açıklamıştı. Ahlaki nedenlere dayanıyor izlenimi verse de kuşkusuz ki, baş emperyalist haydut bu yoldan da kuvvetlerinin moralini korumak, yüksek tutmak istiyordu. Sınırsız demagoji, emperyalizmin doğasından kaynaklanan temel bir eğilimidir. Çünkü emperyalizm hakimiyet peşinde koştuğu için, bu uğurda kelimenin tam anlamıyla her şeyi, her yolu mubah görür.

Saddam Hüseyin'in oğullarını öldüren ABD, "kanıt" olarak cesetlerinin fotoğraflarını yayınlamaya ve cesetlerini teşhir ederek, her çeşit ahlaki değerden yoksun olduğunu bir kez daha gösterirken, hükümetin bu kirli işini kamuoyu önünde savunmayı Savunma Bakanı Rumsfeld üstlendi. Washington'daki savaş kundakçısı çetenin bu en küstah temsilcisi, savaşın ilk günlerinde esir askerlerin fotoğrafını yayınlayan Irak'ı, Cenevre Savaş Sözleşmesi'ne uymamakla suçlamıştı. Bu aşağılık adam şimdi, Saddam

Hüseyin'in oğullarının cesetlerinin fotoğraflarını yayınlama pis işini, bunun "Irak'taki Amerikalıların hayatını koruyacağı" ırkçı gerekçesine dayandırarak savunuyor. Ya Iraklıların, ya başkalarının hayatı! Direnişçiler, işgalcileri, Saddam'ın oğullarını imha eden birliğe, hemen bir gün sonra yaptıkları misilleme saldırısında üç ABD askerini imha ederek yanıtladılar. Böylece daha ilk anda ahlaki düşkünlüğün işgalcileri korumaya yetmeyeceği açığa çıktı.

Aslına bakılırsa Vietnam cehenneminin çemberinden geçmiş ABD'nin bunun böyle olacağını bilmesi gerekmiyor muydu? Tabii ki bu sorunun 'akla ait' bir karşılığı yoktur emperyalist sömürgecilerin kitabında. Tarih, onlara göre, celladın elindeki baltadan ibaret, inip kalktıkça her şey yolunda gidiyor sanıyorlar.

Türk sömürgeciliği de öyle sanmamış mıydı? Akıl hocası ABD'den öğrendiği kirli savaş politikasıyla kelle-kulak keserken, parçalanmış gerilla cesetlerini ibret olsun diye halkın arasında gezdirirken, fotoğraflarını çarşaf çarşaf yayınlarken, o da tarih yazdığını sanmıyor muydu?

Şimdi ABD emperyalizminin Irak'ta yaptığı gibi, Türk sömürgeciliği de Kürdistan'da düşkünlüğün çukuruna direnenleri ve bütün insanlığı sürükleyebilecekleri akılsızlığına kapılmamış mıydı?

Ama biz biliyoruz ki tarih eğer, insanlığın devrimci ilerleyişinin çağlar boyunca sürmekte olan eylemiyle geleceğe doğru yol alıyorsa, hiç bir cellat baltasının gücü bu bağı kesip atmaya yetmeyecektir. Dün, şimdi ve yarın, o balta, sömürücülerin, sömürgecilerin elinden alındı, alınıyor ve alınacak. Emperyalizmin kafası mutlak uçurulacak. Onu bekleyen düşkünlük çukuruna atılacak. Onur, adalet ve özgürlük için bu şart.

Irak Direnişle Yeniden Doğuyor

ABD Başkanı W. Bush, Mayıs ayında savaşı kazanıldığını ve ABD zaferini ilan etti. Hakikaten hem Baas rejiminin tasfiyesini ve hem de Irak'ın istilasını gerçekleştirmişlerdi. Fakat ABD son günlerde Saddam Hüseyin'in oğullarını öldürdüğünü dünyaya öyle bir ilan etti ki, sanki Irak'ta savaş yeni kazanılıyordu! Profesyonel katil, işlediği bu yeni cinayetten Irak halkının direncini kırmak için olabildiğince yararlanıyor. Emperyalist psikolojik savaşın gereğidir bu, ama istilacıların zafere o kadar çok inanmadıklarını da ele veriyor.

Bu yeni Amerikan cinayeti, Arap halkının ABD'yi ve onun kurmaya çalıştığı sömürgeci rejimi desteklemediği ve işgalcilere karşı direndiği gerçekliğini daha çarpıcı hale getirmiştir. Yarımada, Çöl Akrebi, Çingiraklı Yılan ve sonuncusu Sarmaşık... ABD'nin işgal altındaki Irak'ta direniş kırmak için ardı ardına halka karşı düzenlediği saldırıların isimleridir bunlar. Ama kırılması şurada kalsın direniş hem gerilla tarzı silahlı mücadele ve hem de kitle hareketi biçimlerinde git gide geliyor, daha örgütlü hale geliyor. İşgale karşı direniş, Irak'ın en temel gerçeği olarak ışıyor. Bizzat ABD'nin yönetici çevrelerinin açıklamaları da bunu doğruluyor. Gözünü kan bürümüş vampir taslağı Donald Rumsfeld, Irak'taki Amerikan güçlerini "şiddet dolu bir yazın, yeni saldırıların ve ölümlerin beklediğini" açıklıyor.

Keza, Orgeneral Abizaid'in Pentagon'daki basın brifingi sırasında, "Saddam Hüseyin yanlılarının gerilla savaşıyla karşı karşıyayız ve giderek daha organize olan bu direniş bastırmak için taktik belirlemeliyiz", Saddam yönetimi dönemindeki orta düzey yetkililerin, istihbarat, güvenlik ve Cumhuriyet Muhafızları ajanlarının, "bu direniş, bölgesel düzeylerde ve hücre yapılanmaları şeklinde örgütlemekte olduklarını", işgalci ABD güçlerine karşı direnişin, "giderek daha örgütlü hale geldiğinin" söylenebileceğini, direnişçilerin, "bu tip savaş taktiğini giderek daha iyi öğrenmekte ve giderek daha etkili yöntemler, teknolojiler kullanmakta olduklarını" ekliyor.

Bugünkü Irak'ın en temel gerçeğinin işgale karşı gelişen direniş olduğunu petrol tekellerinin tavrı da gösteriyor:

Financial Times'ın birinci sayfadan verdiği bir habere göre, "Petrol grupları Irak'a yatırım konusunda Amerika'yı uyardı." "Petrol şirketleri yetkilileri, Amerika'ya, Irak'taki güvenlik durumu böylesine tehlikeli olduğu sürece, büyük yatırımlar yapmayacaklarını söyledi. Üst düzey Amerikalı yetkililerle yapılan görüşmelerde, Irak'taki Amerikan destekli yönetimin siyasi meşruiyetin eksikliği konusunda da endişelerini dile getirdiler. Petrolcülerin Irak'ın petrol sanayiine uzun vadeli yatırım yapmak ve ülkeyi yeniden inşa etmek konularında isteksiz olmaları,

Amerika için bir engel.” Financial Times, petrol şirketlerinin tahminine göre, Irak’ın petrol varalarını tam olarak harekete geçirmek için 30-40 milyar dolarlık yatırım gerektiğini hesapladıklarını da bildiriyordu.

Irak batağına saplanan haydutların iddia ettiği gibi, direnişi Saddam’ın adamları mı sürdürüyor? Direnişçileri, “Saddam’ın adamları, Baas artıkları” vb. biçiminde damgalayan jargonun Pentagon’un psikolojik savaş merkezinde üretildiğinden kuşku duyulamaz. İşgalciler bu yoldan direnişi karalamak, Irak halkının işgale rızasını oluşturmak istiyorlar. Ancak nafile! Git gide belirgin çizgileriyle ayrışan biri, işgalciler ile işbirlikçilerinin diğeri ise her biçimde direnenlerin olmak üzere iki Irak ve bu iki Irak arasında süren bir ölüm kalım savaşı gerçeğini ABD bile gizleyemiyor.

Irak’ta ABD’ye karşı direniş I. Körfez Savaşı’ndan beri sürüyor. Öncekilerin en nihayetinde dünyanın rakipsiz efendisi olmak isteyen en büyük kabadayı ile büyüme isteyen bir küçük egemen, bir yerel/bölgesel külhanbeyi arasındaki savaş olduğu dikkate alındığında, bugün gelişmekte olan direnişin öncekilerden bütünüyle farklı olduğu geçeği de açığa çıkıyor.

İrili ufaklı dünyanın bütün egemenlerini arkalayan ABD emperyalizmi, ’91 Körfez savaşında Irak’ı askeri yenilgiye uğratarak Kuveyt’i “kurtar”mıştı! Bundan sonrası ise Irak’ın yarı sömürgeleştirilmesidir. Irak’ın Kuzey ve Güney’inde Bass rejiminin hükümlanlık haklarına son verilmiş, keza petrol üretiminin miktarını belirleme ve petrol gelirlerini değerlendirme hakkı elinden alınmıştı vb. Gerici Bass rejimi bütün bunlara karşı direniyordu. Ama kuşkusuz ambargonun en ağır sonuçlarını yaşayan Irak halkıydı. Modern revizyonist kampın çöküşü ve SSCB’nin dağılmasından sonra “soğuk savaşın” galiplerinin lideri olarak ABD, en büyük ganimet olan “paylaşılmaz dünya egemenliği”ne ulaşma stratejisini Irak saldırısı ile yürürlüğe sokuyordu. Yenilgi, ambargo vb. ne karşı Baas rejiminin direnmeye devam etmesi, diz çökmesi, ABD’nin zaafına dönüşüyordu, dönüştü de. 11 Eylül baskını yemeden çok önce, Bass rejimi ve Saddam Hüseyin’in kendisiyle oynadığını, otoritesini sarstığını düşünen ABD emperyalizmi, başka şekilde halledemediği bu sorunu emperyalist militarizm ve savaşla çözmeye yönelmişti.

1991’den Nisan 2003’te Bağdat’ın düşüşüne değin geçen süreç boyunca ABD’ye karşı direnen eski Irak’tır, gerici Bass rejiminin Irak’ıdır. Diplomatik, askeri ve siyasi bakımdan olduğu kadar, Irak’taki kitle gösterileri içinde geçerlidir bu. Bass rejiminin simgesi Saddam heykelinin devrilmesi, eski Irak’ın direnişinin sonunu, yenilgisini simgeler. İngiliz emperyalizmini de yedekleyen ABD emperyalizmi, Irak ordusunun zayıf karşı koyuşunu kırıp Irak’ı işgal ederek, Bass rejimini de çökertmiş, askeri bir zafer kazanmıştır. Irak’ın işgali ve Bass rejiminin dağıtılması en başta eski Irak’ın tasfiye edildiği ve Irak’ta her şeyin değıştiği anlamına gelir.

“Her şey” gerçekten değışmiştir. Öyle ki, değışmeden kalanlar bile değıştirmiştir. Örneğin ABD emperyalizmi ile uzlaşanlar, açık işbirlikçilikte konaklamış bulunuyorlar.

Bass rejiminin direnişe katılan unsurları artık kurulu egemen bir rejimin elemanları değiller. Belki eski günler için, rejimin sağladığı ayrıcalıklar için yanıp tutuşuyorlar, ama şimdi halka her bakımdan muhtaçlar ve halk olmadan hiçbir şey yapamazlar. Demek oluyor ki, Bass rejiminin kalıntıları kaderini halkın kaderiyle birleştirdikleri ve direndikleri ölçüde yeni Irak’ın parçası olabilirler. Bugünkü Irak’ta halka dayanmayan bir direniş olanaklı da değildir zaten.

Irak’ta Arap halkı tarihsel Şii-Sünni bölünmesini yaşayageldiği gibi, Baas rejimi biraz da bu bölünme üzerine kurulmuştu. Tabii ki, Sünni işçi ve emekçiler de Baas diktatörlüğünün boyunduruğu altındaydı. Ama Sünni Araplara dayanan Baas rejimi, Kürt halkına karşı olduğu gibi, Şii Arap halkına karşı da ağır suçlar, büyük çaplı cinayetler işlemişti. Kuşkusuz bütün bunlar Irak halkları arasında derin güvensizlikler yarattı. Kürt halkının işgalcilerle işbirliği yapan Kürt egemenlerini desteklemesinde bunun büyük bir rolü olduğu da açıktır. Ama şimdi işgale karşı direniş içerisinde Arap halkının Şii ve Sünni kesimleri arasında güven duygusu ve birlik isteği büyüyor. Irak’ta, işgale karşı ve anti-emperyalist muhteva da taşıyan yeni, halkçı bir ulusal bilinç gelişiyor. Ülkesi işgal edilen, işsiz, aç ve aşağılanmış Irak halkı bugün iş, ekmek, onur ve özgürlük için direniyor.

İşgalcileri hedefleyen direniş, kaçınılmaz olarak işbirlikçileri de hedefleyecektir. Tam da bu noktada Kürt önderliğinin ABD ile kurduğu işbirliği nedeniyle de Arap ve Kürt halkları arasındaki

ilişkiler sorunu gündeme gelecektir. Irak'ı işgal eden, ama "barışı", daha doğrusu sömürgeci düzenini kurama sürecinde Arap halkının sert direnişi ile karşılaşan ABD'nin Arap ve Kürt ulusları arasında güvensizliği körüklemesi ve bir Arap Kürt boğazlaşmasını kışkırtması sürpriz sayılmayacak çok tehlikeli bir olasılıktır. Arap halkının antiemperyalist devrimci bilincinin ve demokratik atılımının gelişimi, emperyalizmin bölge halklarını bir birine kırdırma oyunlarını boşa çıkartacağı gibi, yeni Irak'ı bölgenin devrimci merkezi haline de getirecektir. İşbirlikçi Kürt önderliği ile mücadele, Kürtlerin varlığı ve demokratik haklarının kabulüyle el ele gitmelidir.

ABD tekelleri Irak'ın zenginliklerini çoktan yağmalamaya başladılar. Irak'a ABD saldırısının temel amaçlarından biri de buydu zaten. İşgalciler, Irak'ın yağmasında burada duracak değiller. Yıktıkları Irak'ı bu defa yeniden imar edecekler vb. Ama bir şey değişmeden kalacak, Irak'ın talanına devam edilecek. İşgalcilerin gündemde tutukları özelleştirme, tekeller ve onlarla işbirliği içindeki Arap burjuvazisinin iştahını kabartan büyük ve yağlı bir lokmadır. Şimdi sıra onda. İşgalcilerin yapacağı özelleştirme, emperyalist yağmayı Irak halkı nezdinde daha da fazla açığa çıkartacak, işgale karşı mücadelenin tekeller ve işbirlikçi burjuvaziyi de hedefleyen yanının belirginleşmesi kapitalizm sorununu da gündeme getirecektir.

Öyle ki işgalcilerin kayıp vermediği gün yok. Direniş daha şimdiden işgalci haydutları zorluyor, hatta ABD emperyalizminin Irak'ta batağa saplandığı da söylenebilir. ABD bir yandan İran ve Suriye üzerinde baskıyı yoğunlaştırarak direniş kuvvetlerinin destek almasını önlemek istiyor, aynı zamanda diğer yandan Irak'ta ABD polisliği yapacak işbirlikçi taşeronlar kiralamak için, Türkiye'den Hindistan'a çalmadık kapı bırakmıyor. Fakat ABD, Birleşmiş Milletler örgütünün devreye girip inisiyatifi paylaşmasını da istemiyor. Uluslararası hukuk bakımında da açıkça işgalci olan ABD, bu yoldan Irak saldırısını ve işgali uluslararası hukuk haline getirerek meşrulaştırmaya çalışıyor.

Henüz ABD ile ilişkilerin aldığı yara kabuk bağlamamış, güven krizinin tedavisi tamamlanmamışken (bunların üzerine bir de Süleymaniye'de özel birliğin uğradığı aşağılayıcı saldırı eklendi) ABD, her çeşit işbirliğine hazır olduğunu açıklayan Türk burjuva devletinden Irak'ta kullanılacak askeri birlik talep etmesi bir yandan ilişkilerin düzeltilmesi yolunda bir fırsat yaratırken diğer yandan devletin yönetici çevreleri ve egemen sınıflar arasında iç gerilimi de tetiklemektedir. Kuşkusuz Türk egemen sınıfları ve onların faşist diktatörlüğü Irak'ta işgalcilerin kazanmasını istiyor ve destekliyor. Fakat Irak halkı ve direnişçilerle savaşmak, işgalci ABD birliklerini korumak için ölmek öldürmek üzere Irak'a asker göndermek o kadar kolay olmayacaktır. Nasıl ki, Türk egemen sınıfları işgalcilerin yanında saf tutuyorlarsa, biz Marksist Leninist komünistler ve Türkiye devrimcileri de Irak direnişçileriyle birlikte mevzileniyoruz. Yalnızca direnişçilere zafer dilemiyoruz aynı zamanda onları her yoldan destekleyeceğimizi de ilan ediyoruz. Bu bakımdan Irak'a asker gönderilmesine karşı mücadelenin acil devrimci görevlerimiz arasında olduğunu belirtmek bile fazladır.

ABD saldırganlığını ancak devrim ya da yakın bir devrim tehdidi caydırıp durdurabilirdi. Ama devrim savaşı önleyemedi, kitle hareketi buraya sıçrayamadı. Emperyalist saldırganlık, savaş ve işgal, şimdi Irak'ta hızla devrimci bir durumun oluşumuna yol açıyor. Gözlerimizin önünde emperyalist saldırganlık ve işgalin yol açtığı kaos içerisinde devrim mayalanıyor. Irak'taki direnişin anlamı bu. Eski Irak'ın tasfiyesi ve Irak'ın işgaliyle Ortadoğu'nun işgalinin sürmesi ABD-Türkiye ilişkileri dahil, bölgedeki bütün dengeleri sarstı, şimdi bölgede bütün eski ilişkiler, statüko tehdit altında. Emperyalist savaş devrime yolu açıyor. Ya ABD'nin paylaşılmaz dünya egemenliği ya da dünya devrimi. Dünyanın neresinde patlak verirse versin her önemli çatışmanın çekirdeğini oluşturan temel gerçektir bu. Ve devrimci hazırlı ancak bu temele dayanıyorsa başarılı olabilir.

Güney’de Kürtler, Yeni Durum, Olası Sonuçları

Güney Kürt ulusal hareketi, son savaşta, ABD’nin Irak’ı sömürgeleştirmesinin askeri yedek gücü ve toplumsal dayanağı rolünü oynadı.

Güney Kürt ulusal hareketi, burjuva reformist önderlikler eliyle, 91 emperyalist savaşımdan itibaren ABD emperyalizminin Güney Kürdistan’da himayeci sömürgeciliğini kurmasının dayanağı haline getirilmişti.

Barzani ve Talabani önderliği, süreç içinde ABD himayeci sömürgeciliğinin siyasi-askeri işbirlikçileri haline geldiler. Burjuva reformist bu partiler, geçmişlerinde taşıdıkları sınırlı anti-emperyalist ve demokratik özelliklerini bu süreçte tümüyle tükettiler.

ABD emperyalizmi, geçen on yılı aşkın bu süreçte Güney Kürdistan’daki himayeci sömürgeci egemenliğini ve Barzani-Talabani önderliğini, Irak’ı sömürgeleştirmenin aracı yapma politikası izledi.

ABD, 2003 emperyalist Irak savaşında, PDK-YNK güçlerini kuzey cephesinden vurucu askeri güç olarak kullandığı gibi, Talabani-Barzani önderliği eliyle Güney Kürt ulusal hareketini, Irak’ta sömürgeci egemenliğinin toplumsal dayanağı haline de getirdi. Böylece, Marksist Leninist komünistlerin de vurgulayarak öngördüğü gibi, Kürdistan ulusal hareketi, tarihinin tersine ilk kez son on yıldır emperyalizme yedeklenen gerici bir rol oynadı.

Oysa Kürdistan halkı, özgürlükleri için geçen yüzyıldan başlayarak, bölge gerici ilhakçı-sömürgecilerine ve emperyalistlere karşı mücadele yürüttü. Ulusallaşma ve ulusal amaçlarına kavuşma mücadelesi bunun içinde şekillendi. Geçmiş feodal ulusalcı önderler (Seyit Rıza, Şeyh Sait, Koçgiri aşiret reisleri, Şeyh Mahmut Berzenci, Simko İsmail, Gazi Muhammet vb.), burjuva ulusalcı aydınlar (Alişer, Nuri Dersimi, Cibranlı Halit, Doğu Kürdistanlı aydın önderler) bölge ilhakçı-sömürgecilerine olduğu kadar emperyalist sömürgecilere karşı da mücadele ettiler. Bizzat Güneyin tarihinde yer alan Şeyh Berzenci ayaklanması, Osmanlı ilhakçılarına da İngiliz sömürgecilerine de karşı bir ulusal ayaklanmaydı.

Son yarım yüzyıl içinde, Güneyde Molla Mustafa Barzani önderliğindeki mücadele, ancak defalarca yenilgiye uğradıktan sonra, 1975’te Barzani, ABD’ye umut bağlar hale geldi. 1975 askeri yenilgisiyle birlikte Molla Mustafa Barzani, ABD emperyalistlerine sitem eden ve “Oysa biz Kürtler ABD’nin eyaleti olmaya razıyız” görüşünü içeren mektupla ABD başkanına başvurmak, İran şah diktatörlüğüyle gerici ittifaklara girmek gibi tavırlara girdiyse de, ‘91 öncesi tarihinde başlıca olarak emperyalistlere yedeklenme stratejisi izlemedi. Bölge gericileriyle girdiği faydacı ittifaklar ve kendi burjuva feodal niteliğinin sonucu olarak, Doğu Kürdistan ulu-

sal hareketine ve devrimci özellikleri olan yurt-sever aydınlarına karşı gerici saldırılara pek çok kez başvurduysa da, '91 emperyalist savaşıma değin emperyalistlere yedeklenme stratejisi izlememişti.

Ancak 1991'le açılan süreçte, '88'teyenilgiye uğramış Barzani ve Talabani önderlikleri, umutlarını, ABD'ye, ABD'nin bölgede hakimiyet kurmak için Irak'a karşı yürüttüğü emperyalist savaşıma bağladılar. ABD sömürgeci himayeciliğini kabullenerek, onun dayanağı ve yedeği oldular. Bu, Güney Kürdistan'ı ABD'nin mandası-protectorası yaptığı gibi burjuva-feodal önderliği de, ABD emperyalizminin siyasi-askeri işbirlikçisi haline getirdi.

Güney Kürt ulusal hareketinin, demokratik, antiemperyalist, reformist bir nitelikten gerici niteliğe dönüşmesinin nedenleri kısaca şöyle özetlenebilir:

- Irak Arap burjuvazisinin sömürgeci diktatörlüğünün baskıları ve Arap halkını şovenizmin zehirleyici etkisi altına almış olması;

- ABD'nin son on yıllık konjonktürde, hegemonya boşluğu olan ülkeleri sömürgeci boyunduruğuna almak amacıyla, muhalif ulusal hareketleri kullanma politikası ve bu politika doğrultusunda söz konusu ulusal hareketlere sömürgeci boyunduruğu altında bazı ulusal haklar verme taktiği. ABD bunu Yugoslavya'da olduğu gibi Irak'ta da uygulamaktadır.

- Barzani-Talabani burjuva ulusalcı önderliği, burjuva ve ulusalcı niteliğinin kaçınılmaz sonucu olarak, tarihteki ve konjonktürdeki diğer örnekleri gibi ulusal hareketi ulusal özgürlükle değil, emperyalizmle uzlaşma ve karşıdevrimle sonuçlandırmıştır.

ABD'nin Himayeci Sömürgeciliği Altında Federasyon Ulusal Özgürlük Değil Ulusal Kölelik

ABD işbirlikçisi haline gelen burjuva feodal önderlik, Güney'de Kürt halkını gerici amaçlarına alet etmeyi ve ABD işgalinin Kürt ulusuna özgürlük getireceği büyük yanılsaması içine düşürmeyi başardı.

Oysa birinci ABD emperyalist Irak savaşıyla fiilen, ikincisiyle fiilen var olanın hukukileşmesi yoluyla gerçekleşecek özerk-federe Kürdistan, ABD himayeci sömürgeciliği altında federe-

özerk Kürdistan statüsüdür. Irak Arap burjuva gericiliğinin sömürgeci boyunduruğu yerine ABD sömürgeci boyunduruğunun gelmesi, Kürdistan'ın ulusal özgürlüğü olamaz.

Üstelik ABD sömürgecilerinin hâlâ tartıştığı ve kesinleştirmedeği bu statü, bir vefa borcu, işbirlikçiliğe bir ödül de değildir. ABD, işgal için savaşıma hazırlık döneminde Güney

Kürdistan'a federasyon yerine, Barzani-Talabani önderliğini sömürgeci rejimin merkezi hükümetinde görevlendirme ve Güney Kürdistan'da- ki fiili federasyonu özerkliğe geri çekme planı yapıyordu. Bu planını, Şii inançtan Arap halkından geniş bir dayanak bulacağı ve Baasçı gericiliğin bir bölümünü yanına çekeceği umudu üzerine kuruyordu. Ancak bu gerici umudu gerçekleşmeyince, tek güçlü dayanak olarak Talabani-Barzani işbirlikçileri kalınca, o zaman Güney Kürdistan'a federasyonu yeniden seslendirmeye başladı ve bugün planı bu yönde geliştiriyor.

Yarın Arap burjuvazisinden güçlü bir dayanak oluşturduğunda, federe Kürdistan statüsünü özerkliğe veya güdük bir özerkliğe pekala geri çekebilir.

Baba Bush, birinci emperyalist Körfez savaşında, Kürtlerin ve Şiiilerin ayaklanmalarını Saddam'ın helikopterlerinin bastırmasına, Baasçı burjuvazi içinden işbirlikçi klik beklentisiyle müsaade etti. Bu, emperyalist burjuvazinin tabiatına uygundur. Emperyalistlerin, işbirlikçilerine de, halklara da vefa politikası yoktur; yalnızca emperyalist egemenliğinin çıkarı ne gerektiriyorsa politikası da odur. ABD, yarın Arap burjuvazisi içinden az çok güçlü bir dayanak yaratırsa, emperyalist sömürgeci çıkar nedeniyle Güney Kürtleri 'ne sömürgeci boyunduruk altında da olsa federasyonu-genişçe bir özerkliği "bol" görür ve çok rahat elinden alır.

Nitekim ABD emperyalist egemenliğinin çıkarı gerektirdiği için, işbirlikçilerinin "askeri" güçlerini geliştirmelerine son on yıllık dönemde izin verdi, teşvik etti. Ama şimdi henüz bombaların kavurucu ateşi soğumadan, "peşmergeleri silahsızlandırın Irak kukla ordusuna katın" emrini verdi.

Ya da Irak Sünni ve Şii Arap halkının ABD işgaline karşı mücadelesinin hızlı gelişmesi, ABD'yi, planında değişikliğe, örneğin daha gevşek bağlarla Irak merkezi işbirlikçi rejimine

bağlanmış ama ABD'nin himayeci sömürgeciliğine daha sıkıca bağlanmış, federasyon statüsünü uygulayabilir.

Fakat her üç olasılık ve biçimde de değişmeyen tek şey, ABD'nin sömürgeci egemenliğinin koşullara göre olanaklı en sıkı tarzda kurulması ve Güney Kürdistan'ın bu egemenliğin dayanağı ve üssü durumuna getirilmesidir. Ki bu, Güney Kürdistan'ın ulusal kaderinin ABD'nin sömürgeci çıkarlarına bağlanmasıdır. Güney Kürt ulusal hareketinin, karşıdevrim ve gericilikle sonlandırılması ve ABD'nin emperyalist sömürgeci çıkarlarının oyuncağı haline getirilmesidir.

Pek çok Kürt ulusalcı aydını, ulusalcı örgütü, "bin yıldır ilk defa Kürtlerin devlet kurma imkanı doğdu, değerlendirelim" görüşünü hararetle savunuyor. Emperyalizm çağında, pek çok ulusun kurtuluş mücadelesi, ABD, İngiliz, Fransız emperyalistleri, Çarlık Rusya'sı vb. emperyalistler tarafından, gerçekte emperyalizme bağımlı devletler çözümüyle, karşıdevrimleştirildi. Buna I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın sonucunda Sırp'ların ulusal mücadelesinin emperyalizme bağımlı Yugoslavya Krallığı devletiyle sona erdirilmesi ve gericileştirilmesi örneğini verebiliriz. Üstelik bu krallık da Avusturya-Macaristan İmparatorluğu gibi bir başka emperyalist gericilikten kopararak gerçekleştirilmişti. Haklı ulusal mücadele, bir başka gerici çözümle sonuçlandırılmıştı. Buradan gerçekte, Sırp ve diğer uluslar özgürlüklerini elde edemediler. Gerici bir krallık rejimine reva görüldükleri gibi, burjuva milliyetçileri Çetnikler gibi bir gericiliğe battılar. Başta kendi ulusundan olmak üzere komünistlere ve emekçilere karşı antikomünist bir rol oynadılar. Krallıkta egemen ulus konumunu paylaşan diğer ulus olan Hırvatlar, Ustası faşist milliyetçiliğini geliştirdiler, işgalci Hitler faşizminin elinde, kendi ulusundan ve kardeş uluslardan işçi ve emekçilerin celladı oldular.

Yugoslavya halklarının kardeşçe birliğini, ancak faşist emperyalist işgale karşı halkların ortak devrimci ulusal kurtuluş mücadelesi gerçekleştirebildi. Komünist Enternasyonel'in yönlendirmesinde halkların birleşik devrimci mücadelesi, halkları gerçek ulusal kurtuluşa ve özgürlüğe kavuşturabildi. Yugoslavya Devrimi, küçük burjuva önderlik eliyle Batı emperyalizmiyle uzlaşma yoluna sokulduğu ölçüde, örneğin Kosova'da federasyonun reddi ve Balkan halkları üzerinde hegemonya kurma girişimi gibi ulusal

baskı biçimlerine bulaşmaya başladı. Sosyalizm inşasını reddettiği ölçüde, biçim olarak halkların federatif birliğini korusa da, gerçekte her ulus burjuvazisinin milliyetçi rekabetinin yaşandığı arenaya dönüştü. 90'lı yıllarda batılı emperyalistlerle daha çok uzlaşmaya girişince ve işbirliği arayışına battıkça, burjuvazilerin her birinin kendi çıkarları yönündeki rekabeti, halkları kıldırma gericiliğine, halklar arası boğazlaşmaya vardı.

'90'lı yıllar, ABD'nin (belli ölçüde Avrupalı emperyalistler de) hegemonya boşluğundaki (ilhak altında ulusların var olduğu) ülkelerde, ezilen ve sömürge ulusların ulusal hareketlerini, buralarda emperyalist hegemonyasını kurmak amacıyla kullanmasına tanıklık etti. Bosna-Hersek, Kosova, Hırvatistan gibi bir kısım ulusların burjuva milliyetçi hareketlerin kanlı gerici savaflara yol açarak, kurdukları devletler, Makedonya gibi küçük çaplı savafları da sonradan getiren "savaşız" kurulan devletler, ABD ve Avrupalı emperyalistlerin hegemonya boşluğundaki ülkeleri ele geçirme politikasının aleti olarak kuruldu. Bu ulusların ayrı devlet kurma haklarının savunulması gerektiğini belirtmek kaydıyla, bu milliyetçiliklerin kendi burjuva sınıf egemenlikleri için halkları birbirine kırdırdıklarını, (buna Sırp milliyetçi burjuvazisi de dahildir) yanı sıra gerici devletler kurarak, ABD ve diğer emperyalistlerin himayeci sömürgeciliği altına girdiklerini vurgulamalıyız. Halkların kanını akıtan bu gerici derslerden de ulusal devrimci sonuçlar çıkarmak, bölgemiz komünistleri, devrimcileri ve halklarının görevidir.

Kosova'da, Bosna'da hangi ulusal özürlük var? ABD'nin ve diğerlerinin himayeci sömürgeciliği değil mi var olan statü? Makedonya hangi ulusal özgürlüğe sahip? ABD ve NATO'nun bir askeri üssünden başka nedir ki? Değişen tek şey, sömürgeci bir efendinin yerini diğerinin alması ve zulmün geçici bir süre derecesinin azalmasıdır. Üstelik bu halklar, ABD ve emperyalist sömürgeciliğin tasfiyesini eylemleriyle talep ettiklerinde, ABD, üslerinden ve savaş makinasından, gül değil uranyumlu mermi ve füze yağdıracak!

Güney'de de, başta Kürtler olmak üzere, halklar, ABD sömürgeciliğinin tasfiyesini talep ettiğinde de, ABD işgal valisi, on binlerce askerine ve sömürgeci savaş makinasına, "kurşun atmayın gül atın, onlar bize geçmişte yardımcı olmuştu" emrini mi verecek?

Elbette Güney Kürdistan'ın ayrı devlet kurma hakkını, Türkiye ve Kuzey Kürdistan proletaryası ve komünistleri de en önde ve en kararlıca savunuyor ve savunacaklar. Yalnızca özerk ya da federe statü de değil, bağımsız devlet kurma özgürlüğünü savunuyor ve diğer halklarla birlikte devrim yolundan gerçekleştirilecek ulusal özgürlük koşullarında halkların gönüllü birliğine dayanan özgür ulusların federatif cumhuriyetleri birliğini öneriyorlar.

Bugün, bölge ülkelerinin Kürdistan üzerinde egemen uluslarından ilhakçı-sömürgeci burjuvaziler, gerici ittifaklar oluşturarak, "ihanet eden Kürtlere karşı" gerici planlar yapıyorlar. Aynı şovenizm zehrini, kendi halklarına da içiriyorlar. Kabul etmek gerekir ki, Kürtler üzerindeki egemen uluslardan halkların antiemperyalist kitle hareketi ve ilerici güçleri üzerinde bile, bu şovenizm etkili oluyor. Güney Kürtlerinin federasyon hakkının da olmaması gerektiği, bunun bölücülük olduğu fikirleri bugün daha çok yaygınlaşmış durumda.

Başta Marksist Leninist komünistler olmak üzere, bölge halklarının komünist ve devrimci güçleri; Güney Kürdistan'da federasyona karşı olmak bir yana, federasyon dahil ulusal devlet kurma hakkını kararlılıkla savunmalı, halkların devrimleriyle gerçekleştirmeli ve halkların devrimlerinin zaferiyle emekçi halkların demokratik federatif birliği içinde eşit haklara sahip Güney Kürdistan demokratik federasyonunu, Güney Kürdistan emekçilerine önererek kurlarına yardımcı olmalıdırlar. Güney Kürdistan proleter ve emekçileri de, ulusal devlet kurma özgürlüğü ve federasyonunu gerçekleştirmelidir. Marksist Leninist komünistler, daha ileri proleter enternasyonalizmi benimseyerek, bütün Kürdistan'ın birleşme özgürlüğünü tanıdıklarını ve bölge halklarının demokratik ve sosyalist federatif cumhuriyetler birliğini program edindiklerini ilan ettiler. Bu hedef için kararlılıkla mücadele edeceklerdir.

Barzani-Talabani'nin Kuzey Kürdistan'daki izdüşümü parti, ulusalçı bazı örgütler, küçük burjuva ve burjuva ulusalçı aydınlar, '92'de de Güney Kürdistan federasyonunun ulusal özgürlük olduğu iddiasını yükselttiler. Üstelik Güney'deki Kürt halkı o zaman henüz ABD'nin toplumsal dayanağı haline bu derece getirilmemiş ve Barzani-Talabani ise bu denli ABD tektikçisi rolüne düşürülmemişti. Ama sonra, ABD

himayeci sömürgeciliği altında fiilen kurulan Güney Kürdistan federasyonu, ilk önce kimle beraber, kimin üzerine yürüdü? Türk burjuvazisinin sömürgeci- faşist diktatörlüğüyle birlikte, Kuzeyin devrimci ulusal kurtuluş gücü PKK'nin üzerine yürümedi mi? ABD'nin himayesindeki bir güçten ne beklenebilirdi? Ve ABD'den ulusal özgürlük bekleyen Kuzeyin söz konusu ulusal salcıları, bu saldırı karşısında "tarafsızlık" göstererek Kürt yurtsever devrimci gerillalarının imhasının suç ortaklığına düştüler.

'90'lı yıllar boyunca zaten fiilen var olan bu aynı statünün iktidar gücü Barzani-Talabani önderliği, hem Güney ulusal mücadelesini sönlendirdi, hem de Türk sömürgeci burjuvazisinin tanklarıyla toplarıyla birlikte PKK'ye savaş açarak, Kuzey ulusal devriminin yenilgisine büyük katkılarda bulundu. Bu, Kürdistan ulusal devrimci mücadelesine vurulmuş büyük bir darbeydi.

Bugün, ABD, Güney'de konuşlanan KADEK askeri güçlerine, "ya silahsızlanma ya imha"yı dayatmaktadır. Hem de Barzani ve Talabani'yi göreve koşacaktır. Bu ulusal mücadele dinamiğine ikinci büyük darbe olacaktır.

Bu saldırı karşısında Kuzey'deki burjuva ulusal salıcılar ve ulusalçı aydınlar, KADEK'e muhtemelen, ABD'yle uzlaş, silahsızlan öğüdünü verecekler. Utanç verici bir "uzlaşmayla" boyun eğmeyi isteyecekler. Çünkü ABD bu saldırıyı Barzani ve Talabani eliyle yapacak ve ABD himayeciliğindeki bir federe statüsünü korumak, kaçınılmaz olarak bu tavrı getirir. Peki, bu, tam da sömürgeci Türk burjuvazisi karşısında ulusal mücadelenin devrimci olanağının söndürülmesi, hatta küçük reformlardan öte, reformlardan bile kölece vazgeçiş değil mi? Demek ki, çok övdüğünüz o ABD himayesindeki federe-özerk statü, Kuzey'in ulusal güçlerine ve dinamiğine darbe indirecektir.

Tarihin ironisi, KADEK de, "ilkel milliyetçiler"den olmasa da, ABD'den bölge çapında demokrasi, Kürdistan'a da ulusal özgürlükler bekliyor. Savaşın birinci evresinde, ABD'ye karşı tutum alan KADEK, ABD'nin askeri zaferinden sonra, açıkladığı Bölgesel Çözüm Programı'nın "ABD'nin statükocu rejimleri yıkma ve değişim gerçekleştirme" politikasıyla uyumlu olduğuna kendisini inandırmaya ve Kürt halkını yanıltmaya çalışıyor. Güney federasyonunu, ulusal demokratik çözüm olarak görerek, ABD işgalini onaylamış oluyor.

Oysa, ABD'nin, 'ya silahsızlan ya imha olursun', diğerk bir ifadeyle ya politik teslimiyet ya da imha politikası izlemekte olduğu Şimdiden kendisini göstermeye başladı. ABD'nin, sömürgeci faşıst diktatörlüğünü, Güney Kürdistan'ı işgal etmeye izin vermemesinin esasen kendi sömürgeci egemenliğinin gereği olduğunu göremeyen veya görmek istemeyen calan ve KADEK, buradan da umutlanarak tekrar demokratik emperyalizm teorisini yükseltmeleri ve Bölgesel zm Programı'nı, bu liberal teorik temele oturtmanın acı sonuçlarını, yalnızca kendileri çekmeyecek, Kürt emekçi halkına da ektireceklerdir. Bu ağır dramatik sonuçlar da, ABD himayeci smrgecilikteki Güney ulusal federasyonunun Kürtlere zgrlk değil kölelik getireceğini ağır bedellerle gösterecektir.

Yine Barzani'yle Talabani, geçmiş dönemde Türk burjuvazisinin kışkırtmasıyla ama aynı zamanda kendi kliklerinin iktidarı ve ekonomik çıkarları için Güney Kürt halkını birbirine kırdırmadılar mı? ABD himayeci sömürgecilikte federasyonun, ulusal özgürlük getirmediğinin diğer önemli gerçeğiydi bu.

Geçen dönemin ve bugünün olası bu acı gerçekleri, bugünkü ABD himayeci sömürgecilikte alında federe statünün, Kürt halkına karşı da gerici bir rol oynayacağını, Talabani ve Barzani işbirlikliğinin ulusal özgürlüğü getirmeyeceğini gösteriyor. Burjuva feodal ulusalcılığın, ulusal mücadeleyi kendi sınıf karakteri nedeniyle kaçınılmaz olarak karşıdevrimle sonlandıracağı, Kürdistan'ın gerçekten ulusal özgürlüğünü elde edip kabalaştırmasının yolunun proleter ve emekçilerin sosyalizm hedefiyle bağlanmış devrimci ulusal kurtuluşculuk olduğunun yakın tarihi dersi olarak bilince yeniden çıkarılmasını gerektiriyor.

Halklar Arası Artan Güvensizliği Mücadele Giderir

Güney Kürt ulusal hareketi, son emperyalist savaşta oynadığı rolle, Irak ve Güney Kürdistan halkları arasında, geçmişte var olan güvensizliği daha da bytmştr. Özellikle Sünni Arap halkıyla Kürt halkı arasında güvensizlik büyümüştür. Her ne kadar, Kuzey'den ABD tetikiliği rolünü üstlenen Barzani-Talabani gleriyle, girdikleri yerlerdeki Arap güçleri arasında kanlı çatışmaların pek az olması, iki halk arasında boğazlaşmaları nlemişse de, yine de Sünni ve

Şii Arap halklarının ABD işgali karşısında, bu işgale toplumsal dayanak rolü oynayan Kürt halkına karşı güvensizliği gelişmiştir.

Geçmiş on yıllar boyunca, özellikle Sünni-Arap halkının Baasçı şovenizm tarafından yanılıtarak Kürt katliamları karşısında sosyal şoven bir tutuma düşürülmüş olması zaten Kürt halkının güvensizliğini geliştirmişti. Şimdi de, Arap halkının güvensizliği eklenince halklar arası güvensizlik daha da arttı.

Ayrıca Türk burjuvazisinin sömürgeci diktatörlüğünün, olası Güney Kürdistan federasyonu koşullarında işgale başvurma tehdidi ve Türkmen halkını Kürt halkıyla atıştırma faaliyeti, kontrgerillaya yedeklenen bazı Türkmen partilerinin kısmen etkilediği Türkmen halkıyla Kürt halkı arasında da gerginliklerin doğmasına ve güvensizlik oluşmasına yol açtı.

İşgale karşı mücadele, yalnızca Sünni ve şii Arap halkı arasında, antiemperyalist paydada bir güven ve birlik ilişkisi geliştirdi. Geçmişte Sünni Arap halkının Baasçı faşızan gericiliği, şii halkının katledilmesi karşısında, desteklemiş olmasının yarattığı güvensizliği, şii Arap halkının antiemperyalist direnişiliği önemli lde kırdı.

Emperyalizm ve yerel burjuva gericilikler, halkları böler ve halklar arası düşmanlığı geliştirir. Tarihsel mücadelelerin sürekli kanıtladığı bu gerçek, bir kez daha Irak ve Güney Kürdistan somutunda yaşandı.

Halkları yalnızca toplumsal kurtuluş mücadelesi ve devrim birleştirir, kaynaştırır.

Irak ve Güney Kürdistan halklarının, artan birilerine güvensizliğini, ABD işgali ve sömürgecilikte karşı mücadele, demokratik devrimci ve uluslara özgürlük perspektifiyle yürütülür, İslami ve milliyetçi hegemonya yenilgiye uğratılırsa ve geleceği sosyalizm mücadelesine bağlanırsa, kalıcı olarak giderilir. Irak ve Güney Kürdistan halklarının proleter ve emekçi birliği geliştirilip elikleştirilebilir.

Bölge halkları da, Arap krallık ve şeyhlerinin, emperyalistlere kuklalık ve gericilikleri, Baasçı milliyetçi iktidarların gericilikleri, siyasal İslam'ın inanç ve mezhep gericilikleri, Türk, Fars, Siyonist burjuvazilerin, şovenizm ve gericilikleri nedeniyle, küçümsenmeyecek oranda güvensizlik anaforuna kapılmışlardır.

Geçmiş on yıllarda, Filistin halkının kahramanca direnişi, Türkiye-Kuzey Kürdistan, İran halklarının yürüttüğü devrimci mücadeleler, halkların öncü bölüklerinden başlayarak yakınlaşma, güven geliştirmişti.

ABD'nin, bölge hakimiyetini kurma ve pekiştirmek için giriştiği sınırsız saldırı ve sömürgeleştirme stratejisinin bu ilk savaşları, bölge halklarında emperyalizme karşı halkların direnişini uyandırmaya başlamıştır ve bu süreç devam edecektir.

Yakın tarihin halkları birleştiren devrimci mirasına sahiplenerek, ABD işgalciliği ve sömürgeciliğine, onun bölgedeki -başta İsrail Siyonist ırkçılığı gelmek üzere- işbirlikçilerine, faşist, Siyonist, otokratik ve diğer burjuva gericilerle iktidarlara karşı, antiemperyalist demokratik devrimci iktidarlar, ezilen-sömürge-ilhak altında uluslara özgürlük ve demokratik federatif birlik perspektifleriyle yürütülecek devrimci mücadeleler, halklar arası güvensizliği yıkacak, birlik bilinç ve isteğini güçlendirecektir. Bu mücadelelerin, halklar arası kalıcı güven ve birliğe yol açması için, sosyalizm için mücadele eden proletarya ve komünistlerin, en önde dövüşmeleri, Ortadoğu halklarının demokratik ve sosyalist federasyonunun programatik hedef olarak koymaları önkoşuldur. Bölge ülke ve uluslarının komünistlerinin tutacağı devrimci yol budur. Bu devrimci ve sosyalist yoldaki her ileri atılım, emperyalizm ve her türden gericiliğin yarattığı halklar arası düşmanlığın boğucu atmosferini dağıtacak, halklar arası güven, kardeşlik ve birliği geliştiren proleter enternasyonalist atmosferin temiz havası bölgeyi kaplayacaktır.

Güney Federasyonu'nun Kürdistan'a Olası Etkileri

Güney ulusal hareketinin ABD'ye dayanak rolünü üstlenmesi ve federasyon olasılığının öne geçmesi; Kuzey'deki ulusal kitle hareketinde ABD ve emperyalistlere karşı mücadeleyi zayıflatıcı rol oynamakta, uzlaşıcı eğilimleri yaymaktadır.

Aynı etki KADEK için de söz konusudur.

ABD'nin politikası, ya siyasi iltica ve sınırlı siyasal faaliyet karşılığında silahsızlanma ya da askeri imha!

ABD, İran ve Suriye'ye yönelik, sömürgeci hakimiyet stratejisi nedeniyle de, Kürt halkını

dayanak yapmaya önümüzdeki bir dönem daha önem verecektir. Esasen bu nedenle KADEK HPG güçlerini imhaya hemen girişmemekte, Kürdistan antiemperyalist parti ve güçlerinin tabanını daraltıcı ön taktik olarak, siyasi iltica ve sınırlı siyasal faaliyet karşılığında silahsızlanmayı koymaktadır. Esas politikası bu güçleri teslim almak, olmazsa da ezmektir.

Birinci ihtimalin gerçekleşmesi koşullarında veya taban daraltıcı ön taktik nedeniyle, bir süre, Kuzey'in (Doğu ve Güneybatının da) ulusal kitle hareketi, Güney'deki durumun özgünlüğünden emperyalistlerle uzlaşma yönünde etkilenecektir. (Antiemperyalist yönde ideolojik mücadele ve birleşik politik mücadele, ulusal demokratik talepleri Türk emekçi hareketinin - İran ve Suriye emekçi hareketinin de- yükseltmesi bu koşullarda daha elzem). Ancak, bu etki geçici olacak, Kürdistan'ın bütününde, antiemperyalist Kürt güçlerine yönelik saldırı başladığında, ulusal kitle hareketi ve ulusal mücadele içinde, emperyalizme karşı mücadele ve devrimci eğilimler öne geçecek, gelişecektir.

Her iki durumda da Güney'deki federasyon, Kuzey'de ulusal talepleri teşvik edici olacaktır. Ulusal taleplerle mücadelenin ivmesi, birinci durumda emperyalizmle uzlaşma eğilimiyle iç içe gelişecek; ikinci durumda emperyalizme karşı mücadele eğilimi ve devrimcileşmeyle iç içe gelişecektir. Bu koşullarda, Kuzey'in ulusal kitle hareketi daha çok antiemperyalist ve devrimci yönde gelişecektir. Bu durumu esas alarak komünistler, Kuzey Kürdistan'da mücadelenin yönünü çizmelidirler. Kısa süreli olarak emperyalizmle uzlaşma eğilimini dikkate alarak ulusal demokratik talepleri artırarak, güncel taleplerden özgür Kürdistan'a, ulusal demokratik talepleri kararlıca yaymalı ve bunları Türkiye işçi ve emekçileriyle ortak toplumsal, ekonomik, antiemperyalist ve antifaşist taleplerle mücadeleyle iç içe yürütmelidirler. Orta ve uzun vadede, emperyalizme karşı mücadeleyle iç içe kararlı ve net ulusal demokratik taleplerle, ulusal ve sınıfsal devrimci taleplerle mücadeleyi yükseltmeli, militan ve şiddetli mücadelelere öncüyü ve kitle hareketini hazırlamalıdır.

Orta ve uzun vadede durum, Kuzey Kürdistan ulusal hareketinde iki eğilimin belirgin olarak ayrışması yönünde gelişecektir. KADEK'in küçük burjuva reformist politik çizgisi, savaş sonrası yeniden "demokratik emperyalizm ola-

rak ifade edilebilecek “demokratik uygarlık” teorisini dayanak yapıp ön plana çıkarmakta, ABD’den beklentilerle de, reform taleplerini Bask özerkliğe genişleterek mücadele programı ortaya koymaktadır. Bu reform talepleriyle tek tek mücadeleler antifaşist rol oynamakta, ama bütünde, sistem içine girme perspektifine bağlanmaktadır. Komünistler açısından, reform talepleriyle, antifaşist mücadeleyle ilişkilenecek, ilerletici ittifaklara girmek gerekirken, bağımsız çalışmalarını yükselterek, küçük- burjuva Kürt yurtseverlerinin bu mücadeleyi burjuva demokrasisi yoluyla sisteme bağlama perspektifleri ve emperyalizmle ilgili hayallerle sürekli ve kararlı mücadele yürütmelidirler ve yürüteceklerdir.

Bu süreç, başta Kuzey gelmek üzere, ulusal kitle hareketinde ayrışmayı getirecektir. Reformcu burjuva güçler ABD’yle ve emperyalizmle daha çok uzlaşacaklar, KADEK dahil küçük burjuva reformcu güçler de bu ayrışmaya sahne olacaklardır. Emperyalizm ve ABD’den demokratikleşme ve ulusal özgürlükler beklentisi içinde olan eğilim, burjuva reformizmle daha çok uzlaşacak, örgütlü veya örgütsüz biçimlerde emekçi

antiemperyalist eğilim ise, burjuva reformizminden mücadele içinde daha çok ayrışacak, devrimci ve antiemperyalist yönde ilerleyecektir.

Komünistler, Kuzey Kürdistan’daki pratik politik mücadele ve ideolojik mücadeleyle bu ikinci eğilimi teşvik etmeli, büyütmeli ve geliştirmelidir. (Bu politika diğer parçalar için de önemlidir.) Bu mücadelede, ulusal nihilizme düşmeye dikkat etmeli, ulusal kitle hareketiyle ittifaklara önem vermeli, böylece komünistlerin ulusal demokratik mücadelelere katılımının ulusal hareketi geliştirme amacı taşımaktan, bunu sosyalizm için mücadeleyle birleştirmekten farklı hiçbir çıkarlarının olmadığını Kürdistan emekçilerinin anlamasını sağlamalıdır.

Komünistler, Kürdistan proleter ve emekçilerini, bağımsızlık ve sosyalizm için mücadeleye bağlanmış, ulusal demokratik devrimci mücadeleyi yükseltmek ile ulusal kitle hareketiyle mücadele alanlarında buluşma ve kaynaşma çizgisi izlemelidirler. Bu mücadelede, Kürdistan emekçilerinin fedakar mücadelelerden öğrendiklerine ve komünistlerin bağımsız devrimci duruş ve fedakârlıklarına güvenmektedirler.

Ulus-Devlet Ve Küreselleşme

Ulus-devlet, küreselleşmeye kurban mı ediliyor?
Kapitalizm kendi çocuğunu mu yiyor?

Farklı pek çok formülasyonlar altında gündeme getirilmiş de olsa, siyaset teorisi açısından son 10-15 yıldır yanıtının peşinde koşulan başlıca sorulardan birisi de bu. Siyasal yazın, ulus-devletin geleceğinin ne olacağıyla ilgili analiz ve değerlendirmelerle dolup taşıyor yıllardır. Politik ekonominin farklı burjuva ekolleri arasındaki teorik rekabetin temel konularından biri de, ulus-devletin ekonomi üzerindeki rolünün belirlenmesine odaklanmış bulunuyor. Aynı merkezli sorunun etrafında karşıt kutuplara doğru yoğunlaşan politik ideoloji pratikleri ise toplumsal yaşamda ayrıştırıcı rol oynamayı uzun zamandır sürdürüyor.

‘Devlet sorunu’ üzerine tartışmanın mazisinin, Antik Yunan uygarlığına kadar uzanan çok eski bir geçmişinin olduğu biliniyor. Sistematize edilmiş başlangıç adımları Platon’a ait. Sonrasında Makyeveli’den Hobbes’a, Rosseau’dan Marks’a, Lenin’den Gramsci’ye... kadar uzanan bir tarihsel süreklilik içinde siyaset teorisinin temel konusu olmayı sürdürüyor, devlet sorunu.

‘Devlet ve devrim’ gibi Marksist siyasal teorisinin en yetkin eserlerinden birini kaleme almış biri olarak Lenin’in ‘devlet sorunu’ konusunda yaptığı bir uyarıyı hatırlatmak konumuz bakımından yararlı olacak. Lenin, Sverdlov Üniversitesi’nde verdiği bir dersin (1919) hemen başında, dinleyicileri şöyle uyarır, “devlet konusu en karmaşık ve en güç sorunlardan biridir” ve

devam eder, “belki de burjuva düşünürlerin, yazarların ve filozofların bütün sorunlardan daha da anlaşılma hale getirdikleri bir sorundur.”

Bu uyarıyı yaparken Lenin, dinleyicilerin gözünü korkutmak istemiyordu elbet! O, devletin, sınıflı topluma ait bir olgu, “bir sınıfın bir başka sınıfı baskı altında tutmasının” bir aracı olduğu basit gerçeğine odaklanmak istemektedir kendini dinleyenleri. Çünkü Lenin bilmektedir ki, devletin sınıfların varlığından ve savaşımından bağımsız olarak ezelden beri var olduğuna dayalı devlet öğretisi, sömürücü sınıfların çıkarları açısından yaşamsal önemde bir işlev görmektedir. O nedenle, kapitalizm koşulları altında, komünist partinin devlete karşı tutumu nedir? sorusuna bilimsel temelde bir yanıt verebilmek için bu ‘basit gerçeğin’ etrafını kat kat saran burjuva ideolojik kabuğun parçalanıp atılmasının büyük önemine dikkat çekmektedir.

‘Devlet nedir, niteliği nedir, önemi nedir?’ sorularına ‘bağımsız olarak yaklaşma yeteneği’ kazanılmasının, işçi sınıfının politik savaşımı bakımından öneminden bahseden Lenin, dinleyicilere Marksizm’in inceleme yönteminin temelini özlü bir şekilde anlatarak da yol göstermeye çalışır. Lenin’in devlet sorunu konusunda ‘sınıf uyarısı kadar ‘yöntem’ önerisi de konumuz bakımından belirleyici olduğundan, olduğu gibi aktaralım: “Toplum bilimdeki bir sorunda en güvenilir şey -eğer bu soruna bilimsel bir biçimde yaklaşmak istiyorsak en önemli şey- her sorun bu verilen olayın tarihi içinde nasıl ortaya çıktığından ve gelişimindeki belli başlı aşamala-

rın neler olduğundan hareketle incelemek, bugün ulaştığı durumu incelemektir, temelinde yatan tarihsel bağlarını unutmamaktır.”

Lenin’in uyarılarını aklımızda tutarak ve yön-tem önerisini takip ederek günümüz siyasetinde peşine düşülen soruya yanıt aramaya çalışalım.

Devletin kökenleri, doğuş koşulları ve gelişim süreciyle ilgili genel bir teorik tartışma yürütmekle ilgili değiliz bu yazı kapsamında. Ancak, modern tarihin üzerinde yükseldiği kapitalist üretim tarzıyla, onun en gelişkin ve en etkin örgütlü siyasal öznesi olarak ulus-devletin ilişkisini tanımlamadan yürütülecek güncel bir tartışmanın da soyut kalacağı kesin. Oysa bugünkü biçimiyle yürütülen tartışma çok somut bir ekonomik, politik ve toplumsal içeriğe sahip. Bu içerik en zengin kapsamıyla, dünya kapitalist emperyalist sisteminin ulaştığı küresel bütünleşme düzeyinin gelişme koşulları ve sürecinde bulunduğu göre, çözümlemenin maddi unsurlarını burada aramak ve buradan ilerlemek gerekiyor. Yani, esasen dünyanın son 25-30 yılının ‘durumu’na bakmak gerekiyor.

‘Devlet sorunu’ söz konusu olduğunda, günümüzün uluslararası politik tartışmalarının ‘ateşli’ gündemlerinden birini oluşturduğuna şüphe yok. Hatta düpedüz ‘bunalımlı bir tartışmadan bile bahsedebiliriz. ‘Bunalımlı diyoruz çünkü tartışmaya kaynaklık eden kökenler, küreselleşme dünyasının durumuyla doğrudan ilintili. O halde küreselleşme-ulus/devlet bağlamında dünyanın bugünkü durumuna gelişimin yakın tarihsel arka planına kısaca bir göz atalım.

Küreselleşme kavramı, her ne kadar 1990’lı yıllarla birlikte dünya siyaseti düzeyinde hegemonik ideolojik bir güce ulaşmış olsa da, kavramın alt yapısını döşeyen ekonomik dönüşüm sürecinin yakın tarihi 1970’li yılların ortalarına kadar uzanıyor. ‘Ulusal ekonomi’lerin dünya kapitalist sistemindeki rollerinin tartışılmaya başlanması o yıllara denk düşüyor. Haliyle, ulus-devletin küreselleşmenin ‘kurban pazarına’ düşmesi de oradan başlıyor. O halde, ulus-devletin bu küresel ‘kurban pazarına’ düşmeden önceki dönemine bir göz atarak bugüne doğru gelelim.

Önce Devlet Vardı!

Tanım formülasyonunda da görülebileceği gibi kavram olarak ulus-devlet, iki farklı tarihsel kategorinin birleşmesinden -ya da sentezinden

diyelim- doğmuştur. Ancak dikkat edilirse eğer, tarihsel oluş süreci bakımından devlet, ulusa göre çok daha önce varlık kazanan bir olgu olmasına rağmen, formülleştirme devlet-ulus değil de, ulus-devlet olarak biçim kazanmıştır. Bu dilsel bir ‘hata’nın çok ötesinde, tarihsel gelişimin gerçeğini de ‘hatalı’ yansıttığı için önemli bir durumdur.

Tarihte herhangi bir etnisitenin, evrimsel gelişimi içerisinde önce ‘ulus’laşıp, sonra bir ‘devlet’ kurarak egemenliğini ilan ettiği bir ‘ulus-devlet’i olmamıştır. Tam tersine, tarihsel gelişimin bilime dayalı bulgularınca kanıtlanmıştır ki, ulus, feodalizmin çözülüş döneminde, gelişen burjuva sınıfın, monarşinin egemenliğine karşı toplumun büyük çoğunluğunu kendi etrafında toplamanın sosyal-siyasal şemsiyesi olarak geliştirilmiş bir kavramdır. 1789 Fransız Devrimi’ne öncülük eden burjuvazi, feodal iktidarı siyasal olarak tasfiye edip devleti ele geçirdikten sonra, ulus, anayasal/siyasal bir nitelik kazanarak ‘egemenlik’in ve ‘bağımsızlık’ın sosyal dayanağı ve güvencesi kabul edilmiştir. Fransız devletinin sınırları içinde yaşayanlar ‘Fransız ulusu’nu oluşturmuştur. Fransız burjuvazisi hazır bulduğu monarşik devletin o günkü sınırları, Fransız ‘ulusal devleti’nin sınırları olmuştur.

‘Modern devlet’ olarak da isimlendirilen ve klasik siyasal formunu Fransız burjuva devrimiyle alan ‘ulus-devlet’, kapitalist devletten başka bir şey değildi elbette. Ulus/uluslaşma o dönem ‘genç burjuvazi’nin pazar üzerindeki egemenlik kavgasının ürünü olan sosyolojik bir olgudan başka bir şey değildi. Pazar, kapitalizmin doğuşu ile ulus-devletin gelişmesi arasında var olan ilişkinin tarihsel- ekonomik çimentosuydu. Bu nedenle ulus- devletin, kapitalist üretim ilişkilerinin korunması, geliştirilmesi ve sürdürülmesinin klasik siyasal üst yapı formu olarak bütün bir 19. Ve 20. yy boyunca dünyaya yayılmasına tanık oluyoruz.

Ayrıntısına girmeden bu yayılmanın, 3 dönemden geçerek sürdüğünü belirtmekle yetinelim. Bunlardan ilki, burjuva devrimler dönemi boyunca ve özellikle Avrupa’da (ve Amerika kıtasında) ortaya çıkan ulus-devletlerdir. Kapitalizmin iç gelişim dinamiklerine ve sanayi devrimlerinin itici gücüne dayalı olarak varlık kazanan bu ulus-devletler, feodalizmin tasfiye edilmesi sürecinin ürünüydüler. 1789 Fransız Devri-

mi'nden, 19. yüzyılın sonlarına kadar (1. Dünya Savaşı'nın öngünü) süren bu dönem, aynı zamanda klasik sömürgeciliğin başat olduğu dönemdir de. Ulus-devletlerin dünya kapitalizmin gelişiminde bu dönem içindeki konumları ve işlevleri açısından bir kaç temel unsur öne çıkmaktadır. Bunları, ulusal pazarı koruma altına alma doğrultusunda bir dizi yasal önleme (gümrük duvarlarının yüksek tutulması vb.) başvurularak sermaye birikiminin yükselişini istikrar kazandırılması, 'ulusal ekonomi' içindeki sermaye gruplarının iç rekabete dayalı ilişkilerinin yasal düzenlenmesinin ve kontrolünün sağlanması, 'ulusal sermaye'nin, uluslararası ticaret ve sömürge çıkarlarının korunması için siyasi ve askeri tam destek sağlanması vb. temel başlıklar altında sıralayabiliriz.

Ulus-devletlerin dünyasal düzlemde yayılmasının ikinci dönemi, kapitalizmin tekelci rekabet ve hegemonya savaşları aşamasına geçmesiyle açılıyor. 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında, çok uluslu feodal imparatorlukların (Osmanlı, Rusya, Avusturya-Macaristan) çözülmesi ve çökmesinin ardından, onlarca ulus-devlet ortaya çıkıyor. Rusya'da sosyalist devrimin gerçekleşmiş olması, ulusların kendi kaderini tayin hakkı çerçevesinde 'bağımsızlıkçı' ulusal hareketlerin gelişmesine itilim kazandırıyor. Bu dönem aynı zamanda klasik sömürgeciliğin çözümlenmesinin başladığı ve emperyalizme bağımlı yeni tip sömürge statüsünün öne çıktığı dönemdir. Ulus-devletlerin bu dönemdeki yapılanması ve işlevi açısından yeni bir durum söz konusudur. İlk tekellerin (mali oligarşinin), dünya kapitalizminin tüm ekonomik ve toplumsal yaşamını kendine tabi hale getirmesi durumu ortaya çıkmıştır. Bu, emperyalist metropollerini temsil eden ulus-devletlerin de tekellerin çıkarlarına bağlı hale gelmesini koşullamıştır. Böyle olduğu içindir ki, ulus- devlet, tekelci emperyalist yayılmanın doğrudan bir aygıtı olma yönünde yeni nitelikte bir yapılanma ve işlev dönüşümü yaşamıştır.

Bu durum, kapitalist üretim ilişkilerinin ekonomik yasalara bağlı gelişme sürecinin bütün aşamalarında, siyasal bir üstyapı aygıtı olarak devletin etkin bir araç olduğu gerçeğinin kanıtıydı aynı zamanda. Aynı yasa, bu dönem bazında daha dar ölçeklerde de olsa, emperyalist sömürgeciliğin nesnesi durumunda bulunan, 'bağımsız' ulus-devletler içinde işlemiştir. Burada ka-

rakteristik olan durum, bu tür ulusal-devletlerin, emperyalizmin (mali oligarşinin) dünya ekonomisi bazında yöneldiği yeni işbölümüne entegre edilme doğrultusunda geçirdikleri değişimdir.

Esasen bu dönem kapitalist emperyalizmin dünya hegemonyası bakımından geçiş özelliği taşımaktadır. Rusya'da gerçekleşen sosyalist devrim barikatının yıkılmadığı koşullar altında mantıksal sonuçlarına doğru hızla ilerleme olanağı bulunmayan emperyalist dünya hegemonyasının 'tek bir dünya pazarı ve sermayenin sınırsız dolaşımı'na dayalı stratejisi, bir mola döneminden geçiyordu. Mali oligarşi bakımından bu mola dönemi 1. Dünya Savaşı'nın 'yarım bıraktığı' işi tamamlaması için hazırlık yapmaktan başka bir şey değildi. Dolayısıyla, ulus-devletin ekonomi dışı bütün siyasi, diplomatik ve askeri yapılanması ve işlevleri de bu hazırlığın mantığına göre ele alındı ve yürütüldü. Hazırlığın militarist boyutunun çapını ölçmek için 2. Dünya Savaşı'nı beklemek gerekiyordu.

2. Dünya Savaşı, ulus-devletler dünyası bakımından oldukça verimli sonuçların ortaya çıkmasını sağlayacak politik koşulları hazırlayarak son buldu. Ulus-devletlerin 3. yayılma dönemini hazırlayan bu koşulların en başta geleni sosyalizmin geniş bir ülkeler bloğuna dönüşmüş olan maddi varlığıydı. 2. savaş, emperyalist kapitalizmin 'yarım bıraktığı' işi tamamlamasına izin vermediği gibi, sömürgeci boyunduruğa karşı ulusal kurtuluşçuluğun da yükselişinin önünü açmış oldu. Savaş sonrası dönemde eski tip sömürgecilik neredeyse tümüyle tasfiye olma sürecine girdi. Asya'nın ve Afrika'nın sömürgeleştirilmiş topraklarından onlarca yeni ulus-devlet ortaya çıktı.

Gerçi bu yeni ulus-devletlerin pek çoğu süreç içinde yeni sömürgecilik ilişkileriyle emperyalizme bağımlı hale gelmekten kurtulamadılar. Ve bu anlamda emperyalist kapitalizm, ekonomik ve politik nüfuz alanlarını eskiye oranla daha derinlemesine yayabilmenin olanaklarını da bulmuş oldu. Ancak bunun, dünya topraklarının üçte birinin kapitalist dünya pazarından fiilen kopması gibi ağır bir bedeli vardı. Yani, 'tek bir dünya pazarı ve sermayenin sınırsız yayılımı' stratejisi ikinci defa kesintiye uğruyordu. Üstelik bu kez emperyalizmin önüne, eskisinden çok daha geniş ve güçlü bir barikat kuruluyordu. İkinci 'mola' çok daha uzun olacaktı ve öylece oldu.

2. Dünya Savaşı'nın bitiminin hemen ardından ABD liderliğinde fiilen başlatılan 'Soğuk Savaş' saldırganlığına dayalı emperyalist hazırlık molası, SSCB'nin dağılması ve revizyonist bloğun çöküşünün gerçekleştiği 1989/90 yılına kadar sürdü.

Günümüzde, dünya emperyalist kapitalist sisteminin şiddetli bir politik, ekonomik ve sosyal bütünlüğüne sahip kriz sürecinden geçtiğini gösteren veriler üst üste birikmeye ve iç içe geçmeye devam ediyor. Her alanda derinleşme eğilimi taşıyan istikrarsızlık, emperyalist kapitalist sistemin genel görüntüsüdür artık. Çeyrek yüzyılı aşkın bir geçmişi olan bu kriz-istikrarsızlık birikim evriminin üç temel sıçrama rotasından geçtiğini tespit edebiliriz.

Bunların ilki, krizin başlangıcını da tetikleyen 'ekonomik daralma' dönemidir. Dünya kapitalizmi 1970'li yılların ortası itibariyle genel daralma sürecine girmiştir. Başka bir anlatımla, 2. Dünya Paylaşım Savaşı'nın ardından yakalanan kapitalist 'ekonomik genişleme'nin 35-40 yıllık bahar dönemi, 1974- 75'lerde kesin olarak bitmiştir. 1973 petrol krizinin (petrol fiyatlarını aşırı yükselmesi) hızlandırıcı etkisiyle de çakışan ekonomik daralma süreci, günümüze kadar varlığını korumaya devam etmiştir. Aradan geçen 25-30 yıla rağmen aşılamayan bu durum, dünya kapitalist ekonomisinin bütününe giderek daha fazla tehdit eden 'ulusal ekonomi' krizlerini ortaya çıkarmaktadır. '80'li yıllar ve özellikle de '90'lı yıllar boyunca, 'ulusal ekonomileri' tutan finansal ve aşırı üretim krizleri peş peşe patlak vermiştir. 21. yüzyılın ilk üç yılı içinde yaşananlar ise sürecin ağırlaşarak ilerlediğini kanıtlayan sağlam olgular olarak kayda geçmiş bulunuyor. Tabii ki bu arada, krizlerin yaşandığı Güney Kore'den Arjantin'e, Malezya'dan Ekvador'a, Türkiye'den Endonezya'ya kadar uzanan 'ulusal ekonomiler' iflas etmiş ve çökmüştür.

Bu çerçevede dikkat çekmek istediğimiz bir nokta, krizin ekonomik-mali yıkım gücünün henüz kapitalist dünya ekonomisini (dünya mali oligarşisinin kalbi olan emperyalist metropol ekonomileri) topyekün sallayan bir aşamaya ulaşmasa da, 'ulusal ekonomiler'i aşan boyutta bölgesel düzeyde ekonomik yıkımlar yarattığının görülmesidir. Bu yöndeki pek çok verinin ayrıntısına burada girmeye gerek görmüyoruz. Ancak bu durumun günümüzde de gelişiyor olması, emperyalist metropol ekonomilerin iç

gerilimlerini kışkırtan ve onları krizin merkezine doğru sürükleyerek istikrarsızlaştırıcı bir rol oynadıkları anlamına geliyor.

Daha da ötesi, burjuva ekonomi 'bilimcileri' arasında bile uzunca bir süredir yaygın olan ve genişçe bir destek bulan görüşe göre, dünya kapitalist ekonomisi, 1929-30 büyük krizin yarattığı yıkımdan daha ağır sonuçlara yol açacak bir krize doğru sürüklenmektedir. Dünya ekonomisinin 'yapısında ve işleyişinde' köklü bir değişime gidilemezse eğer, bu sonucun kaçınılmaz olacağı da öngörülmektedir, aynı 'bilimciler' tarafından. 'Köklü değişim' denilen, krizin temel nedeni olan, kapitalizmin tıkanan sermaye birikim süreçlerinin önünün açılması isteminden başka bir şey değildir.

"Ulusal Ekonomi" Devlete Emanet

Peki ama nasıl?

Burjuva ekonomi politiğin yetenekli 'dehaları, 2. Dünya Savaşı'nın bitimiyle ortaya çıkan yeni uluslararası dengeler altında buna geçici bir çare bulmuştu. Altyapısı 1929-30 dünya krizinin deneyimlerine dayalı olarak hazırlanmaya başlayan tekelci devlet kapitalizmini güçlendirme esasına dayalı Keynesçi politikalar, savaş sonrasında hızla geliştirilerek yaygın bir alanda uygulamaya sokulmuştu. Sosyalist blok içinde yer alan ülke ekonomilerinin emperyalist dünya pazarından kopmasıyla derinleşen kapitalist sermaye birikimi sorunu, Keynesçi politikalarla aşılmaya çalışıldı. Aslında buna 'idare edildi' demek daha doğru olur. Çünkü tekelci rekabete dayalı hegemonya mücadelesinin doğal eğilimi açısından Keynesçi politikalar bir 'sapma'yı temsil ediyordu. Kapitalizm kendi iç dinamikleri nedeniyle sürekli bir gelişme ve yayılma dürtüsüne sahipti. Kapitalizmin, tekelci aşaması olan emperyalizm dönemi ise bu dürtünün en şiddetli biçimler altında kendini yeniden ve yeniden üretmesinin dünyasal koşullarının varlığı demektir. Oysa Keynesçi politikalar bu dürtüyü ortadan kaldırmıyor ya da kaldıramıyorsa da gemlenmesini sağlıyor, etki alanlarına 'doğal' bir sınırlılık getiriyordu. Bu 'doğal', ama hiçbir biçimde 'mutlak' olarak kabul edilemeyecek olan sınır, sosyalist bloğun varlığı, ulusal kurtuluşçu mücadelenin yükselişi sonucunda bağımsızlıkçı devletlerin artışı, buna bağlı olarak klasik sömürgeciliğin çökmesi ve uluslararası işçi hareketinin yüksek örgütlülük düzeyi tarafından

dayatılan sınırları şüphesiz. Ama yine de dünya kapitalizminin 25-30 yıllık bir zaman dilimi içerisinde ve esasen 'barışçıl' biçimler altında gelişimini sürdürebilmesinin ve sermaye birikimi bakımından yararlarını sarma olanaklarını bulduğu bir 'sınırlanmadı' bu.

Ulus-devletin ekonomik-mali bir aktör olarak rolünün öne çıkması ve hatırı sayılır bir sermaye gücü haline gelmesi, kamuya yönelik yüklü sosyal harcamaları üstlenmesi, piyasaların denetimi ve yönlendirilmesinde etkin mekanizmaları kullanmasıyla karakterize olan Keynesçi politikalar, özellikle ekonomisi savaşla çökmüş Avrupa kapitalizmine 'ilaç gibi' gelecekti. Savaşın devasa yıkıma uğrattığı kapitalist ekonomiler, bir yandan olağanüstü güçlenen (çünkü savaşta ekonomisi hiç zarar görmediği gibi, İngiltere, Fransa başta olmak üzere pek çok devleti borca bağlayan) ABD emperyalistlerinin yoğun sermaye desteğiyle (Marshall yardımı, vb.) beslenerek, diğer yandan da Keynesçi tam istihdam politikalarını devreye sokarak bellerini doğrultma yoluna koyuldular. Kamusal alana aktarılan yoğun sermaye yatırımlarının da etkisiyle çoğalan ve genişleyen yeni iş sahaları, işsizliğin düzeyinin önemli ölçüde azalmasına katkıda bulundu. Sendikal örgütlülüğün güçlülüğü, çalışan sınıfların reel ücretlerinin yükselmesine, buna bağlı olarak da tüketimin artmasına ve iç piyasanın canlanmasına katkıda bulundu.

Özellikle Avrupa'da geliştirilen ve 'Sosyal devlet' politikaları olarak adlandırılan bu 'refah toplumu' uygulamalarının etki alanı, ABD emperyalizminin yönlendiriciliğinde ve denetiminde adım adım dünya ölçeğinde yayılmaya başladı. Eski tip sömürgecilikten koparak 'bağımsızlığı' yeni kazanan ülkelere ikame edilen bu modelin adı 'ulusal kalkınmacılık'tı. Yeni sömürgeciliğin kurumsallaştırılmasına hizmet eden bu uygulamaların tam olarak Avrupa'daki modeli izlediği hiçbir biçimde söylenemeyecek olsa da, bu ülkeler, savaş sonrası dönemde inşa edilen 'yeni işbölümü'ne bağlı olarak, emperyalizmin sermaye birikim sistemine entegre edildiler.

Esasen 1929 krizinden 1970 ortalarına kadar genişletilebilecek bu dönem boyunca devlet müdahaleciliği, kapitalist dünya ekonomisinin gelişiminin etkin dinamiği konumdadır. Devletin ekonomiden elini tümüyle çekmesi gerektiğine dayalı liberal iktisat teorisinin revaçta olduğu yıllar geride kalmıştır. Çünkü 1. Dünya

Paylaşım Savaşı'nın sonuna kadar yaygın uygulama alanı bulan bu politik ekonomi teorisi sosyalist devrim barikatına takılıp tökezledikten sonra, kapitalizmin 1929 dünya ekonomik krizine de çarpıp 'komaya' girince, iyice gözden düşmüştü. 'Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler' liberal düsturu yerine artık, 'ulusal ekonomi'nin yapılanmasında ve işleyişinde devletin ağırlığını artıran, merkezi planlamanın önemini öne çıkaran, kamusal alanı gözetken uygulamaların önü açılıyordu. Deyim yerindeyse, 'ulusal ekonomi' devlete emanet ediliyordu.

Aslında bu, emperyalist kapitalist sistemin o dönemki koşullar altında içinde bulunduğu kriz sürecini aşma stratejisine bağlı zorunlu bir adımdan başka bir şey değildi. Liberal ekonomik politikaların hakim olduğu dönem bakımından da ulus-devlet, ekonomiden elini ayağını çekmiş falan değildi. Aksine, ekonomik liberalizm teorisinin temel taşlarından birisi olarak ulus-devletin 'düzen sağlayıcı bir güç' işlevine sahip olması vazgeçilemezler arasındaydı. Kapitalizmin serbest rekabetçi gelişim dönemi boyunca da modern burjuva devletin 'ulusal ekonomi'nin gelişimindeki rolü, tamda böyle olmuştur. Bunu, gerek kapitalizmin doğuşuyla ulus-devletin ortaya çıkışı arasındaki tarihsel bağa, gerekse sanayi devrimleri dönemiyle ulus-devletin yükselişi arasındaki doğrudan ilişkiye bakarak rahatlıkla söyleyebiliriz. Ulus-devlet, kapitalizmin bütün tarihi boyunca sermayenin işlerini yürüten bir komisyon olarak görevini fazlasıyla yerine getirmiştir.

Kapitalizmin serbest rekabetçi dönemi boyunca daha çok 'ulusal ekonomi' içindeki sermaye grupları arasındaki ilişkileri düzenleyen devletin bu işlevi, tekellerin egemenliğini ilan ettiği emperyalizm aşamasıyla birlikte daha ileri bir nitelik kazanmıştır. Tekeller de Lenin'in tespit ettiği gibi, üretimdeki yoğunlaşması belli bir ölçüğe ulaşmış kapitalizmin ekonomik özünden doğduklarına göre, bunun anlamı açıktır; ulus-devlet, dünyayı ele geçirmeye çalışan tekellerin (mali oligarşinin) sırtını dayadığı güç kaynağı olacaktır. Nitekim 1. Dünya Paylaşım Savaşı, modern devletin bu yeni rolünün dünyasal ölçekte sınanmasıydı. Rusya'da gerçekleşen Ekim Sosyalist Devrimi gibi 'talihsiz' bir sürprizle karşılaşmasaydı eğer, dünya kapitalizmi küresel amaçlarına belki de çok daha önce ve çok daha kolay ulaşmış olacaktır. Çünkü Ekim Devrimi;

hem mali oligarşinin dünya zincirini kırarak emperyalizmin 'küresel' hegemonyasına ağır bir darbe vurmuş oldu ve hem de, sosyalizmin inşasını başarıyla örgütlenme yolundan ilerleyerek, kapitalizmin alternatifsizliği teorisini pratik olarak çürütmüş oldu. Bu süreç 2. Dünya Savaşı'nın sonuçları üzerinden sosyalist blok lehine daha da pekişince, emperyalist kapitalizmin genel bunalım süreci de derinleşmiş oluyordu.

1980'li yıllara gelindiğinde Keynesçi ekonomi politiğin uygulamalarından kopma konusunda hayli yol almış bulunan dünya kapitalizminin emperyalist patronları, yeni eğilimi örgütlemeye başlamışlardı bile. Bu kez kurtarıcı 'deha' bir liberal iktisat profesörü olan Friedman'dı. Neoliberalizm olarak adlandırılan Friedman, politikaları, dönemin ABD ve İngiltere başkanlarının, yani temel uygulayıcıların isimleriyle adlandırılarak Reagan-Theatcher doktrinini biçiminde popülerize edilmişti. Tıkanan sermaye birikiminin önünün açılması için uygulanacak 'şok programların' ve 'yeniden yapılanmanın' katı şekilde çizilen çerçevesinin üstünde şöyle yazıyordu: Daha fazla piyasa, daha az devlet. Uygulamaları günümüzde de devam eden bu çerçevenin içindekiler ise şunlardı: ihracata dayalı büyümeye geçilmesi, uluslararası ticarete serbestleşme, deregülasyon, özelleştirme, tam istihdamdan vazgeçme, enflasyonla mücadele.

Avrupa'nın İngiltere, Fransa gibi metropol ekonomileri de dahil olmak üzere, Latin Amerika'dan, Uzak Asya'ya kadar pek çok 'ulusal ekonomi'ye uygulanan bu 'şok' ve 'yeniden yapılandırma' programları, kapitalist dünya ekonomisinin örgütlenmesindeki yeni eğilimi kısa sürede netleştiriyordu. Kapitalizm 'aslına' dönmek istiyordu! Yani, üretimin genişlemesinin ve sermayenin serbestçe dolaşımının önündeki bütün engellerin ortadan kalktığı bir dünya tasarımıydı, neoliberalizm. Üstelik, teknolojik devrimin iletişim ve ulaşım alanımda yarattığı büyük ilerlemenin, böyle bir dünyayı kurmayı eskisinden çok daha fazla olanaklı hale getirdiğini iddia ediyorlardı neoliberalizmin ideologları.

Ama bunun için ilk önce, sermayenin kendini gerçekleştirebileceği yeni alanların açılması gerekiyordu.

Yani devlet, 'ulusal ekonomi'de tuttuğu alanlardan uzaklaştırılmalıydı. Devlet 'küçülmeli', liberalizmin gereklerine bağlı olarak 'ekonominin doğal yasalarına uyma' doğrultusunda yapı-

sal ve işlevsel değişime uğratılmalıydı. Emperyalist kapitalist sistemin krizinin aşılması için 'piyasanın ulus-devlet üzerindeki tam zaferi'nin sağlanması gerekiyordu.

1980'li yılların ortalarına gelindiğinde 'piyasanın tam zaferi' sloganı, esas olarak bir propaganda rolü oynamaktan öteye geçebilmiş değildi, ancak bu durumu değiştirmeye aday uluslararası gelişmeler hızla olgunlaşıyordu. Gorbaçov'un sahneye çıkışı ve revizyonist Sovyet emperyalizminin tekelci bürokratik kapitalizme dayalı yapılanmasını tasfiye etme hamlesi, bunların en başında geliyordu. Neoliberalizmin ideologlarına gün doğmuştu adeta. Çünkü Rus burjuvazisinin temsilcisi Gorbaçov, 'piyasanın nimetleri'ni övüyor, "sistemler arası ortak ekonomik çıkarlar"dan dem vuruyor, "sınıfları aşan, bütün insanlığı tehdit eden gelişmeleri" hatırlatıyordu. Neoliberalizm, 'gökte aradığını yerde bulmuş' gibi üzerine atladığı Gorbaçov tezlerini, yeni saldırganlığının ideolojik mızrağı haline getirmekte hiç tereddüt etmedi. 'Piyasanın ulus-devlet üzerindeki, tam zaferi'ni ilan etmek için henüz erkendi belki, ama mızrağın ucundaki ideolojik zehir, bütün dünyayı uyuşturacak kadar güçlü hale de gelmişti onlara göre. Bundan sonra yapılacak iş, onu, uygun zamanda, uygun yerlere ve uygun şiddette saptamak kalıyordu.

Uygun zaman için çok beklemek gerekmedi. İçten içe çürüyen ve Gorbaçov'un açtığı yoldan tam kokuşma eşiğine ulaşan Sovyet revizyonizmi, ABD'nin başını çektiği emperyalist batı bloğunun Soğuk Savaş kuşatmasına yenik düştü ve çöktü. SSCB parçalandı, Doğu Bloku dağıldı. Soğuk Savaş resmen bitti.

Uygun ilk yerlerin eski SSCB'nin siyasi nüfuz alanı olan Doğu Avrupa ve Balkanlar ve Ortadoğu'nun petrol yatakları olduğu hemen belirlendi ve harekete geçildi.

Uygun şiddet ise esasen savaştan başka bir şey olamazdı elbet. Avrupa'nın ortasındaki Yugoslavya, yıllarca akan oluk oluk kanın ardından küçük 'ulus-devletçik'lere bölünerek 'bağımsızlaştırıldı' ve emperyalistlerce yutuldu. Irak, Saddam rejiminin devrilmesi ve işgal edilmesiyle sonuçlanan 12 yıllık bir savaş sürecinde emperyalistler tarafından yakıp yıkıldı. Şimdi de, bildiği gibi orada yeni bir 'ulus-devlet' ve belki de 'devletçik'ler kurulmaya çalışılıyor, emperyalist sömürgeciler tarafından.

Ulus-Devlet Dimdik Ayakta

90'lı yıllardan günümüze de ulus-devletin kapitalist dünya ekonomisinde oynadığı temel rolün değişmediğini görüyoruz. Her ne kadar küresel emperyalizmin en sıkı ideologları, Çok Uluslu Şirketlerin (ÇUŞ) artan muazzam ekonomik güçleri, mali piyasalarda hareket eden sermayenin olağanüstü büyüklüğü ve hızı uluslarüstü ekonomik-mali kurumlaşmaların dünya ekonomisi üzerindeki yönetim ve denetim gücünün giderek yoğunluk kazanması ve iletişim ve bilgi teknolojisinde gerçekleşen devrimin yarattığı olanaklar vb. nedenlere dayalı olarak, ulus-devletlerin ömürlerinin sonuna geldiklerini iddia etseler de, gerçek yaşamın dili başka bir şey söylemektedir. O da, ulus-devletin yok olması bir yana, eskiden olduğu gibi bugün de, kapitalizmin dünyaya yayılma süreçlerinde karşı karşıya kaldığı krizlerde, sermayenin kayıplarını tekrar yerine koyma görevini yerine getirmeye devam etmekte olduğudur. Tabii ki bu görev için ulus-devlet, her dönemin ihtiyaçlarına bağlı olarak farklı işlevler üstlenmekte ve kendini buna göre yapılandırmaktadır. Emperyalist ideologlarca sanki yepyeni bir durummuş gibi yansıtılan ve dünya kapitalist sisteminin emperyalist yeniden yapılandırılmasını gizleme amacıyla ideolojikleştirilen 'küreselleşme' döneminde de bu tümüyle geçerlidir. Gelişmenin bu yönde devam etmekte olduğunu gösteren ampirik veriler o kadar fazladır ki, onların arasından seçim yapmak yorucu bile olabilir. Ama biz, ulus-devletlerin 'dimdik ayakta' olduğunu gösteren, ortaokul öğrencilerinin bile kavrayabileceği açıklıktaki iki eğilimi tespit etmekle yetinelim.

Bunlardan ilki, son 10-15 yıl içinde ulus-devletlerin sayısında azalma değil, gözle görülür bir artış yaşanmakta olduğudur. Eski SSCB'nin dağılmasının ardından 'yerden biten mantar' misali ortaya çıkan ulus-devletler, bu gelişmenin en tipik örneğini oluşturmaktadır. Milliyetçiliğin yeniden 'şahlandırılması'yla birlikte, kışkırtılan ulusal boğazlaşmaların kan deryası içinde 'özgürlüklerini' arayan burjuvaların tek tarihsel alternatifleri olan ulus-devletin yolunu tutması dikkat çekicidir. Emperyalistlerin fiilen zeminini döşediği ve örgütlenmesinde yer aldığı bu ulus-devlet furyası, daha önce değinmiş olduğumuz gibi Yugoslavya'dan birkaç 'ulus-devletçik' çıkarmayı da başarabilmiştir. Ancak, küreselleşme dünyasındaki bu ulus-devlet salgı-

nı içinde başka ve ilginç örnekler de var. Örneğin Avrupa'nın göbeğinde yer alan Çekoslovakya, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya olarak kavgasız gürültüsüz iki ayrı ulus-devlet oluverdiler yakın zaman önce. Kanada gibi küresel emperyalizmin güçlü ekonomiye sahip ulus-devletinde bile, kendi cumhuriyetlerini kurmak isteyen Quebec'liler, ulus-devlet taleplerinden vazgeçmiyorlar. Korsikalılar Fransa'dan, Basklılar İspanya'dan, Berberiler Cezayir'den, vb. ayrılıp kendi ulus-devletlerini kurmanın siyasi mücadelesini yürütüyorlar. Bütün bunlar, 'ulus-devletlerin sonu geldi' tezlerinin dayanağı olarak gösterilen 'küreselleşme çağı' içinde gerçekleşmeye devam ediyor. Bu türden bir eğilim, kapitalist üretim ilişkilerine dayalı toplumsal yapı varolduğu sürece, ulus-devletin en etkin siyasal üstyapı kurumlaşması olarak tarihsel varlığını korumaya ve sürdürmeye devam edeceğini göstermesi nedeniyle önem taşıyor.

Sözünü ettiğimiz ikinci eğilim ise, bizzat başta ABD olmak üzere, küreselleşmenin ekonomik, siyasi ve ideolojik yapılanmasının kurucu ve sürükleyici merkezinde bulunan emperyalist ulus-devletlerle ilgili. Almanya, Fransa, İngiltere, Japonya, İtalya, Kanada'nın da içinde yer aldığı ve G-7 denilen (bunlara sonra Rusya'da eklendi ve G-8 oldular) bu ülkeler grubunda ulus-devlet aygıtlarının giderek 'zayıflatılması' gibi bir durum asla söz konusu değildir. Başta yeni sömürgeler olmak üzere, merkez dışındaki az gelişmiş ülkelere 'devletin küçültülmesi' propagandası yapan ve IMF, DB gibi araçlarla bu yönde programlar dayatan emperyalist ülkeler, kendi ulus-devletlerini 'kapı gibi sağlam' tutmak için her şeyi yapmaktadırlar. Örneğin 'küresel düzenin bekası için' şiddet tekeline elinde tutmak isteyen ABD emperyalizmi, silahlanma bütçesini giderek büyütmede, beslediği asker, polis ve istihbarat elamanı sayısını sürekli artırmaktadır. Devletin bürokratik aygıtının daraltılması şöyle dursun, insan sayısı, örgütlenme yaygınlığı, işleyiş yetkinliği ve yetki gücü bakımından güçlendirilmeye devam etmektedir. Ayrıca, ABD gibi ülkelerde, kamusal alandan elde edilen devlet gelirlerinin ve devlet eliyle yapılan harcamaların bütçe içindeki ağırlığına ilişkin veriler de aynı eğilimi desteklemektedir.

Sözde liberalizm şampiyonu bu ülkelerin devletinin 'ulusal' damgası, dünya ekonomisinin en stratejik yerlerine vurulmuş durumdadır. Örne-

ğın, Çok Uluslu Şirketler (ÇUŞ) adıyla dünyanın en ücra köşesinde bile faaliyet gösteren emperyalist tekeller, aslında ana sermaye olarak bağlı oldukları ülkenin ulus- devletine sırtlarını dayayarak iş bitirmektedirler. ÇUŞ'larm dünya ekonomisinde giderek yükselen etki güçleri ne kadar gerçek bir durumsa, bu tekel güçlerinin bağlı oldukları kendi ulus-devletlerinin sağladığı ayrıcalıklar sayesinde etkin olabildikleri de o kadar gerçektir. ÇUŞ'ların ilk önce, bağlı olduğu ulus-devletin siyasi egemenliği altındaki ya da ilişkilerinin gelişkin olduğu ülkelere yönelmesinin altında yatan budur. ABD'nin günümüzde 100'e yakın ülkenin topraklarında askeri güç bulunduruyor olması, Amerikan mali oligarşisinin çıkarlarını güvenceye alma, korumacılığını yapma ve ona yeni yayılma alanları sağlama amacından başka nedir ki? Son tahlilde, sermayenin devlet için değil, devletin sermaye için var olması gerçeğidir söz konusu olan. Böyle olduğu içindir ki, emperyalist hegemonya mücadelesinde karşı karşıya gelen büyük güçlerin tekelci rekabeti, eninde sonunda ulus-devletlerin savaş aracılığıyla kozlarını paylaşmasına gelir dayanır.

AB Ulus-Devlet

Bugün Avrupa Birliği (AB) adı altında ilerleyen süreç, sözde 'küreselleşme çağı'nın artık gereksiz kıldığı 'bağımsız' ekonomik çıkarların 'demokratik' yoldan aşılmasının bir modeli olarak gösteriliyor. Artık 'ulusal bağımsızlığın' yerini 'ulusal ekonomilerin' küresel düzlemdeki 'karşılıklı bağımlılığı' almıştır ve AB, bunun en somut kanıtıdır. İddia bu ama, gerçekler tabii ki bambaşka. Bugünkü koşullar altında aldığı biçim ne olursa olsun, AB'nin kuruluş felsefesi değişmemiştir. Her şeyden önce, bir 'Çelik Birliği' olarak yola çıkmıştır. Sanayinin en temel girdi hammaddelerinden biri üzerindeki üretim ve ticaret tekelini korumak için oluşturulan bu birlik, emperyalistlerin dünya pazarları üzerine yürüttükleri hegemonya mücadelesi için yaşamsal önemdedir. Yani, 'Alman çeliği' gibi sağlam bir ekonomik temele sahiptir bu birlik, her şeyden önce.

AB, ABD emperyalizminin Soğuk Savaşın bitiminin ardından yöneldiği küresel hegemonya kurma girişimleri karşısında, tek tek rekabet gücü olmayan tekelci ulus-devletlerin, bir bakıma yok olup gitmekten kurtulmak için yöneldikleri zorunlu bir ekonomik-siyasi bloktur.

AB'nin, 'Çelik Birliği' olarak kuruluşu sonrasında yıllar içinde genişleyen üyelik marjı, ne onun 'demokrasi' dağıtmasının, ne de 'ekonomik adalet' örneği olmasının bir sonucudur. Bunlar, ezilen ve sömürülen emekçi sınıfların midesinin değil, ama kafasının dolması için üretilen kasıtlı demagojilerdir. Türkiye'de sermaye oligarşisinin en güçlü, en örgütlü ve uluslararası sermayeyle ilişkileri en sıkı fıkı olan tekelci güçlerinin, AB'ye üyelik sürecinin motor gücü olması işte tam da bu nedendir. Dikkat edilirse, bu süreç Türkiye'de birbiriyle üst üste düşen iki temel zemin üzerinde ilerlemektedir. Bunlardan ilki, serbest piyasanın 'görünmez eli'nin her şeyi yoluna sokacağı -bu arada demokrasiyi de!-, ama ilk önce 'devletin ekonomiden elini çekmesi gerekir' diye buyuran neoliberalist saldırı politikaların kesintisizce uygulanmasıdır. İkincisi de, neoliberalizmin şampiyonluğunu kimseye bırakmayan sermaye oligarşisinin (ve ideologlarının) ulus-devlet üzerinde tam egemenlik kurma uğruna da generaller kliğiyle amansız bir rekabet yürütmekte olmalarıdır. Sermaye oligarşisi, 'ulusal ekonomilerin' bağımsızlığının aşıldığı bir 'uluslarüstü' entegrasyona doğru yol alırken, nedense ulus-devletin gücünden bir türlü vazgeçememektedir!

Bu olgunun içsel dinamiği, Türk kapitalizminin ve geleneksel devlet yapılanmasının tarihsel-politik gelişiminin özgünlüklerine dayanan bir somutluk taşıyor kuşkusuz. Ancak bu olan bitenin, içinde geliştiği genel tarihsel-ekonomik dünya koşullarından bağımsız olduğu düşünülemez. Daha da ötesinde, Türkiye'nin özgün dinamikleri üzerinde emperyalizmin, zorunlu ve önemli ölçüde belirleyici etkisi olmuştur her zaman. Şimdi de olan, emperyalizmin yeni egemenlik ilişkileri zemininde, ulus-devletin yeniden yapılandırılmasından başka bir şey değildir. Emperyalist küreselleşme, Türkiye gibi Soğuk Savaş döneminin ihtiyaçları ve uluslararası dengeleri içinde biçimlenen yeni sömürge ulus-devlet yapılanmalarını artık bir engel olarak görmektedir. Çünkü, emperyalist kapitalist sistemin bugün ulaştığı küresel bütünleşme düzeyi, mali sermaye ile sanayi sermayesinin 'klasik' ilişkisinin yanında, neoliberalizmin uygulanma döneminde gelişen/geliştirilen özgün bir mali sermaye döngüsü yaratmış durumda. Bunun, emperyalist kapitalist sistemin içinden geçmekte olduğu sürecin krizli altyapısıyla olan bağıntısını burada ayrıntılandırmaya-

cağız. Ancak, küresel emperyalizmin patronlarının, mali sermayenin olağanüstü bir büyüklük kazanmış olan bu üretim dışı fazlalığının, olağanüstü bir hızla piyasaları dolaşıp durmasının ve olağanüstü kar transferlerinin önünde ‘hiçbir sınır, yasa ve kurum’ istemediği de kesindir.

Ulus-devlet eğer varlığını sürdüreceyse, işte mali sermayenin gelişen bu yeni niteliğinin sağladığı olanakları, emperyalist tekeller adına korumaya işlevine göre kendini yeniden yapılandırmak zorundadır. Yani, ulus-devlet tarafından, ‘ulusal pazarın tekellerin denetimine doğrudan açılması, mali kuruluşlar üzerinde emperyalist kuruluşların doğrudan müdahalesi’ için ‘bütün kısıtlayıcı yasaların iptal edilmesi’ gerekmektedir. Emperyalizmin neoliberal ekonomik politikalarını program edinmiş böyle bir ulus-devletin omurgası iki temel unsur üzerinde yeniden bi-

çimlenecektir kuşkusuz: Bunlardan ilki, bu programı yürütecek bir bürokrasi ve ikincisi de, programın korunmasının ve sürdürülmesinin güvencesini sağlayacak şiddet tekeli elinde bulunduran bir aygıt.

Görüldüğü gibi ulus-devletin eski biçiminin, emperyalist küreselleşme tarafından tasfiye sürecine sokulması nedeniyle yaşadığı dönüşüm, devleti devlet yapan kurumsal özün bütünüyle korunması üzerinden gerçekleşmektedir. Yani, silahlı şiddet tekeli ve bürokrasi ‘dimdik ayakta’dır. Ulus-devlet yok olmak bir yana, işçi sınıfının ve emekçi yığınların devrimci mücadele tarihlerinin birikimleri sonucunda üstlenmek zorunda kaldığı bir dizi ekonomik-sosyal yükümlülükten de kurtularak, bir ‘güvenlik devleti’ olma yolunda güçlenerek ilerlemektedir.

Kürt Kadın Hareketi Ve Feminizm

Kürt ulusal kurtuluş savaşı yıllarında ulusal uyanış, devrim ilerledikçe kadın kitleleri arasında da kök saldı. Başlangıçta kadın, savaşın kıyısında ana, eş ya da başka bir yakın olarak yer alıyordu. Çok geçmeden bu durum değişti, genç kuşaklar başta olmak üzere Kürt kadınlar savaşın bütün cephelerinde yer almaya başladılar. Kuşkusuz bu öyle kolay olmadı. Hatta savaşın silahlı alanı, gerilla safları, kadınların katılımına uzunca süre direndi bile. Ama sömürge ulusun nüfusunun yarısı olan kadınlar yaşamın ortaya çıkardığı gereksinime uygun olarak ve bileklerinin hakkıyla savaşın bütün cephelerinde olmayı başardılar.

Kadınların savaşın her cephesine girişi, başkaldırının toplumsal karakterini belirginleştirdi ve toplumsal tabanının olağanüstü boyutlarda genişlemesini getirdi. Yanı sıra başka önemli sonuçlara da yol açtı: Kürdistan toprağındaki kadın sorunu, özel bir biçimde de olsa ulusal savaş güçleri arasına taşındı. Ulusal savaşa katılmak kadınlar için özgürlük arayışında birinci adım oldu.

İkincisi; hangi nedenle ve hangi düzeyde olursa olsun kadın cinsin ulusal mücadelede etkinliği arttıkça, ulusal hareketin toplumsal temeli kadın kitlelerce genişletildikçe kadınların cins olarak uyanışının gelişmesine, kadın cinsinin ikincil konumunun sorgulanmasına ve konumunun değişmesine giden yolu açtı.

Kürt kadınlarının cins olarak uyanışının üçüncü koşulunu devletin sömürgeci vahşeti sağladı. Sömürge rejimi, ulusal savaşa karşı mücadele taktiklerinden biri olarak kadına karşı cinsel şiddeti, taciz ve tecavüzü devreye koydu. Kürt kadınlarının hem politik ve hem de cins olarak uyanışı ve mücadelesinin gelişmesi böyle de tetiklenmiş oldu. Böylece Kürt kadının Batıdaki gibi iki değil üçlü baskı altında olduğu görülmeye, bu duruma karşı özel bir mücadele geliştirmeye başladı.

Sonuç olarak, nereden ve hangi nedenle başlamış olursa olsun, Kürt ulusal savaşı, Kürt kadınlarının cins olarak uyanışını ve demokratik kadın mücadelesinin gelişmesi için elverişli koşulları yaratmış oldu. Tarihsel benzerleri gibi Kürt ulusal mücadelesi yanı başında Kürt kadın kurtuluş mücadelesinin, demokratik kadın hareketinin ve özel bir kadın örgütlenmesinin gelişmesine yol açtı. İçeriği itibariyle esasen ulusal niteliğin damgasını bastığı Kürt kadın mücadelesi ve örgütlenmeleri oldukça özgün biçimler ve farklı eğilimler yaratarak gelişti. Bu yazıda ulusal hareket içinde kadın hareketini ve Kürdistan'da kadın sorununda gerçekleşen değişimi, uyanış ve örgütlenmeyi inceleyeceğiz.

Son tahlilde ulusal uyanış ve ulusal hareket, burjuva demokratik çerçevede olması nedeniyle kadın uyanışı ve hareketi de bu çerçevede bir gelişmedir.

Ulusal savaşın henüz başlangıcında ortaya çıkan değişik eğilimdeki örgütlenmelerin her birine paralel feminist eğilim ve örgütlenmeler ortaya çıktı. Bunların ortaya çıkışını öncelikle Batı'daki feminist akım etkiledi. 80'li yıllar içinde Batı metropollerinde yükselen demokratik kadın hareketinin ve feminist dalganın içinde yer alan Kürt kadınlar, ulusal mücadelenin etkisiyle ayrıştılar. Ulusal mücadele onlara, ulusal ezilmişliği ve köken farkını ifade cesareti verdi.

Başlıca olarak Roza, Jujin gibi dergi çevrelerinde toplanan Kürt feminist kadınlar, ulusal hareketin daha çok şiddete dayanan mücadele çizgisinin dışında kaldılar. Mücadeleye bu yaklaşımları, onların aynı zamanda ulusal savaşın sorunlarının dışına düşmelerini beraberinde getirdi. Özellikle bu tür irili ufaklı kadın çevreleri ulusal uyanış süreciyle bir şekilde ilişkilenseler de, Kürt kadının somut sorunları temelinde bir birliklilik ve doğal olarak kitlelilik yakalayamadılar. '97'den itibaren Batı'da başlayan devrimci düşüş, Batı'da boy veren ve esasen orada yaşayan Kürt feminist hareketinde irtifa kaybını getirdi. Hemen akabinde gelen ulusal devrimci düşüşle birlikte etkinlikleri daha da azaldı, içerik ve yön değişikliğine uğradı. Dergiler kapandı, daha çok sosyal ve kültürel etkinlik yapanlar yola devam etti ve bu amaçla kurumsallaşmalar yarattılar. Ama onlar Batı'daki demokratik kadın hareketinin içinde, etkinlikler ve kampanya örgütlülüklerinde yer almayı sürdürdüler. Özellikle Kürdistan'da tecavüz olaylarına karşı önemli bir duyarlılık yaratmada, gözaltında tecavüz işkencesine karşı Emekçi Kadınlar Birliği'nin öncülük ettiği uzun soluklu mücadelede yer aldılar. Cezaevi direnişlerinin, bütün hak ihlallerini protesto eylemlerinde; toplumsal hareketin birçok alanına örgütlü/örgütsüz katılım sürdürdüler.

8 Mart etkinliklerinde yer almaya devam eden radikal feminist Kürt gruplar, Irak'ta savaş karşıtı mücadelede de yer aldılar. Kültürel faaliyete eğilim gösteren feminist hareketin Kürt bölümü de halen bu kulvarda, genelde demokratik muhtevallik hareketin içinde yer alıyor.

PJA Deneyi

Ulusal savaşın ana gücü ve öncüsü PKK çizgisinde ortaya çıkan Kürt kadın hareketi, bugün PJA adıyla anılan ve KADEK bünyesinde yer alan kadın örgütlenmesidir. PJA'nın 4. Kongre

Belgeleri'nde, artık KADEK adını alan PKK içinde kadın özel sorunu ve örgütlenme tarihinin bir özetini bulmak mümkün. Bundan yararlanarak PJA'ya kadar gelen süreci özetleyelim.

PKK 3. Kongresi Fatma adıyla anılan eski kadın ve erkek tipini çözümleyerek, kadının devrime katılımı ve bu saflarda gelişme olanaklarına kavuşmasının önünü açar. YJWK'nın (Kürdistan Yurtsever Kadınlar Birliği) kurulmasını kararlaştırır. YJWK, ERNK'ye bağlı olarak çalışmaya başlar. '87'den sonra kadın çözümlemeleri yoğunlaştırılır. Fakat yine belgelerin belirttiğine göre o dönem kadınların "cins bilincine ulaşmamış olması", "geleneksel yapıyı aşamamış olmaları, örgütlenmenin yaratılmasını engeller." Açıkçası karar ve kadın özel örgütlenme modeli kağıt üzerinde kalır.

PKK içinde kadın sorunu üzerine düşünme, sorgulama ve kadın özel örgütlenmesi daha çok gerilla hareketinin yaygınlaşması ve kent merkezlerinde serhıldanların başlamasıyla kendini gösterir. Yani '90'lı yıllar. 1990 yılı Newroz'da Cizre gösterilerinin simgesi bir Kürt genç kıızı olmuştur. Zafer işaretiyle tutuşturulmuş bidon alevlerini geride bırakarak daha ileriye koşan bu genç kız, sanki ulusal savaşta Kürt kadının ileriye atılışını simgeliyor ve bir çağrı çıkarıyordu. Öyle de oldu. Ulusal savaşın bütün alanlarına ve bütün örgütlenmelerine kadınlar kitleler halinde katılmaya başladılar. Özellikle üniversite öğrencileri arasında başlayan bu eğilim, fazla geçmeden liseli genç kadınlara da sıçradı. Kürdistan'ın feodal aile yapısı içinde sıkışmış genç kadınlar kendi kurtuluşlarını gerillada görerek saflarına katıldılar. Böylece savaşın safları kadınlarla doluyor, bu beraberinde kadın sorununu bir biçimde gerilla saflarına taşıyordu.

Fakat gerillada kadınların ne yapacağı, nasıl konumlanacağı büyük tartışmaları getirir, kadınların gelişimiyle her açıdan erkek egemenliğindeki gerillada ortaya çıkan sorunlar epey baş ağrıtır. Hatta bu sırada gerillaya kadınların katılımına karşı önemli bir direniş olduğu bilinir. Bu, PKK saflarında kadın sorununda yaşanmış bir kriz sayılabilir. Belgeler, bu durumu, "kadın çözümlemelerini derinleştirme ile aşma" ihtiyacı olarak açıklıyor.

Krizin aşılması için tartışmalar derinleştirilir ve "Parti Önderliği", 1993 yılında kadınların gerillada özel olarak örgütlenmesini gündeme alır ve kadınların ordulaştırılması kararlaştırılır. Belge-

lerin aktardığına göre; “Kadın ordulaşması salt askeri anlamda bir örgütlülük olmayıp, onunla birlikte siyasal, kültürel, ideolojik örgütlülüğün derinleştirilmesi anlamında toplumun en zayıf, en düşürülmüş ögesi olan kadına güç kazandırma olayıdır.” (s. 158)

Böylece kadınlardan oluşan gerilla birlikleri, kadın komutanlar, kadınların gerillada konumunun yükselmesi ve PKK içinde de kadınların konumunda önemli bir değişim başlar. PKK içinde kadın sorunun kapsamınca ele alınışı ve kadın özel örgütlenmesinin sıçrama noktası olarak burayı saymak yerinde olur. Nitekim 1995 yılında 1. Ulusal Kadın Kongresi toplanır ve YAJK örgütlülüğüne gidilir. Belgeler, YAJK için de şu değerlendirmeyi yapıyor: “Bu örgütlülük, yurtseverliği en derinden yaşayıp özgürlüğe, toprağa ve halka bağlı olma hedefiyle erkek egemenlikli yaklaşım ve anlayışlara karşı mücadelenin ve erkeği dönüştürmenin bir aracı olmuştur.”(s. 159) YAJK’ın, kadında “bağımsız düşünceyi, ruhsal güzelliği ve kolektif örgüt gücünü ortaya çıkarmaya” yaradığını vurgulamakta.

“90’lı yılların sonunda sosyalizmin güncelleşmesiyle kadın özgürlük mücadelesi sorunlarına çok ciddi eğilimi gereği ve salt Kürdistan’la sınırlı olmayan, Ortadoğu ve dünyadaki sosyal mücadelelerle de ilgilenmeyi sağlayacak bir Kadın Kurtuluş İdeolojisine gereksinim duyulduğu”nu yazıyor Belgeler. “Kadın ideolojisi”nin eleştirisini sonraya bırakıp, bu ani değişimin ve nedenlerinin üzerinde biraz durmak istiyoruz.

“90’lı yılların sonuna kadar PKK’nin ve PKK bünyesinde kadın çalışması ve ordulaşarak ilerlemesi sürer. Gerilla güçleri Kürdistan’ın dağlarında olduğu gibi, kasaba ve köylerinde de ve hatta kentlerde başka biçimlerdeki örgütlenmeler aracılığıyla önemli bir otorite haline gelmiştir. Bu, ordu güçlerinin toplumsal hayata da müdahalesi, siyasi otoriteyi devlete rağmen paylaşması demektir. Ordulaşmış kadınların Kürt toplum yapısında etkisinin en çok arttığı dönemdir bu. Zira artık kadınların ailede ve diğer toplumsal alanlardaki yaşamı gerilla eliyle sorgulanıyor, etkilenir ve değiştiriliyor. Değişmeyen, engel olan tepelenir.

Belgeler’in, ‘90’lı yılların sonunda sosyalizmin yeniden güncelleştiğinden söz etmesini sağlayan asıl iç gelişme budur. Bir bakıma, ulusal çelişki ile kadın sorunu ve toplumsal yaşamın düzenlenişinde zorunlu olarak açığa çıkan sınıf çelişkisi

karşı karşıya gelir. Kürdistan’da gerillanın siyasi otoritesi altında toplumsal yaşam/devrim ileriye doğru sıçrama gereksinimi duyar. Fakat devrim daha ileriye, ülke çapında iktidarı alarak gidemediği için çatışmanın içeride, bir biçimde yumuşatılarak, yeniden örgütlenerek çözümü gerekiyordu. “Sosyalizmin güncelleşmesi” ve “kadın kurtuluş ideolojisi yaratma çabası”, çelişkiyi çözmenin uygun, kabul edilebilir yolu, aynı zamanda gelişmenin içsel nedenidir.

Örneğin, ‘97 ve ‘98 yıllarında, Öcalan’ın, kadın sorunu üzerine, kadın gerillalarla yaptığı tartışmalar sık sık MED TV’de yayınlanıyordu. Yine bugün geçerli sayılmasa da, aynı dönemde Özgür Halk dergisinde M. Can Yüce’nin kadın sorunu ve gerilla kadının toplum yaşamına müdahalesinin sorunları, kadın kimliğinin oluşumu, aşk vb. konuları irdeleyen kapsamlı yazıları çıkıyordu. Kadın ideolojisi ve diğer şeyler bundan sonra gündeme girecekti, ama önce süreçte ani durum değişiklikleri ortaya çıkacaktı.

1990’lı yılların sonunda birkaç değişiklik üst üste geldi. Kürt ulusal mücadelesinin seyrinde önemli bir değişiklik, askeri açıdan Kuzey’de önemli gerileme ortaya çıkmıştır. Öcalan’ın Suriye’de çıkmaya zorlanması ve sonrasında komployla Türkiye’ye teslim edilmesi gelir. Yanı sıra, dünyada yeni dünya düzeninin ve küreselleşmenin acı sonuçları görülmeye başlar. Bu kendini, sosyalizmin güncelleşmesi diye de algılanan, antiküresel kitle hareketinin gelişmesinde gösterdi.

Bu koşullarda 2. Ulusal Kadın Kongresi toplanıp, “uluslararası komploya cevap olarak” (s. 162) PJKK adıyla, kadın örgütlenmesini partileştirme kararı alıyor. Bu yeni örgütsel adımın gerekçesi şöyle: “Komplocu siyasetin zihniyeti karşısında kadın rengiyle siyaseti geliştirmenin silahı olarak kadın partisi kuruldu.” Kadın partisi, “kadını siyasete çekecek, bugünün iç ve dış siyaset gündemine insan hakları, özgürlükler, temel haklar ve çevre sorunun taşırılmasını hedefle”miş. Burada siyasetin, birazdan üzerinde duracağımız gibi, eski gündem ve içeriğini kaybettiği, global dünya sorunlarıyla uğraşacak bir yola girilmek istendiği açıklanıyor.

Kadın partisi, “Çağdaş Promethe’nin (Öcalan) savaşın erkek tanrıları tarafından esir alındığı koşullarda” kuruluyor ve 3. Kadın Kongresi’nde PJA adını alıyor. Fakat işaret edilen yönde siyaset yapmak öyle hemen ve kolayca başlamıyor.

Öcalan'ın İmralı'da ilan ettiği ideolojik ve politik çerçeve PKK saflarında olduğu gibi PJA içinde de önemli tartışmalara yol açıyor. Öcalan'ın işaretine uymak istemeyen ya da uyum gösteremeyen kadro ve örgütlerin belli bir direnişi oluyor. 3. Kongre kararları bir türlü yaşam bulmuyor. Ayrışma ve tasfiyeler, kadın çalışmalarında kargaşa dışardan da görülebilen olgular- dı o günlerde. Bu gidişatı durduran ve doğrultu- yu düzelten, Demokratik Uyarlık Manifestosu (DUM) uygun yeni siyasi pratiğin geliştirilme- sini sağlayan KADEK 8. Kongresi ve hemen ondan sonra toplanan PJA 4. Kongresi oluyor.

Şimdi artık, PJA adıyla kadın partisi olarak ör- gütlenen ve A. Öcalan'ın yaşamın ve politikanın merkezine yerleştirilmesinde ısrar ettiği kadınla- rın örgütlenme serüvenini ve kadın mücadelesi için öngörülen teorik çerçeveyi 4. Kongre belge- lerinden incelemeye girişelim.

Demokratik Uyarlık Manifestosu'nda Kadın Sorunu

Şöyle genel bir özetle işe başlamak uygun olabi- lir: Öcalan, İmralı savunmasında, yeni dünya düzeninin genel çerçevesini benimseyen ve T.C. ile anlaşmayı öngören bir tutum sergilemişti. Bir yıl sonra AİHM savunması için kaleme aldığı savunmada (iki ciltlik bir kitap olarak da yayım- landı) "Demokratik uygarlık" adını verdiği bir toplum projesi sundu. Savunma, Manifesto adını alıyor, kadın eksenli bir toplumsal kuruluşu ön- görüyordu.

Manifesto'da, "sınıflı toplum uygarlığının, yani ataerkil sistemin aşılması gereğinden söz ede- rek, sınıfsız bir dünyaya geçişi hazırlayacak olan "Demokratik uygarlıklı sistem(in)de kadın özgürlüğü öncelik kazanmakta" diye vurgulanı- yor. Kadın cinsin, insanlığın bundan sonraki özgürlük yürüyüşünün de yükümlülüğünü omuzlayacağını, omuzlamak zorunda olduğunu öne sürüyor. Uzun sürecek olan kadın eksenli demokratik uygarlık sisteminden komünizme, kadının omuzlarında varılacağını öne sürüyor.

Anlaşılan kadın cinsi, -bir an için sınıf analizi- ni bir yana iterek düşünelim- bunca zaman in- sanlığın en ağır yük taşıyıcısı olduğu gibi bun- dan sonra da en ağır işçiliğe devam edecek. Kadınlar adına onur mu duyalım ve sevinelim, yoksa daha yaşayacağımız nice eziyeti düşün- rek üzülelim mi bilemedik, ama bir şey kesin; kadınların insanlığın yükünü omuzlamak zo-

runda olduğu; KADEK'in önderliğinde ve ona, onun programına tabi olursa eğer kadın cinsin ancak o zaman öncü ve önder kurucu güç ola- cağı. Öcalan üç keşfinden en önemlisi olarak, -destansı keşfim, diyor o buna- kadına ilişkin olanı sayıyor.

PJA Kongre belgeleri, kadın partisi için ön ko- şulun KADEK üyeliği olduğunu söylüyor. Prog- ram ve tüzüğe bakılırsa PJA, örneğin Çin Ko- münist Partisi'nin ve daha pek çok partinin 89 öncesinde uyguladığı, Komünist Kadınlar Birli- ği modeline benzer bir örgütlenme. Fakat bu modelin örgütsel özerklik esası uygulamada PJA'da ne ölçüde geçerli, çok belli değil. Daha- sı, gerek KADEK üyeliğinin önkoşul olması ve gerekse pratik işleyişe dair söylenenler,

PJA'nın daha çok 3. Enternasyonal partilerinin uyguladığı parti kadın kolları modeline uydu- ğunu gösteriyor. PJA üyeliği için KADEK üyeli- ğinin önkoşul sayılması, parti kadın kolları mo- delinin esas aldığını düşündürüyor ve bu, kadın özel örgütlenmesi için zorlaştırıcı bir durum olarak görünüyor. Her iki modele benzerlik gös- teren PJA'nın farkı, kendini parti olarak adlan- dırması. Dünyada başka yaşayan örnekleri var mı bilmiyoruz, ama Batı'da feminist gruplarca kadın partisi kurma girişimleri olmuş, ama do- ğası gereği başarısız kalmışlardı.

Model karışıklığını bir tarafa bırakırsak, kadın özel örgütlenmesi için amacın net çizildiği belli. PJA'nın görevleri; partili kadınların bağımsız kadın kimliğini oluşturmak, bilinç ve inisiyatif- lerini geliştirip yükselterek örgütlenmesini sağ- lamak. "Partinin taktik planlarının gerçek bilinç- li örgüt/militan tabanını yaratmak." Bu görev- lendirmeden de aslında PJA'nın, KADEK için- de kadınların aktivitesini ve örgütlülüğünü ge- liştirecek özel bir kadın örgütlülüğü olduğu an- laşılıyor. İleri bir adım olarak, erkekler de PJA üyesi olabiliyor, üstelik yerinde bir adım olarak, daha ağır koşullarla. Bu tüzük hükmü, PJA ara- cılığıyla, -Öcalan'ın çok özel vurgu yaptığı- "erkekligi öldürme"nin, erkeklik durumuyla mücadelenin hiç olmazsa teorik olarak önem- sendiğinin bir kanıtı sayılmalı.

Gerek işlerlik ve gerekse Kongre'nin PJA'ya verdiği görevler, iddia edilenin aksine kadın örgütlenmesinin bağımsız bir örgütlenme ol- madığını, programında ve eyleminde tamamen KADEK'e bağlı ve onun bir parçası olduğunu göstermekte. Bu bir sorun. Buradan bakarak

“erkekliği öldürme”nin ne denli zor olacağını tahmin edebiliriz.

Belgelerin bütününde “kadın ideolojisi”, kadın cinsin “ezilen bir sınıf oluşturduğu” gibi, ana teorik argümanlar feministlerin teorik hazinelerinden alınmış kavramlardır. Bu da ikinci önemli sorun, birinciyle de esaslı bir çelişki içinde.

KADEK’in benimsediği Demokratik Uygarlık Manifestosu, esasen emperyalist yeni dünya düzeninde var olma, ona eklenme ve onu da dönüştürme iddiasıyla yola çıkan bir program, postmodern teori ve politika seçeneği. Sınıf (çünkü günümüzde çelişki, sınıflar arası veya ulusal sorunlarla tanımlanamaz; sınıf çelişmesini esas alan bir gelişme mümkün değil, diyor belgeler -s. 32) mücadelesinin değil, emperyalist sistemin demokratik dönüşümün insanlığı ara evreden geçirerek sınıfsız topluma ulaştıracağı iddiasında. İşte bu sürecin merkezine kadını yerleştiriyor DUM. Kuşkusuz bu yazının amacı DUM’un eleştirisi değil, buna bir giriş daha önce bu dergide yapıldı. Fakat, kadın ezilmişliğinin özel mülkiyetin çıkışıyla bağlı olduğunu söylemesine karşın, bu temelin tasfiyesinden hiç söz etmeyen ve dahası devrim projesinden vazgeçen DUM’un sorunu çözücü olmaktan uzak, ütöpik karakterde bir görüş dizini olduğu gerçeğini vurgulamak gerek.

Kadın sorunun çözümünde DUM, onca iddiasına karşın sivil toplumculuğun ilerisine gidemiyor. Öcalan buna, üçüncü alan diyor. Tarih ve teorinin kanıtladığı gerçeği bir kez daha tekrarlamak zorundayız; sınıftan ve sınıf mücadelesinden vazgeçmiş bir programın, stratejinin, temel taktiklerin kadın sorununu çözme, kadını merkeze yerleştirerek bir kurtuluş projesi geliştirme olanağı yoktur. Onun yapabileceği, uzun bir evrim sürecinde reformlar yoluyla ilerlemek. Bu yeni programın sınıfla ilişkisi yok. Bu durumda umudunu, insan soyunun dinamik ve özveri deryası kadın cinsin emeğine, enerjisine bağlıyor.

Öcalan, PJA’nın 4. Kongresi’ne gönderdiği mektupta, tasarladığı demokratik uygarlık çağını, ilkel demokrasi olan neolitik çağda yakaladığını; ana tanrıça kültüründe kadının toprak kültürünü ve yaşamı yarattığını, insanlığın yeniden kadına ve onun özgürleşmesine gereksinimi olduğunu söylüyor: “Kadın özgürlüğü, yeni uygarlığın şekillenmesinde en dengeleyici ve eşitlikçi rolü oynayacaktır.” Çünkü, “Üçüncü

alan projesi, kadının özgürlük hareketinin gelişimiyle yaşam bulacaktır.” (s. 18)

Kongre de, Öcalan’ın bu görüşünü talimat kabul ediyor: “DUM ile ortaya konulan kadın eksenli yaşam ve kurtuluş ideolojisi insanlığın özgürlük mücadelesinde öze dönüşün yazılacağı bir sayfa açmıştır... Nasıl ki PKK öncülüğünde yitirilmiş bir halkın diriliş devrimi gerçekleştirildi ise, şimdi de Manifesto ile girdiğimiz mücadele süreci kadın kurtuluş ideolojisi... Kürt halkı öncülüğünde, insanlığın diriliş devrimini gerçekleştirme süreci olmaktadır.” (s. 26)

Kadının özgürleşmesi için çalışma yapmak, çağın ve insanlığın özgürleşmesi için çalışma yapmak demek, bu söylenenlere göre. Üstelik, “Çağımızda verilecek özgürlük mücadelesi güce dayalı, şiddetle belirlenecek bir olgu değil”dir! Yani, sivil toplum örgütlerinin demokratik gücünün baskısıyla ve reformlar yoluyla bir dönüşüm öngörülüyor. Esasen, “demokratik evrim, zihin ve vicdan devrimidir.”

Peki dinamiği ne, sözü edilen şiddet dışı mücadelenin?

Bugünkü cennetin sahipleri cennetlerinden biraz olsun vazgeçip, hiç olmazsa bir parça yer ve zenginlik, belki biraz özgürlük, insanlığın diğer bölümlerine, “demokratik yoldan” sadece isteniyor diye verecek! Böyle iddialar ne yazık ki yaşamın gerçeklerine çarpıp tuzla buz oluyor. Dört yıldır barış ve biraz demokratik ortam, kültürel haklar ve genel af bekleyen Kürt halkının karşılaştığı son muamele belli; pişmanlık ve itirafçılık, yasal bir partinin daha kapatılması ve askeri operasyonlar. Hayat adeta, kendisine uymayan teorilerle alay ediyor! Aslında durumun farkında, bu iddiayı öne sürenler. O yüzden olmalı, hepten boşa düşmemek için, ihtiyatı elden bırakmıyor, güvence öne sürmek zorunda kalıyorlar: “Ancak bunu belirtirken, meşru savunma çizgisi, yetkin siyaset yapabilme gücü ve elbette halkın dönüşüm gücü yadsınmamalıdır.”

Kadın Sınıfı Ve Kadın İdeolojisi

Burada asıl ilgilenmek istediğimiz, çağımızın ideolojik kimliği görüşü. Kimlik için söylenen çok ilginç: “...kadın etrafında şekillenen çağdaş neolitik toplum ekseninde şekillenen kadın kurtuluş ideolojisidir.”

Buraya gelmeden önce, kadın ideolojisi iddiasına dayanak oluşturacak bir diğer iddiaya yer

vermeliyiz: “Kadın, en eski ve en alttaki sınıf olarak katmerli bir baskı ve sömürü konusudur.” Kadınların en eski ezilen olduğu, hatta Bebel’in deyimiyle, insanlığın tanıdığı ilk köle, keza Marks’ın dediği gibi, modern kapitalist toplumda “evin proleterleri” olduğu da doğru. Ama bütün bu sıfatları taşıyan kadın cinsin, insan soyunun yarısı olan bu cinsin, tek bir sınıf oluşturduğu doğru değil. Ona birazdan geleceğiz.

Şunu öncelikle söylemeliyiz; KADEK’in ve dolayısıyla PJA’nın kadın sorununa ilişkin görüşleri, yenedünya düzeni teorilerinin bir versiyonu olan demokratik uygarlıkla, feminizmin bir karması. Burada ele alacağımız gerek kadın ideolojisi ve onu yaratma gereksinimi vurgusu, gerekse kadınların bir sınıf oluşturdukları radikal feminist teorinin en gözde, ama bilime ve yaşama aykırı iki ana kavramı. Bu iki kavrama dayanılarak oluşturulmuş görüşlerin bir kurtuluş projesi ürettiği de bugüne kadar görülmedi. Bu işin ilk mucidi feministlerin bütün insanlığı kurtarma gibi iddiası olmadı, ama onlar, gerçekte sınıflı toplumda farklı sınıflara dahil olan ve dolayısıyla temel çıkar karşıtlığı içindeki kadınları tek bir sınıf üyesi ilan etmekle, yaşamda bir şey değiştirmiş olmadılar. Sadece ütöpik hayaller yaydılar, pratik politika da ise günü geldi, emekçi kadın hareketi karşısında gerici sonuçlar üretip zarar verdiler.

Peki kadınlar niye sınıf değil? Bu soruya yanıt vererek tartışmayı sürdürelim. Lenin’in nispeten kapsamlı ve anlaşılır, üzerinde tartışma yürütmeye elverişli, bilimsel sınıf tanımı şöyle: “Sınıflar, tarihsel olarak belirlenmiş bir toplumsal üretim sistemi içindeki yerlerine, üretim araçları ile kendi aralarındaki ilişkiye, emeğin toplumsal örgütlenmesindeki rollerine ve bunun sonucu olarak, toplumsal zenginlikten aldıkları paya ve pay alış tarzına göre birbirlerinden ayrılan geniş insan gruplarıdır.” Buradaki tanıma göre, bir kadının üretim içindeki (üretim; maddi yaşamın üretimi kastedilen, soyun üretimi meselesi ayrı bir tartışma konusu yapılacak- bn.) rolü (üretim katılan ya da üretim dışında kalan, “kupon kesen” mi, yöneten mi); mülkiyet karşısındaki konumu (mülk sahibi mi, mülksüz mü; az mülklü çok mülklü olmak da birer ayrım konusudur) ve bölüşümdeki payı (toplumsal zenginlikten aldığı pay) ne? Bu sorulara yanıt vermeye çalıştığımızda, ele alınan kadın ya da kadın kesimlerinin sınıfsal konumlarını buluruz. Peki bütün kadınlar

için aynı sorularla aynı sonuca ulaşabiliriz miyiz ki, kadınları toptan bir sınıf ilan edelim?

Toplum ezen-ezilen, zengin-yoksul, sömüren-sömürülen, yöneten-yönetilen sınıflara bölündüğü gibi kadınlar da bölünmüş durumda değil mi? Yöneten-yönetilen ayrımı önceki ayrımların politikaya yansısıdır ve elbette kadınları da, yöneten ve yönetilen sınıfa mensupluk anlamında kapsar. Ancak burada kadınların durumunun, yönetme-yönetilme anlamında daha karmaşık bir durum arzemesi gerçeği var ve bunun üzeri atlanmamalı. Politika alanı, her iki kesiminin de genel olarak dışlandığı yer olması nedeniyle, kadın cinsin ikincil, bağımlı ve ezilmişlik (ki bu, bütün kadınların gerçeği) konumunun en açık olduğu alandır. Ama buna bakarak, kadınların tümünü maddi temellerine bakmaksızın aynı sınıfın üyeleri saymak, bir ezilen kadın sınıfı kavramlaştırması yapmak, bilimsel ölçülerden uzaklaşmak olmuyor mu? Dahası pratikte, ezen-ezilen sınıf kadınlarının temel çıkar farklılıklarını, yani gerçeği gizlemekle, kadın kurtuluş mücadelesini kendi yolundan saptırmak olmuyor mu bu?

Kadının özgürleşme mücadelesi kapitalizmin şafağında başladı. Kadınlar ezilmişliğe, ikincil, bağımlı konuma, ucuz işçiliğe ve diğer sömürü biçimlerine, aile içi ya da toplumsal düzende kadına uygulanan şiddete karşı, yasalardaki ve geleneklerdeki ayrımcılığa ve dışlanmaya karşı iki yüzyıldır mücadele ediyor. Eğer kadınlar tek bir bütün sınıf oluşturuyorlarsa, neden bunca zamandır kadın kurtuluş mücadelesi iki ana koldan, iki ayrı (burjuva ve proleter) yoldan ve ayrı (demokratik ve sosyalist) programlarla sürüp gidiyor? Ve neden burjuva feminist ve ezilen emekçi, ezilen ulustan kadınlar olarak talepleri ve programları ile zaman zaman bir araya gelseler de ayrı yürüyorlar? Bunun bir açıklaması olmalı, değil mi?

Açıklaması şu: Kadının durumu, bir diğer ifadeyle kadın sorunu, doğuşu itibarıyla toplumun sınıflara bölünmesiyle ilintili, onunla birlikte, ona ön gelen özel mülkiyetin doğuşuyla bağlantılıdır. O nedenle Engels, “tarihte ilk sınıf çatışması, tek eşli evlilikte karı-koca çatışmasıyla, kadının koca tarafından baskı altına alınmasıyla düşümdedir” demiştir. Burada, sınıfların varlığıyla kadın cinsin tarihsel yenilgisinin ilişkisi, sınıf sorunuyla kadın sorununun ilişkisi ve benzerliği ve zamandaşlığı açığa çıkıyor. Bu sonuç-

ta benzerlik, zamandaşlık ve ön koşul aynılığıdır; fakat aynı şey olmak değildir. Örneğin, marksizm ile işçi hareketinin zamandaş ve aynı ön koşullardan doğması ve fakat aynı şey olmamaları gibi bir şeydir.

Diğer benzerlik şurada; kadın mücadelesinin başlangıcı ile modern anlamda sınıf mücadelesi/proleter sınıf mücadelesinin, hatta ulus sorunun doğuşu aynı tarihsel koşullarda oldu. Bu iki ve hatta üç mücadelenin birbiriyle bağı var; ama bir ve aynı şey değildir. Örneğin sosyalizmden söz edelim. Proletaryanın sosyalist düzeni, kadın kurtuluş mücadelesinin temel boyutlarıyla henüz yeni başlamasıdır. Çünkü, ancak özel mülkiyetin bütün biçimleriyle tasfiyesi, kadın özgürleşmesinin koşullarını yaratır. O yüzden, sosyalizmin kuruluş süreci, aynı zamanda kadın özgürleşmesinin sürecidir, ki bu süreç komünizmde son bulacaktır. Bu süreç aynı zamanda, sınıfların/sınıf farklılıklarının ve devletin de ortadan kaldırılacağı süreçtir. Yani, "Pandora'nın kutusundan dökülen; özel mülkiyet, kadınların köleliği, erkek egemenliğine dayanan tek eşli evlilik, sınıflar, devlet ve sınırlar; kafa-kol emeği arasındaki farklılık, kadın ve erkek arasındaki zorunlu iş bölümü ve diğer tüm gerçek kötülükler ancak bu koşullar oluştuğunda, tedricen ortadan kalkacaktır. Bunların her biri zorunluluklardır ve insanlık ancak, bu zorunlulukları aşarak özgürlük alemine ulaşacaktır.

Marks, diyalektik materyalizm yöntemini kullanarak toplumsal ve tarihsel sürecin genel çerçevesini çıkarmıştır. Şimdi Öcalan ve PJA, bu genel sürecin, -devrimlere gerek duyulmadan-kadın önderliğinde yaşanacağını iddia ediyorlar. Üstelik, tıpkı Marks gibi, bu geçiş sürecine, "ara evre"ye, "kapitalizmden komünizme geçiş dönemi" de diyorlar! Yani işçi sınıfının yerini kadınlar alıyor, komünizmin alt evresi olan ve kendisi de bir sınıf diktatörlüğüne dayanan sosyalizmin yerini, ne olduğu belirsiz Demokratik Uygurluk alıyor. Şimdi gelin de, bu vahşi emperyalist sistem içinde, kapitalist barbarlık altında insanlık inin inin inlerken, en ufak demokratik hak için bile, örneğin Kürt ulusal bağımsızlığı için -bu global dünyada, elbet ufak bir demokratik hak sayılır- 15 yıl silah elde savaşıp da hedefe ulaşamayan bu dünyada, barışçıl bir geçişe, demokratik dönüşüme inanın! Artık proletaryanın yerini proleter ve emekçi kadınlar bile değil de tüm sınıflardan kadınların

nasıl alacağını da tartışmayalım. Zira bu, pratiğin deneyemeyeceği bir anlamsızlıkla uğraşmak olur.

Kadın ideoloji üzerinde de biraz duralım. PJA Belgeleri'nde şu ilginç satırları okuyoruz: "Çağımızın ideolojik kimliği; kadın etrafında şekillenen çağdaş neolitik toplum ekseninde şekillenen kadın kurtuluş ideolojisidir." (s. 37) Biraz ilerde bu ideolojinin kapsamına dair şunlar söyleniyor: "Bu, salt cins kurtuluşu anlamında bir ideoloji değildir. Sosyalist öğretinin ve hatta toplumun bilimsel analizinin bizi getirdiği noktadır. Bu anlamda kadın eksenli düşünme, giderek bir ideolojiyi ve buna dayalı olarak örgütlenmeyi geliştirmek..."

Söylenenleri bazen anlamak oldukça zorlaşıyor, bu pasaj da öyle. Anlaşıldığı kadarıyla PJA, sosyalist ideolojiyi de içeren bir kadın ideolojisinden ve ona dayanarak örgütlenme yaratmak görevinden söz ediyor. Bilinir ki, sosyalist teori bir sınıfın/işçi sınıfının damgasını taşır. Bu durumda ne düşünülebilir? Ulusalıcılar, yüzyılı zaferlerle açsa da yenilgiyle kapatan işçi sınıfına güven duymuyor, ama sosyalizme de gereksinimi var. O nedenle işçi sınıfının damgasını taşıyan sosyalist ideolojiyi alıp işçi sınıfını atıyor, insanlığın kurtuluş hareketinin öncülüğüne, sınıf ayrımı gözetmeksizin güven duyduğu kadın cinsi getiriyor. Sosyalizmin eksikliğini de böyle giderilebileceğini var sayıyor.

Nitekim, belgelerin ilerleyen bölümünde böyle düşündüklerini okuyoruz: "Şimdiye kadar olan tüm ideolojiler erkek ağırlıklı ideolojilerdir... Dolayısıyla düşüncede kadın eksenli bir ideolojinin yaratılması gereği önemlidir. Kadın kurtuluş ideolojisinin geliştirilmesi hem sosyalizmin bir eksikliğini giderme temelinde bilimsel sosyalist ideolojiye bir açılım yaptırma, hem de bir cinsin tutsaklığı aşarak özgür bir toplumu yaratmanın bir gereği olarak ele alınmalıdır..." Alıntı, kadınların kendi özgünlükleriyle dünyayı ve yaşamı elden geçirmelerinin anlamlı olacağı, vurgusuyla sürüp gidiyor. Yani, ünlü halk deyişiyle, şu bozuk düzenin ve dünyanın kadın elinin değmesine şiddetle ihtiyacı var, demek istiyor. Fakat yine de, sosyalizmin eksikliğini de giderecek hangi sınıftan kadınlar adına bir ideoloji olacak, sorusunun yanıtı yok.

İdeolojiden söz edildiğinde -hadi ayırarak söyleyelim- ezilen emekçi kadınlarla emekçi erkeklerin nasıl bir farklılaşması olacak? İddiaya göre

bu ideoloji, sadece cinsin tutsaklığını ortadan kaldırmayacak, kendisiyle birlikte tüm insanlığı kurtaracak; daha doğrusu kurtarma eylemine yol gösterecek. Tarif ne kadar da proletaryanın tarihsel rol tanımına benziyor... Bütün yapılan basit bir ikamecilikten ibaret görünüyor. Şimdi boş bir çabaya girip PJA'ya proletaryanın varlığını ve tarihsel rolünü kanıtlamayla uğraşmayalım. Baştaki soruyu bir daha tekrarlayalım; kendisiyle birlikte bütün insanlığı kurtarma yeteneğine sahip olan kadınlar hangileri? Bunların maddi yaşamın üretimi ile ilişkileri ne? Bu kadınların mülkiyet ilişkileri içinde yerleri ne? Bölüşümde aldıkları pay ne ki, tek bir ideolojiye sahip olabilsinler? Ya da sosyalist ideoloji onlar arasında çimento rolü oynasın?

Bu sorulara tutarlı bir yanıt çıkacağını sanmıyoruz. Bütün yanıt; bütün kadınların ezilen cinsi oluşturduğu gerçeğinde dönüp duracaktır. Bu da insanlığın kurtuluşu için ideoloji tartışmasında fazla bir anlam ifade etmeyecek. "Kadın ideolojisi" deyince ne anlamak gerektiği, söylenenlere rağmen yine de net değil. Örneğin Belgeler'de Kadın Kurtuluş ideolojisinin beş temel ilkesi sayılıyor: "1. Doğduğu topraklarda yaşamak, yani yurtseverlik, 2. Özgür düşünce, özgür irade; 3. Özgürlüğe dayalı bir yaşam için örgütlülük; 4. Örgütlülükle birlikte mücadele; 5. Yaşamın estetik ve güzellikle ilişkisini kurmak." (s. 160)

Soruyoruz: Bu söylenenlerde ideoloji ile bağ kurabileceğimiz ne var? Mesela, doğduğu topraklarda yaşamak niye, "kadın kurtuluş ideolojisi" için bir ilke olsun? Mantığı ne bu ilkenin? Belgelere bakarsak, PJA neredeyse dünyanın üçte birinde faaliyet yürütüyor. Kendi topraklarından kasıt, herhalde tüm dünya yüzü değil, Kürdistan'dır. Kürdistan dışında yaşayanlar bu ilkeye göre ne olacak? Ya yurtseverlik? Bir ulusun kurtuluş mücadelesinde, ulusal kurtuluş programında yurtseverlik bir ilke olur. Ama insanlığın kurtuluşunu da kapsayan, sosyalizmi içereceği söylenen bir kadın ideolojisinde (eğer böyle bir ideoloji olabileceyse) niye sınırlı somut politik bir amaçla bağlı olan yurtseverlik ilke olsun?

Kürt kadınları, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesiyle ilgiliyken, bunun için her düzeyde örgütlenmiş mücadele ediyorken, elbet yurtseverlik onlar için yüksek bir erdem. Başka türlü, ulusal kurtuluşçu olunmaz, ulusal kurtuluş perspektifi kuşanılmaz. Bu doğru, burada bir sorun yok.

Ama Kongre, ideoloji yaratma iddiasıyla karşımıza çıkıyor, sonra da ideolojiyle, ilkeyle ilişkisi olmayan şeyleri sıralıyor ve kendisine inanamamızı istiyor.

İdeoloji ne, sayılan ilkelerle niye ilişkisiz diyoruz?

Materyalist Felsefe Sözlüğü'nün ideoloji tanımına bakalım: "Siyasi, hukuki, etiksel, estetiksel, dinsel, felsefi görüş ve fikirlere ilişkin bir sistem. İdeoloji, üstyapının bir parçasıdır ve sonuçta ekonomik ilişkileri yansıtır." İdeolojik mücadele ise, "sınıflar mücadelesine tekabül eder."

Lenin, Marksizm ve revizyonizm üzerine makalesinde, ideolojinin sınıfsal yapısını açıklar ve modern kapitalist sistemde burjuva ve proleter diye yalnızca iki ideolojiden söz edilmesini gerektiğini söyler ve ekler; ikisinin arasında üçüncü bir ideoloji yoktur.

Ekonomik ilişkiler; üretim araçları ve üretim ilişkilerinin oluşturduğu üretim tarzı, bütün bir üst yapının üzerinde yükseldiği ekonomik taban, bir başka ifadeyle, altyapıdır.

Demek ki, ideolojiden söz ettiğimizde önsel olarak, üstyapı kurumu olarak, onun yansıması olduğu, üzerinde yükseldiği bir altyapıdan, üretim ilişkileri ve üretim araçlarını kapsayan üretim tarzından söz etmeliyiz. Egemen üretim tarzının ne olduğu ve egemen sınıfların kimler olduğundan, onların çıkarlarını temsil eden ideolojinin ne olduğundan söz edebiliriz. İnsanlık tarihinin kaydettiği üç sınıflı toplum ve komünizmin alt evresi olan sosyalist toplumdan başka, başlangıçta, ilkel komünal adı uygun düşen, özel mülkiyetin olmadığı, sınıfsız ve devletsiz bir toplum biçimi daha yaşandı. İkel komünal kavramı yerine Morgan'ın neolitik çağ adlandırmalarını kullansa da, böyle bir toplum biçimini Öcalan ve PJA da kabul ediyor. Varlığını kabul etmekle kalmıyor, kadın eksenli demokratik uygarlık projesini esasen buraya dayanarak dilendiriyor. Huşu içinde neolitik dönemin kadın eksenli yaşamının erdemlerinden, barış ve demokrasi ortamından söz ediyor ve insanlığın yeniden kadın eksenli bir yaşama dönmesinin gereğine ulaşıyor. Kadın eksenli toplum projesini gerçekleştirmek için kadınlara, onların da kadın kurtuluş ideolojisine ihtiyaçları böyle oluşuyor.

Doğruyu söylemek gerekirse, şu vahşi kapitalist-emperyalist cıngılda, eşitsizliğin ve adalet-

sizliğin, savaşların, doğa tahribinin ve daha nice özel mülkiyet hastalığının içinde yaşarken insanın, ilkel komünal toplumun eşitsizlik yaratmayan doğal işbölümüne ve paylaşımcılığına, analık hukukunun adaletine büyük hayranlık besleyerek, böyle bir ortama özlem duymasında tuhaf olan bir şey yok. Zaten yenisini henüz göremediğimiz için, şu ilkel komünal toplum öteden beri herkesin biraz iştahını kabartmıştır.

Engels de, insanlık ikiye bölünmüş tek eşli evlilikler panayırında yaşarken, incelemekte olduğu ilkel komünal toplumun çok eşli aile biçimlerinde cinsler arasındaki özgür ilişkilerin kendisini zevkten zevke dolaştırdığı esprisini yapar. Engels buradan giderek, ailenin ve devletin kökenindeki mülkiyeti ve mülkiyet sistemini suçüstü mahkemesine çıkarmıştı. Öcalan ise, Engels'in tam aksine bir duruşla, özel mülkiyet, sınıflar, devlet ve sınırlar gerçeğine sırtını dönerek ilkel komünal toplumu yeniden var etme çabasına girişiyor.

Yine, ideolojinin altyapısında olan aynı gerçekleri yok sayarak kadın ideolojisi yaratma iddiasına ne demeli? Açık ki, sadece ütölist bir yaklaşım, felsefi idealizmin tuzağında bir teori kurma çabasıyla yüz yüzeyiz. Kadın ideoloji iddiaları tutarlı herhangi bir temele sahip değildir. İdeolojiden söz edebilmek için, sınıftan söz etmemiz, maddi üretim tarzından söz etmemiz gerek. Oysa kadın cinsi topluca bir sınıfa sokmaya çalışmak, hiçbir bilimsel, teorik bir değer taşımaz. Ama bu savunu, savunayı pratik politikada feminizmin kulvarına iter. Bu teorik yaklaşım pratikte farklı sınıflara ait kadınları "kızkardeşlik bayrağı" altına davet etmek gibi, sınıf uzlaşmacı bir tehlike içeriyor.

Fakat bundan daha önemlisi, kadın sorununun çözümünde gerçek ve tek kesin yola, sınıf sorunuyla bağı içinde, özel mülkiyet dünyasına karşı sosyalizm için mücadele yoluna girmeyi önleyecektir. Son tahlilde, sınıf uzlaşması çizgisiyle, egemen olanın kazanmasına yardımcı olacaktır. Öyle ya, o durumda, feministlerin ana gövdesinin yaptığı gibi, erkek egemenliğiyle, erkeklerin ayrıcalıklarıyla mücadele edecek belki, ama, sorunun kaynağında duran özel mülkiyet sistemiyle savaşmak zorunda kalmayacaktır. Çok dikkat çekici bir şekilde, PJA Belgeleri'nde tek bir satır olsun, kadının kurtuluşu/özgürleşmesi için, kaynaktaki özel mülkiyetin tasfiyesinden söz edilmiyor. Yine ilginçtir, Ekim devrimin-

den, sosyalizmin kadın sorunundaki dev başarılarından da hiç söz edilmiyor belgelerde.

Ekim devrimi, kadın cinsin özgürlük yürüyüşünde ilk temel adımı atan, kaynağa yönelerek özel mülkiyetin tasfiyesine girişen en büyük devrimdir. Kadın cinsin, zamanın en gelişmiş kapitalist ülkelerinde onca yıl süren mücadeleye karşın elde edemediği hakları bir çırpıda elde etmesini sağlayan Ekim devrimi ve bolşevik iktidardır. Kadın cinsin hayatın her alanında dev adımlarla ilerlediği ilk ve tek yer de Sovyetler oldu. Ama Öcalan ve PJA, sadece sosyalizmin kadın sorununun çözümündeki eksiklerinden, - üstelik bunların ne olduğunu açıp irdelemeden geçerken şöyle bir söz ediyor. Elbette sosyalizmin, kadın sorununda sunduğu teorik çerçeveden yaşanmış deneyine kadar bir dizi eksiğinden söz etmek gerekiyor. Özel olarak Sovyetler'deki deneyin daha kapsamlı değerlendirmesi gerekiyor; bu başka bir çalışmanın konusu. Ama bu değerlendirme ancak kendi zemininde kalınır, bilimsel sosyalist görüş açısıyla yapılsa, geleceği aydınlatmaya yarar.

Bütün bunlardan sonra Belgeler'e; sınıflar üstü, mülkiyet üstü bir teori kuruluşu demek yerinde olur. İnsanlığın kurtuluşu için öngörülen demokratik uygarlık reçetesi ne kadar ütölist karaktere sahipse, kadınların kurtuluşu için de o kadar ütölist, hatta umutsuz bir reçete bu.

Kadın Eksenli Yaşam

Şunları vurgulamak gerekiyor: DUM, kadın eksenli bir proje önermekle, kadınların politik, toplumsal ve örgütsel (parti, askeri...) atılım yapmasında motive edici bir rol oynamış olabilir. Bugün Kürt ulusal mücadelesinin barışçıl ve kitlesel biçimlerinin kadın katılımını yüksek düzeylere çıkarması, özel olarak öngörülmüş ve örgütlenmiş bir planın sonuçları sayılmalı. Kürt kadınlarının dünden bugüne ulusal savaşta, ulusal amaçlarla olduğu gibi, demokratik toplumsal amaçlarla bağlı pek çok işe ve başarıya imza atacağı, kimi yerlerde en dinamik kuvvet; ve yine sömürge ulusun kadını olma gerçeği nedeniyle, Lenin'in deyimiyle, "ezilenin en ezileni" olarak savaşma gereksinimiyle yürüyeceği kesindir.

Bütün bunlar yaşamın ortaya çıkardığı gerçekler. Ama Manifesto, bunlara bakarak Kürt kadınları için özgürleşme yolunda gerçek bir aydınlatma sağlayamamıştır. DUM'un aydınlatma

sınırı, postmodernizm ve feminizmle çizilidir. Bu özelliğiyle kadın sorunun gerçek çözüm yolundan kapsamlıca saptıran bir açılım yapmış oluyor. Zira DUM'un kendisi bugünkü yeni dünya düzeninde devrimlerin geçersizliğine iman etmiş bir dünya sisteminin liberal felsefesi, politik ideolojisi, program ve taktikler bütünü. Kadınlar için öngördüğü de ancak bundan ibarettir. Her derde deva DUM'un bir kurtuluş ideolojisi oluşturmaya da gereksinimi yoktur. Bu ideoloji, felsefesi, hatta programıyla birlikte Bernstein'dan Kautsky'ye ve postmodern liberallere kadar hepsinde var. Onlarda eksik olan belki, - belki diyoruz, çünkü özel bir inceleme yapmadık- kadın cinsin insanlık tarihinin gelişiminde oynadığı rol ve kadının katılımına duyulan ihtiyaç. DUM esasen bu eksikliği gideriyor.

Bernstein, kapitalizmin barışçıl aşılması olasılığını öne sürdüğünde ortada dinamik, neredeyse sürekli eylem halinde olan dünya işçi sınıfı, oy hakkını kullanarak patlama yapan sosyal demokrat işçi partileri ve sendikalar vardı. Yani, bugün Öcalan'ın 11 Eylül'den sonraya alternatif olarak öne sürdüğü 3. Alan teorisi pratikleştirecek yapı taşları vardı. Şimdi Öcalan, sağına soluna bakıp tarihi barışçıl bile olsa yapacak işleri, sendikaları, işçi/komünist partileri göremiyor. Onların yerine başta Ortadoğu dinamiklerini, içinde de en dinamik olan Kürt kadınlarını - Filistinli kadınları pek göremiyorlar- görüyor.

Dünyanın neresine baksak, ezilen halklar ve özellikle de üçlü ezilme, baskı ve sömürü altındaki sömürge toplumların kadınları çok büyük bir nüfus ve kalabalık bir mücadele gücü oluşturuyor. Üstelik bunlara metropol ülkelerin kadınları da katılıyor ve 2000 yılını küresel yoksulluğa, savaşa ve ayrımcılığa karşı yürüyüşle geçen kadınların, Öcalan'a ilham kaynağı olduğu kesin.

Daha da pratik bir durum tespiti yapalım: KADEK'in '99 sonrasında girdiği mecrada, liberal reformizm çizgisinde savaş yorgunu Kürt halkıyla yeni bir heyecan yaratmak, yeni bir biçimde ulusal mücadeleyi sürdürmek söz konusu olduğunda, Kürt toplumunun halihazırda en dinamik kesimi, özellikle yoksul, emekçi Kürt kadınları oldu. Demek ki, bu teori bir durumun yansıması, aynı zamanda bir ihtiyacın ürünü. Kadın üzerine onca güzellere, kadının yaratıcı yeteneklerine övgü, Ana Tanrıça Kültürü'ne dönüş gibi söylemler, "kapitalizmden komü-

nizme geçişte ara evre"nin, demokratik uygarlık mucizesinin asıl kahramanı olarak kadınları ilan etmek için.

Geçiş ara evresinde öncü rol biçilen kadınlara ilk önce bir kadın kurtuluş ideolojisinden söz etmek elbet gerekliydi.

Bir ideolojiye bağlı olmadan, ne az çok bütünlüklü politika oluşturulabilir; ne politik mücadele araçları bir sisteme oturtulabilirdi. Kısacası, kadın ideolojisi de bir ihtiyacın ürünü. Aradaki, "kurtuluş" eki, basit, öylesine söylenmiş bir sözcük değil, tepeden tırnağa özgürleşme ihtiyacı içindeki kadın cinsi, umut ve heyecanla ayağa kaldırma gücüne sahip, içine tüm hayallerin sığdırılabileceği bir kavram. İşte ol hikaye bu!..

Kadın Ve Kadın Hareketi Ne Kadar Bağımsız?

"4. Kongremiz, Parti Genel Başkanımız Abdullah Öcalan Yoldaşın İmralı'da zor koşullar ortamında geliştirdiği Demokratik Uygarlık Manifestosu temelinde ideolojik, örgütsel ve politik alanda alınması gereken tüm kararları almak ve yeni Manifestomuzu hayata geçirmek hedefiyle gerekli olan çalışma planlamasını oluşturmakla yükümlüdür." (s. 25) diyor belgeler.

Bir başka alıntı, Kongre'nin belirlediği görevlerden: "6. Parti önderliği tarafından gerçekleştirilen Kadın Kurtuluş İdeolojisini ve politik çizgisini yaşamın her anında esas almak, yaşamsallaştırmak ve evrenselleştirmek."

Yazının başında özetlemiştik; şimdi biraz daha alıntılara dayanarak yanıt arayalım: Gerçekten PJA ne kadar bağımsız ve doğrudan kadın örgütlenmesi? Bu soru şundan önemli; KADEK ve PJA, bir yandan kadın merkezli bir ideoloji ve kadına öncülük misyonu biçen yeni stratejik bir planı oluşturuyor; bunun için feminizmin bilinen temel argümanlarını kullanıyor; diğer yandan da sıkı bir parti örgütünü, söylenene bakılırsa, en önemli, merkezde duran parçasını, kadın özel partisini örgütleyiyor; onu DUM'u yaşama geçirmekle görevlendiriyor.

Bu durumda sormak gerekiyor; PJA kadın özgürlük hareketinin ihtiyaçları için mi oluşturulmuş, yoksa Kürt ulusal mücadelesinin genel gereksinimi ve DUM'un gerçekleşmesi için mi?

Önderlik gerçeğine ilişkin kararlarda da şunlar var: "1. ... Önderlik gerçeğinin tüm PJA militan-

larınca 24 saat önderlikle yaşamak şiarıyla içselleştirilmesi; 2. Tüm PJA militanlarının, Başkan Apo'nun kişilik ve yaşamının insanlığa tanıtımını temel görevlerinden birisi olarak ele almasını; 3. Başkan Apo'nun doğum günü olan 4 Nisan'dan Üveysiye Ananın vefat günü olan 11 Nisan'a kadar çeşitli etkinliklerin düzenlenmesini, bu kapsamda mektup ve şiir yarışmasının...; 4. Halkımız ve insanlık için bir milat olan 15 Şubat ve 29 Haziran tarihlerinin özgürlük mücadelesini yükseltmenin zemini...kadın kitlesinin kapsamlı özgün etkinlikler..." (s. 191, 192) Böyle sayılıp gidiyor görevler.

Şimdi ister istemez, sormak gereği duyuyoruz; bütün bu söylenenler, lafız ve ruh olarak önderliği kültürleştirmeyi resmi bir faaliyet düzeyine çıkarmıyor mu? Doğum günleri meselesi, peygambervari yaklaşımları çağrıştırmıyor mu? Dağdaki erkek gerilla komutan vb. başkası değil de, özellikle "erkek"ten bağımsız ve özgür bir kimlik geliştirmek zorunda olan, üstelik bunun öngörülen kadın ideolojisinin ilkelerinden sayıldığını da aynı kalemler yazdığına göre, nasıl olup da bağımsızlık geliştirecek? Önderlik gibi, önderliğe göre düşünmekten başka ne gelebilir kadın militanın elinden? Önderlik her zaman doğru mu düşünüp, doğru mu öneri yapar? Bunu bir önderlik vasfı saysak da, bu kadar mükemmeliyetçilik idealizmden başka şey üretir mi? Hem sonra, sorun önderliğin doğru ya da yanlışlığı değil, kadının bağımsız düşünme ve üretme yeteneğine kavuşması. Üstelik, belgelerinde, "Erkeğin insafına bırakılacak kadın kaybetmeye mahkumdur bilinciyle kadın bilincini, ruhunu, dünyasını ve iradesini açığa çıkartır..." (s. 181) diye bir de parti üyesi özelliği sayılıyor. Bu bir çelişki değil mi? Kadınların bağımsız ve özgür bir kimlik geliştirmeleri için daha başka şeylere ihtiyaç duyulmalı, değil mi?

Öcalan, kendisinde erkekliği öldürdüğünden söz ediyor. Öcalan kendisiyle mücadelede bunu başarmış olabilir. Zaten bunu başaramasaydı, kadın sorunu üzerine bunca açılımı ve -kitle ajitasyonunda bile kadın vurgusunun ihmal edildiği bu coğrafyada (örneğin; çoğunlukla kadın ve erkek işçiler, memurlar diye başlayan bildiri dağıtılmaz)- bu kadar cesaretle çıkışı yapamazdı. Fakat, sorun yine de bitmiyor, çünkü durum kişisel değil, sistem sorunudur. Bu sistemde bireysel kurtuluştan söz etmek, bir kez daha feminizmle aynı kulvarda buluşmak olu-

yor. Dolayısıyla, Öcalan'ın iddiasının bilimsel bir değeri yok. Bunun gibi, "Günümüzde sosyalizmin temel ilkesi erkekliğin öldürülmesidir" tezinin de bugün için sadece propaganda değeri olabilir. Sosyalizmden, özel mülkiyetin tasfiyesi kastediliyorsa eğer, kadının özgürleşmesinden ve tabii "erkekliğin öldürülme"/erkeğin özgürleşme sürecinden de bahsetmeye başlanabilir.

Öcalan, Kongre'ye gönderdiği mektupta, kadının özgürleşmesi için yürüttüğü çalışmadan söz ediyor, yarattıklarını da destansı bir keşif olarak niteliyor. Ve ekliyor: "Bir sahibiniz olarak değil de, bir sanatkar olarak, güzel bir fizik duruştan zeka kıvılcımı olmanıza ve dilinizin sesiyle hiçbir maddenin veremeyeceği tadı verebilecek düzeye ulaşmanıza kadar her şeyinize müdahale ettim." Emeye karşı saygısızlık aklımıza gelmez, burada da amacımız o değil. Ama gözlerimizin önüne gelen (örneğin; MED TV'de yayınlanan Öcalan ve kadın gerilla görüntüleri, cezaevlerinde kadın militanların erkek sorumlular karşısındaki hazır ol vaziyetleri) görüntüler, bağlantılar, talimat ve görevler, bu iddiayı doğrulamıyor, hiç olmazsa Öcalan'a rağmen böyle bir doğrulama yok.

Öcalan, mitolojideki ana tanrıça kültürünün Kürdistan'da olduğunu söylüyor ve kendi kadın teorisinin yaşam bulması için bunun bir avantaj olduğunu düşünüyor. Kürdistan yaşamını bilenler bilir, toplumsal yaşamda feodal kalıntıların en fazla olduğu coğrafya. Kadının hala daha güçlü bir şekilde feodal büyük aile bağları içinde ezildiği, erkeklerin çok eşli evliliği nedeniyle kumalığın sürüp gitti; başlık parası, berdel ve dahası namus cinayetlerinin çokça işlendiği bir toplumsal yapı demek bu. Daha sayamayacağımız kadar çok kadınlık hali ve üçlü ezilmişlik görüngüleri mevcuttur. Ulusal devrim öncesinde bu durum çok belirgindi.

Ataerki Kürt ailede bütün bu özelliklerin yanı sıra, Öcalan'ın sözünü ettiği tipte kadın vardı. Halen bu tip kadınlar Kürt toplum yaşamında var. Ama bu hem oldukça istisna, hem de üst sınıflara, Kürt ağa ve bey sınıfına mensup kadınlar. Alt sınıflarda, maddi temeli olamayacağından genel olarak bu tip kadın olsa bile çok istisnadır. O da ancak, ailede reis mertebesinde erkek yoksa, kadınlara düşen bir paye olur. Kaldı ki bu sadece Kürdistan'a özgü değil, Anadolu'daki diğer halkların yaşamında da benzer kadın tipleri var. Ama bu belirleyici olmadığı

için üzerine basılıp yürünecek bir ana tanrıça kültüründen söz etmek yerinde olmaz.

Ulusal devrim, feodal yapının kalıntılarını, özellikle kadın yaşamı lehine paramparça etti. Bu hem devrimin ürünüydü, hem de devrim dolayısıyla devletin zorla dayattığı Batı'ya göçün yarattığı sonuçlardan biriydi. Kürt kadınları her iki nedenle de büyük bir değişim sürecine girdi. Ana tanrıça kültürü değil ama savaşta etkinliği artan kadın cinsin toplum nezdinde saygınlık kazanması olgusundan söz etmek gerekir. Bu olgu, çeşitli bakımlardan belgelerde inceleniyor, biz de yazının gerektirdiği kadarına değindik. Her şeye rağmen kadın cinsin hala en çok ezildiği, ikincil ve bağımlı konumda olduğu yer Kürdistan. Ataerkil aile yapısı ve bağımlılıkların en çok etkilediği kadınlar Kürt kadınları. Namus cinayetlerinin ve kadın intiharlarının, özellikle silahlı mücadelenin durdurulduğu son üç yılda hissedilir derecede görülmesi, bunun bir kanıtı.

Kürt halkının en yaygın şekilde örgütlendiğini, siyasi parti saflarını doldurduğu bu yıllarda kurulan kadın kolları elbet olumlu yönde değişimi yansıtıyor. Ama aynı kadın kollarından, örneğin Batman kadın kollarının, durdurulamayan intiharlar nedeniyle istifa etmeleri gibi olaylar boşuna yaşanmadı. Kürdistan'ın ve Kürt kadının asıl gerçeği halen budur. Ana tanrıça kültürüne yapılan vurgu, bu gerçeğin görülmesini ve bununla mücadele edilmesini zayıflatır. Dikkat çeken bir başka şey, ana tanrıça kültüründen söz edilirken Kürdistan'daki aile yapısının, feodal yargıların cendereye aldığı kadınlık durumlarının eleştirisine hiç girilmemiş olması. Kadın erkek ilişkilerinin siyasal birlik dışındaki alanlarına da keza hiç girilip değerlendirme yapılmamış.

Bağımsızlık üzerine söylenenlerle teorik görüşlerin omurgasının çeliştiğini, Öcalan ve PJA'nın, kadın sorunun ele alışı teorik planda feminizmle birleştiğini göstermeye çalıştık. Pratikte ise, PJA ile, her zamanki bilinen; politik bir program ve örgütlenmeye bağlanmış, kendi geleceğini onunla birleştirmiş bir kadın örgütlenmesinin ve kadın çalışmasının yaratıldığını göstermeye çalıştık. Kürt yurtseverlerin feminizmden ödünç aldıkları argümanlarla yeni bir teori ve pratik plan kurma çabasına boşuna girdiklerini gördük. Aslında bunda bir tuhafılık yok. Hayat çarpık bir teoriye izin vermiyor. Ka-

dın cinsin ayrı, bütünlüklü bir sınıf oluşturmadığı gerçeğini her fırsatta dayatıyor. Böylece bağımsız kadın hareketi diyerek yola çıkan Kürt ulusalcuları, Kürt ulusal kurtuluş hedeflerinden başlamak üzere, Ortadoğu halklarının ve insanlığın demokratik (burjuva) kurtuluşu (biraz sosyalizmle bulanmış) için sunduğu demokratik uygarlık programına bağlanmış; eklettik, ütöpik bir kadın programı ve sıkı bir parti örgütlenmesi planı ortaya koymuş bulunuyor.

Dedik ya bunda bir tuhafılık yok. Somut bir coğrafyada ya da dünyada olsun, kadın mücadelesinden ve örgütlenmesinden söz edildiğinde, bir sınıfın damgasını taşıyan bir dünya görüşünün ışığı altına girersiniz: Ya sosyalist kurtuluş projesine bağlanır, işçi sınıfını kurtuluş mücadelesinin yanında saf tutar ve onun bayrağı altına girersiniz. Bu, kadın cinsten başka, diğer emekçi sınıfların, ezilen ve sömürge ulusların kurtuluşu için de geçerlidir. Ya da, (dünya yüzünde bugün olduğu gibi) burjuva kurtuluş projelerin bayrağı altına girersiniz. Modern kapitalist çağda ikisinin arasında üçüncü bir yol, üçüncü bir ideoloji ve üçüncü bir program yok.

Kürt ulusal hareketi de, demokratik içeriği nedeniyle bilinen burjuva dünya görüşünün ışığı altında çözümler üretiyor. Tabi 20. yüzyılın sosyalizm gerçeğinden etkilenmeden olmuyor bu. Ama sosyalizm rüzgarı egemen olmadığı için, ortada emperyalist globalizmin ideolojik argümanları egemen olduğu için kadınlar için ortaya feminizm ve sosyalizm karışımı bir proje çıkıyor. Bu yüzden Öcalan ve PJA'nın kadın özel programı, iyimser yorumuyla ütöpik sosyalist bir proje olarak adlandırılmayı hak ediyor.

Sonuç olarak; bağlandığı yer ne olursa olsun, PKK/KADEK bünyesinde kadın sorunun bu düzeyde ele alınması, özellikle PJA deneyimi bütünüyle önemli ve olumsuz yanlarıyla olduğu kadar olumluluklarıyla da eğitici, geliştirici bir deney. İncelememizi ve eleştirilerimizi de bu görüş açısıyla yaptık. Bu topraklarda kadın mücadelesinin teori ve programıyla uğraşmış olan Komünist Kadınlar Konferansı'nın belgeleri (sosyalizm projesine ve komünist parti örgütlenmesine bağlanmış kadın özel örgütlenmesi sunan) yayımlanmıştı. PJA Belgeleri kapsamlı bir çalışmanın ikinci örneği oluyor. Aradaki fark da incelenmeye değer.

Esnek Ve Savunmacı Bir Örgüt Biçimi: PLATFORMLAR

İşçi-emekçi hareketinin, ezilenlerin mücadelelerinin açığa çıkardığı bir örgütlenme biçimi olarak “platformlar”, siyasal tarihimizin son on-on beş yıllık döneminin dikkate değer gerçekleri arasında yer alırlar. Envai çeşit biçimlerde kendini gösteren platformlar, işçi ve emekçi memur hareketinde, kadın ve gençlik mücadelelerinde, varoşlarda, antifaşist ve antiemperyalist savaşında, özgürlük mücadelesinde ilerletici roller oynamışlardır. Dönemin başlıca eylem birliği örgütü biçimi olarak halen güncelliğini korumakta oluşu, bu aracın ezilenlerin ve sömürülenlerin mücadelesinde daha etkin kullanımı görevini gündemde tutmaktadır.

‘80’lerin ikinci yarısında İstanbul ve Ankara önde gelmek üzere yasallık değil de toplumsal meşruiyet temelinde gelişen öğrenci gençlik dernekleri temsilcilerinden oluşan dernekler platformları belirdi ve bunların Türkiye koordinasyonu oluştu. Bu aşamada henüz gençlik hareketi siyasal bakımdan ayrılmış değildi ve gerçek bir kitle hareketine dayanıyordu. İstanbul’da 14 Nisan 1987 gerçekleştirilen eylem, gençlik hareketinin o dönem ulaştığı en yüksek noktası olmuştur. ‘90’lı yıllarda ise ilerici, antifaşist, devrimci ve komünist gençlik gruplarının üniversiteler ya da iller düzeyindeki temsilcilerinin oluşturdukları gençlik platformları yükseköğrenim gençliği arasında en çok rastlanılan platform biçimidir. Ancak gençlik arasında başka

platform biçimleri de açığa çıkmıştır. Yaşamı savunma inisiyatifleri, hücre-tecrit karşıtı platformlar gibi.

‘90’lı yıllardan günümüze pek çok kadın platformu kendini göstermiştir. Bunlar değişik kadın gruplarının süreli süresiz ya da çok somut belli sorun ve talepler etrafındaki ortak çalışma/mücadele araçlarıdır. Kadınlar cephesinde değişik kadın örgütlenmelerinin ortak mücadele araçları olarak platform örgütlenmeleri belli roller üstlenmişlerdir, halen de değişik kadın platformları vardır.

Semtlerde antifaşist mücadelenin örgütleyicileri olarak halk platformları değişik biçimler altında oluşmuş ve belli roller oynamışlardır. Semtlerde halk platformları en yaygın biçimde “Sürekli aydınlık için bir dakika karanlık” eylemleri sürecinde oluşmuştur. Aralık zindan katliam ve direnişinden sonra ölüm orucunun sürdüğü koşullarda semtlerde Yaşamı Savunma İnisiyatifleri biçiminde antifaşist direniş örgütleri olarak platformlar kurulmuştur. Halk platformları ilerici, antifaşist, devrimci ve komünist parti ve örgütlerin yanı sıra, kültür ve yöre derneklerinin, kimi zaman muhtar ya da önde gelen şahsiyetlerin de yer aldığı mücadele araçlarıdır.

Dernekler, yöre dernekleri platformları ya da “Alevi Dernekleri Platformları” gibi, platform biçimleri de oluşmuştur.

Geride kalan yıllar aydın ve sanatçıların değişik sorunlar etrafında oluşturdukları platformlara tanıklık etmiştir. Keza kültür ve sanat kurumları da zaman zaman platformlar oluşturmuşlardır.

1 Mayıs Platformu, Birleşik Devrimci Güçler Platformu gibi, marksist leninist komünistler ile bazı devrimci örgütlerin eylem birliği biçimi ya da eylem birliğini geliştirerek bir mücadele cephesi yaratma yönelimini yansıtan platformlar da kurulmuştur.

Şimdi bazı “platform” örgütlenmelerine daha yakından bakalım.

“Sendika Şubeler Platformu”, platform biçimi örgütlenmenin ilk biçimlerinden birisidir. Süreç içerisinde işçi sendikalarının, emekçi memur sendikalarının ya da işçi ve emekçi memur sendikaları şubelerinin (İstanbul Emek Platformu ve en son İstanbul Sendikalar Birliği dahil) platformları değişik biçimlerde kendilerini göstermişlerdir. Sendika şubeleri platformları, platform tipi birliklerin yalnızca bir grubunu oluşturmaktadır. “Emek cephesi”ndeki platformlardan diğeri de Emek Platformu’dur. İşçi ve memur sendikaları konfederasyonlarının yanı sıra çok sayıda meslek odaları birliklerini de kapsamaktadır.

Platformlar, kuşkusuz diğer tüm örgüt biçimleri gibi belli somut ihtiyaçlardan doğmuşlardır. Bu gerçeğe sendika şubeleri platformları örneğinden bakabiliriz. Şubeler platformları sendikaların orta kademesinde beliren bir harekettir, ama esasen itici gücü daha aşağıdan, tabandan gelmektedir. Bu nedenledir ki, geniş işçi, emekçi memur kesimlerinin saflarında beliren mücadele isteğini, mücadele ve birleşme eğilimini yansıtır.

‘90’lı yıllar, işçilerin sayısız tekil çarpışmalarına tanıklık etmiştir. İşyeri ya da işkolu düzeyinde patlak veren her mücadele acil dayanışma ihtiyacını ve talebini açığa çıkartmıştır. Farklı süreçlerde mücadeleye tutuşan işçi sınıfının hemen her bölümünün hemen her işyeri ve örgütlü olduğu şubenin sınıf dayanışmasına ihtiyacı olmuştur. Çünkü sendika ya da konfederasyon merkezleri böyle bir rolü üstlenmeye yanaşmadıkları gibi hatta engelleme çizgisi izlemişlerdir. Hareketin birçok biçimde parçalanmış oluşu gerçekliği ve şiddetli dayanışma ihtiyacı illerde şubeler platformu biçimindeki örgütlenmeyi açığa çıkartan itici güçtür.

İşçi sınıfı faşist diktatörlüğün, sermayenin ve hükümetlerinin ve bunların işçi sınıfı içerisinde-

ki işbirlikçi uşaklarının saldırılarına karşı direnebilmek için kendi durumunu değiştirmeye çalışmış ve bu çaba sendikalar üzerindeki baskıya dönüşmüştür. Doğal olarak bu baskıdan en fazla sendikaların işyeri temsilcilikleri ve sonra da sendikaların şube yönetimleri etkilenmişlerdi. Bunlar sendikal aygıtların (şube yönetimleri) sınıfa en az yabancılaşmış ya da sınıfa yabancılaşmamış (işyeri temsilcilikleri) kesimleridir.

Şubeler platformları kimi direnişlerle dayanışmanın geliştirilmesinde, kimi dönemlerde 1 Mayısların örgütlenmesinde, İEP örneğinde olduğu gibi bazı durumlarda siyasal bir sınıf tavrının geliştirilmesinde keza, sendika ve konfederasyon merkezleri üzerinde baskı yaparak da olumlu bir rol oynayabilmişlerdir. Fakat olumlu rollerinin sınırlı kaldığı ve sınıf mücadelesi bakımından sürekliliği sağlanmış anlamlı bir etkene dönüşemediklerini özellikle vurgulamak gerekir.

Şubeler platformları daha çok taban ile sendika ve konfederasyon merkezleri arasında sıkışmış ancak tabanın yükselen talepleri karşısında duyarlılık ve etkinlik gösterebilen rolleri sınırlı araçlar olarak kalmaktadır. Kimi durumlarda siyasal sınıf tavrı geliştirme girişimi biçiminde beliren (Örneğin İstanbul Emek Platformu) platformlar ise ancak arkasındaki politik kuvvetlerin iradesiyle bağlı roller oynayabilmektedirler. Rollerini sınırlı kalmakla birlikte her iki durumda da ekonomik mücadele ile politik mücadeleyi birleştirme eğilimini taşıdıkları söylenebilir.

Şubeler platformları zaman zaman güncellenmekte, sonra adeta yavaş yavaş ortalıktan çekilmekte, yeni bir mücadele eğilim ve talebi belirlediğinde şubeler platformu veya bir başka isim altında benzer örgütlenmeler oluşmaktadır.

Nitekim şubeler platformunun son versiyonu olan İSB de adeta kendini bu şemaya uyarlamaya çalışmaktadır. Sermaye ve AKP hükümetinin kölelik yasası saldırısına konfederasyon ve sendika merkezlerinin uzlaşıcılık ve işbirlikçilikten kaynaklanan duyarsızlık ve hareketsizliğine karşı tabanın tepkisini ve beliren mücadele eğilimini yansıtan bu örgütlenme henüz bütün ömrü bir kaç ay ile sayılırken ve işçi sınıfı ve emekçiler bunca saldırıyla yüz yüze olmalarına karşın büyük bir aymazlık ile kendini hareketsizlik içerisinde tasfiye etmektedir. Şubeler platformları için en güçlü biçimde vurgulanması gereken şudur: Deneyimler şubeler platformla-

rının varlığı ve gelişiminin mücadelede tutukları yer ile bağlı olduğunu göstermektedir. Evet tabandaki mücadele eğilimi, sendikal aygıtların tabanında ve orta kademesinde etkimekte ve fakat bunun ötesine geçerek bizzat sendikaların ve sendika yönetimlerinin içsel eğilimine dönüşmemektedir. Tabanın mücadele isteğinin dalgalanması ve daha da önemlisi sendika ve konfederasyon merkezlerinin baskısı buna izin vermemektedir. O halde şubeler platformlarının varlığı güçlü değil zayıf ve istikrarsız, dalgalanan bir mücadele eğilimiyle bağlıdır.

Emek Platformu bir diğer örnektir. EP, 1999 Nisan seçimlerini izleyen aylarda kuruldu. İşbaşına gelen DSP, MHP ve ANAP'ın üçlü koalisyon hükümetinin uluslararası sermayenin neoliberal saldırı programını ateşli biçimde uygulama niyet ve yönelimi işçi sınıfı ve emekçi memurların savunma refleksini harekete geçirmiştir. İşçi sınıfına saldırının merkezinde emeklilik yaşının yükseltilmesi, meşhur mezarda emeklilik yasası duruyordu. Bunlar zaten yaşam koşulları git gide ağırlaşan işçi sınıfının tüm kesimlerinin ve tüm emekçilerin huzursuzluğunu büyütüyor, sendikalar üzerinde tabanın baskısı artıyordu. Emek Platformu'nun oluşumu bu koşullarda gündeme geldi. İşçi sınıfının tabandan gelen savunma eğilimini yansıtan EP, 14 Temmuz 1999 tarihinde, DİSK, Türk-İş, Hak-İş, KESK, Türkiye Kamu-Sen, Memur-Sen, Türkiye İşçi Emeklileri Cemiyeti, Tüm İşçi Emeklileri Derneği, Tüm Bağ-Kur Emeklileri Derneği, TMMOB, Türk Dışhekimleri Birliği, Türk Eczacıları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği, TÜRMOB tarafından kuruldu. Türk Tabipler Birliği Çalışma Raporu'nda EP için şu değerlendirme yapılıyor:

“Emek Platformu'nun bir ihtiyaç olarak şekillenmesi ve asıl olarak Emek Platformu'nu oluşturan örgütlerin yönetimlerinin ötesinde, bir basınçla kurulması önemli bir nokta idi. (aç. TD) Bir başka deyişle, 57. Hükümetin Türkiye'de yaşayanların ve çalışanların aleyhine politikalar bütününe gündeme getireceğinin sezilmesi/bilinmesi ve adımlar atılmaya başlanması, doğal bir refleks olarak Emek Platformu'nu oluşmasında rol sahibi oldu. 16 Ağustos'ta 'Mezarda Emekliliğe Hayır!' sloganıyla yaşanan süreç özde çalışanlar için önümüzdeki yıllarda ve Türkiye için çizilen çerçeveye bir itiraz, hakların korunması ve geliştirilmesini içeriyordu.”

Hemen söylemekte yarar var. EP, hakların geliştirilmesi için hemen hiçbir çaba harcamadı, ne zaman bir şeyler yaptıysa, yapmaya çalıştıysa bunlar daima sermayenin ve hükümetin saldırıları karşısında son noktada alınan savunmacı tavırlar olarak kaldı.

EP, kurulduğu dönemde emekçiler ve ezilenler arasında önemli beklentiler yarattı. “Demokratik Sol”, ülkücü, sosyal demokrat faşist karması hükümetin mezarda emeklilik yasa tasarısıyla başlattığı saldırı emekçi yığınların dikkatini EP'ye çevirmesini getirdi. 1999 yazında Mezarda Emeklilik Yasası'na karşı güçlü bir işçi-emekçi hareketi uç verdi. 25 Temmuz'da Kızılay'da gerçekleştirilen büyük kitlesel miting, hareketin gelişim yönünü gösteriyordu. İşçi sınıfı ve emekçiler kararlı bir mücadele çizgisi talep ediyorlardı. Yalnızca hareketi bastırmak isteyen hükümet için değil, aynı zamanda bir yandan bu harekete dayanarak hükümetle pazarlıklar yürüten diğer yandan hareketin kendilerini aşma korkusunu yaşayan EP'nin önderliğini ellerinde tutan sendika ağaları için 19 Ağustos depremi iyi bir fırsat oldu. Emeklilik yasasına karşı yükselen işçi/emekçi kitle hareketi bıçakla kesilmiş gibi son buldu. Gelecek işçi emekçi kuşakları pazarlanarak (onlar için emeklilik yaşının yükseltilmesi kabul edildi) sefil bir uzlaşma yapıldı. Bundan sonra EP'nin bir süre sesi soluğu çıkmadı.

EP Başkanlar Kurulu ancak 2000 yılında toplanabildi. Daha baştan özellikle Türk-İş ve Türk Kamu-Sen, hareketi bölücü, sermaye ve hükümet adına hareketi kontrol altında tutma yaklaşım ve yönelimi içerisindedir. Daha ilginç ise EP'de önderliği elinde tutan en büyük ve etkili örgütlerin aynı zamanda sermaye ve hükümetin temsilcileriyle birlikte ESK'de de yer alıyor olmalarıdır.

EP, 2001 Şubat mali (ve devamla ekonomik) krizinin baskısıyla tekrardan canlandı. EP, tipik sınıf uzlaşmacı bir program yayınladı. Bu, yazarlarını sarmayı ve kapitalizmi iyileştirmeyi amaçlayan bir “ulusal programdır”. EP'nin krize müdahalesi yalnızca ilan ettiği program bakımından değil, aynı zamanda kitle tepkisini örgütlenme yönüyle de başarısızdır.

EP, 2001 Ekim'inde “Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası demokratikleştirilerek erken genel seçime gidilmesi” çağrısıyla TÜSİAD'ın AB'ci değişim çizgisine bağlanmıştır.

EP, 2001 sonbaharında 2002 bütçesine, işsizliğe, yoksulluğa ve yolsuzluğa karşı tavır alarak, 1 Aralık'ta yaygın ve etkin bir hareket geliştirdi.

Irak'ta Savaşta Hayır Koordinasyonu'nda yer alan EP ve bileşenleri, savaşa karşı mücadeleye de katıldılar.

Keza EP'nin zaman zaman TESK ve TOZB ile de bir araya gelmeye, esnaf ve sanatkarların, çiftçilerin desteğini almaya yöneldiğini de eklemeliyiz.

Çok değişik ve başlıca işçi, emekçi mesleki kitlesel örgütlerin bu şekilde bir araya gelebilmeleleri Türkiye tarihinde örneği olmayan bir durumdur. Bu durum her şeyden önce EP'ni oluşturan örgütler ve temsil ettikleri emekçilerin sermaye ve hükümetlerinin kapsamlı ve sistematik saldırıları karşısında acil savunma ihtiyacının sonucudur. Başka nedenlerinin yanı sıra, Türkiye'de 1980 24 Ocak Kararları'ndan beri resmen yürürlükte olan neoliberal saldırı programı ve onun uygulanabilmesinin siyasal koşullarını yaratmak gibi özel bir rol ve misyonu olan 12 Eylül darbesi, Türkiye kapitalizminin emperyalist sisteme entegrasyonunun uluslararası sermayenin ve emperyalist dünya sisteminin ihtiyaçlarına göre yapılandırılmakta oluşu, SSCB ve modern revizyonist blokun çöküşü, süre giden ideolojiszleştirme ya da burjuva ideolojisine teslim alma saldırısı, faşist rejimin "bölücü terör" demagojisiyle Türk milliyetçiliği ve şovenizmiyle işçi sınıfı ve emekçilerin en geniş kesimlerini zehirlemeyi başarması özelleştirme, taşeronlaştırma, esnek üretim ve sendikasılaştırma saldırıları vb. tüm bu gelişmeler oluşturan örgütler arasındaki farkları büyük ölçüde azalttığı için de bu örgütlerin EP'yi kurlmaları mümkün olmuştur.

EP, merkezi bir yapılanma olmanın ağırlığına ve avantajlarına sahiptir. Kabaca, Başkanlar Kurulu, dönem sözcüsü (ve sekreteryası) ile uzmanlar kurulundan oluşan bir yapılanmaya sahiptir. EP'nin yerel emek platformlarının yaygınlaştırılması kararı vardır. Fakat yerel emek platformlarıyla EP arasında fiziki, örgütsel bir ilişki yoktur. Yerel her bir emek platformu, özerk bir kuruluştur.

Kısmen sermaye ve hükümetlerine gözdağı veren, saldırılarına set çeken, esasen de hareketin tansiyonunu ölçen, düşürerek yatıştıran, hareketi kontrol altında tutan, zayıf antiemperyalist ve antifaşist, liberal işçi siyasetinin yansıması dü-

zen içi bir yapılanmadır. Burjuvazinin işçi sınıfı ve emekçiler arasındaki uşaklarının kontrolü altında her an harekete geçmeye hazır bir itfaiye birliğidir.

Fakat bu yapı üzerine bir sınıf mücadelesinin sürdüğü gerçeği de asla dikkatten kaçırılmamalıdır. İşçi ve emekçilerin aşağıdan gelen baskısı bu türden örgütlenmelere önemli kararlar aldırarak kendi gelişiminin yolunu açabilirler. Fakat diğer yandan mücadelenin en kritik anında bu türden yapılar kitlelere ihanetin en acısını da yaşatabilirler.

Merkezi demokrasi platformu varlığının hissettirmezken halen yerel Demokrasi Platformları yaygın biçimde varlıklarını sürdürüyorlar. Çok sayıda ilde varolan yerel demokrasi platformlarının yanı sıra büyük kentlerin iç merkezlerinde ve ilçelerde varlıklarını gösteriyorlar. Demokrasi Platformları özellikle Kürdistan illerinde daha yaygın ve faaldir. Diğerlerine göre etkinlikleriyle öne çıkan Diyarbakır Demokrasi Platformu, sendikalar, odalar ve derneklerin katılımıyla '94'de oluşturulmuştur. Başlangıçta gözlemci olarak Demokrasi Platformu'nda yer alan partiler daha sonra yer almamış ya da çekilmişlerdir. Platformun daha çok hak ihlalleri gibi sorunlar zemininde etkinlik göstermesi onun savunmacı karakterini açığa çıkaran kesin bir veridir.

Halen 36 örgütten oluşan Diyarbakır Demokrasi Platformu, toplumsal barış kampanyası çerçevesinde bölgede 380 kurum ya da kişiden imza toplamıştır. Platformda yer alan katılımcı örgütlerden 4'ü dönem sekreteryasını oluşturmakta, bu örgütlerden her biri dönüşümlü olarak dönem sözcülüğünü üstlenmektedir. Antiemperyalist mücadelede dikkate değer bir rol üstlenen Irak'ta Savaşta Hayır Koordinasyonu platform tipi örgütlenmelerin en çarpıcı örneklerinden birisidir. Enternasyonal kitle hareketinin bileşeni olmasının, onun diğer platformlardan temel farkı olduğu gerçeğinin altı

Irak'ta Savaşta Hayır Koordinasyonu'nun 23 Nisan 2003 tarihindeki çocuk eylemi kalınca çizilmelidir.

Koordinasyonun oluşumu, ABD'nin Irak'a yönelen emperyalist saldırganlığına karşı mücadelelenin gelişimiyle bağlıdır. Irak'ta Savaşta Hayır Koordinasyonu'nun 1 Aralık Savaşta Hayır Mitinginin çağrısı sürecinde oluştuğu söylenebilir. İstanbul Abide-i Hürriyet Meydanı'nda gerçek-

leştirilen 1 Aralık Mitinginin çağrısı için bir araya gelen onlarca kurum, parti ve çevre ABD saldırganlığına karşı birlikte tavır almayı, savaş karşıtı platform olarak yan yana gelmeyi sürdürmüşler ve sürdürülen tartışmalar sonucunda oluşum, kendini geçtiğimiz Ocak ayı ortalarında “Irak’ta Savaşa Hayır Koordinasyonu” olarak deklare etmiştir.

İşçi-memur sendikalarından meslek odalarına, reformist yasalıcı ilerici partilerden devrimci yapılara, değişik yöre dernekleri ve farklı çevrelerden, Mazlum-Der, Özgür-Der gibi kesimlere, tek tek bireylere kadar 159 kurum ve kuruluş “Irak’ta Savaşa Hayır Koordinasyonunda yer almıştır. 1 Mart mitingi örneğinde gördüğümüz gibi, Koordinasyon antiemperyalist mücadelede dikkate değer bir rol oynamıştır.

Birleşenlerinin katıldığı haftalık toplantılar biçiminde örgütlenmiş olan Koordinasyon’un Şubat ayı içerisinde her gün sabah sekreteryaya ya da yürütme olarak tanımlanan daha sınırlı katılımlı toplantılarında kararlar alınıp, pratik çalışmalar yürütülmüştür.

Koordinasyon’a devrimcilerin ilgisinin artması ÖDP, TMOB vb. çevrelerde daha baştan rahatsızlık yarattı. 1 Mayıs’tan hemen sonra Koordinasyon’un konseptinin ne olacağı tartışması bu çevrelerin yanı sıra DİSK, Hak-İş tarafından da asıl işlerine yönelme gerekçesiyle Koordinasyonun dağıtılması önerisi biçiminde gündeme getirildi. Esasen Bağdat’ın düşmesiyle birlikte Koordinasyon kendi varlığını tartışmaya başladı. ÖDP/SODEV-Ercan Karakaş sosyal demokrat taifesinin başını çektiği bu tartışmada komplocu yöntemler de kullanılarak devrimci güçlerin Koordinasyon’dan dışlanması, tecrit edilmeleri amaçlanıyordu. Koordinasyon içerisinde süren mücadele, Koordinasyon’un Ortadoğu’da ABD işgaline karşı mücadele ve Ortadoğu halklarıyla dayanışmayı örgütleme yöneliminin benimsenmesi nedeniyle bu çevrelerin “miadını doldurdu” gerekçesiyle Koordinasyon’dan çekilmeleri ile sonuçlandı.

Mevcut haliyle Koordinasyon’un örgütlenmesi şöyledir:

Kararlar, bileşenlerinin katıldığı haftada bir yapılan Koordinasyon toplantılarında alınır, oylama sistemi uygulanmaz, eğilimler yönlendirir; Koordinasyon toplantılarını dönüşümlü olarak üç kişiden oluşan divan yönetir; Koordinas-

yon’un alınan kararları yaşama geçirme ve örgütlemeye görevli yürütmesi vardır. Belli bir oranda merkezi bir rol de oynayan İstanbul Irak’ta Savaşa Hayır Koordinasyonu’nun yanı sıra bu dönemde, gerek İstanbul’un “iç merkezlerinde” hatta semtlerinde, gerekse de diğer kentlerde il ve ilçelerde yaygın biçimde savaşa veya emperyalist savaşa karşı bileşimleri benzer platformlar oluştu. Emperyalist savaşa karşı mücadelenin daha geniş bir alana yayılmasında, kitle temelinin güçlenmesinde ve kendi alanlarında ABD saldırganlığına karşı mücadelenin örgütlenmesinde anlamlı çalışmalar yürüttüler. İşçi sınıfı ve emekçi memurların mücadelelerinden, ezilen cinsin mücadele cephesine; varoşlara yığılmış kent yoksullarından gençliğe/aydınlara; demokratik Alevi hareketinden Kürt ulusal demokratik hareketine değin, sömürülen sınıfların ve haklarından yoksun ezilen horlanan toplumsal kesimlerin mücadelelerinde platform tipi örgütlenmeler kendini gösteriyor. Geride kalan 15-20 yıllık süreçte platform tipi örgütlenmeler istisnai, arızı değil oldukça yaygın, genel bir durumdur. ‘85/90’lar sonrası dönemde siyasal tarihin çarpıcı bir olgusudur.

Çok değişik biçimlerde kendini gösteren platform tipi örgütlenmeleri bir kaç grupta toplayabiliriz.

a) Belli bir konu/sorun etrafında oluşan platformlar. Hücre tecrit karşıtı platformlar, yaşamı savunma inisiyatifleri, 2 Temmuz Platformu, Irak’ta Savaşa Hayır Koordinasyonu gibi.

b) Belli bir sınıfı ya da toplumsal kesimi temsil eden kurum/örgüt temsilcilerinin oluşturduğu platformlar. Emek Platformu, sendika şubeleri platformları, gençlik ve kadın platformları gibi.

c) Daha belirsiz ve daha geniş bir “programatik” zeminde, ama daha gevşek bir biçim olarak demokrasi platformları.

d) Dolaysız biçimde devrimci, komünist yapıların eylem birliği ve cepheleşme çabalarını yansıtan platformlar. 1 Mayıs Platformu, BDGP gibi.

Platform örgütlenmeleri, EP gibi merkezi ya da sendika şubeleri platformu gibi yerel olabiliyorlar.

Platformlar kuramların, örgütlerin temsilcileri tarafından oluşturulduğu gibi, kimi durumlarda kuramların, örgütlerin temsilcileri ile bireylerin bir araya gelmesiyle de oluşabiliyor. Çok yaygın

olmamakla birlikte belli bir okulda, semte birbirini tanıyan bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları platform örnekleri de görülmüştür. Bu durumda platform dolaysız biçimde bir kitle örgütü biçimidir. Bu biçimin daha yaygın biçimde kendini göstermemiş oluşu dikkat çekicidir. İlerici antifaşist bireylerin inisiyatif ve özgüven eksikliğini yansıtan bir veri olarak kabul edilebilir bu olgu.

Üzerinde durulması gereken bir diğer yan, platform tipi örgütlenmeler ile aynı dönemin kitle hareketinin gelişim biçimleri arasındaki ilişki sorunudur.

Platform tipi örgütlenmeler kuşkusuz yasal mücadeleye biçimlerine de başvuruyorlar. Fakat her şeyden önce platform tipi örgütlenmelerin bizzat kendilerinin yasal kuruluşlar olmadıklarının altı çizilmelidir. Sonra da yasal değil, fiili, meşru mücadele çizgisinin platform tipi örgütlenmelerin eğilimi olduğu vurgulanabilir ve vurgulanmalıdır. Emperyalist savaşa karşı gerçekleştirilen yüzlerce etkinlikten ancak çok az bir bölümünün yasal eylemler olduğunu açıklayan polis kayıtları, bu bakımdan anlamlıdır. Basın açıklaması, salon toplantıları, basın açıklaması biçimindeki gösteriler, yürüyüşler, mitingler, serhıldanlar vb. politik kitle hareketinin gelişim biçimleridir. Dönemin politik kitle hareketleri fiili meşru mücadele çizgisinde ve ('90'lı yılların ilk serhıldanları ve Gazi Başkaldırısı hariç) genelde ılımlı karakterdedir. Yasal değil, ama rejim için yine de belli ölçülerde kabul edilebilir hareketlerdir. Ya da daha doğrusu tahammül edilebilir sınırlar içerisindedirler. Demek ki, kitle hareketinin ılımlı karakteri ve meşru biçimlerde gelişmesi ile platform biçimi örgütlenmeler arasında karşılıklı bağ vardır. Her iki durum birbiriyle bağlıdır. Belki de bu döneme damgasını vuran, kitle hareketinin savunmacı karakteri dönemin örgüt ve mücadele biçimlerini de belirlemiştir.

“Esneklik”, platform tipi örgütlenmelerin en önemli ve hatta karakteristik özelliğidir. Bu gerçek platform tipi örgütlenmelerde birçok bakımdan kendini gösterir. Esneklik niteliği, her şeyden önce bu örgütlerin varlık nedenlerinde kendini dışa vurur. Belli bir mücadele eğilimine ve talebine dayandıkları kadar, mücadelede tutukları yer ve oynadıkları rol ölçüsünde varlıklarını sürdürebilmektedirler.

Örgütsel yapıları oldukça esnektir.

Öznesi ister bireyler isterse kurumlar olsun, kendilerini oluşturan öznelere bir araya gelip kararlar alabildikleri ölçüde platformlar vardılar. Sonra sanki bir anda buharlaşabilirler. Ama tam öldü dediğiniz yerde yeni bir gelişmeyle birlikte yeniden canlanabilir ya da yeni bir isim altında belirebilirler. Diğer yandan örgütsel yapıları partilerden sendikalara; yöre derneklerinden dar çevrelere, insan hakları kuruluşlarından kadın ve gençlik örgütlerine çok değişik örgütlenmeleri bir araya getirebilecek denli esnektirler.

Kadınlar cephesinde pekala yurtsever kadınlar ile feministleri, sosyalist feministleri ve komünist kadınları yani farklı sınıfsal, ideolojik ve politik eğilimden kadınları ve kadın örgütlerini bir araya getirebilirler.

Keza Irak'ta Savaşa Hayır Koordinasyonu örneğinde olduğu gibi, hem sendika, parti, dernek, yayın çevresi veya tek tek bireyleri ve hem de bir kısım politik İslamcı çevreler ve reformist partilerden komünist, devrimci güçlere değin oldukça geniş bir eylem birliği zeminini oluşturabilmektedir platformlar.

“Esneklik” platform örgütlenmelerinin üstün yanı olduğu kadar zayıf, zaafli yanındır da. Çünkü, esneklik birçok durumda gevşeklikten de öte savsaklamaya dönüşerek oyalayıcı olmakta, hareket planını platform etkinlikleri üzerine veya eksenine kurarak ona endekslenenleri hareketsizliğe itmektir.

Denilebilir ki, dönemin en yaygın eylem birliği zemini olarak platformlar zemininde belli bir siyasi kültür de gelişiyor. İdeolojik kimlikleri çok farklı da olsa ezilenlerin çok farklı temsilcileri bazı sorunlarla sınırlı da kalsa birlikte iş yapabiliyor ya da ezenlere karşı birlikte mücadele edebiliyorlar. Benmerkezci, dayatmacı, sektör politik kültür geriliyor. Platformların bu olumlu, üstün yanını görmek kadar bu durumun zararlı bir uzlaşıcılığı üretme tehlikesini barındırdığını da bilmek ve uyanıklığı asla elden bırakmamak gerekiyor. İdeolojik ayrılıklar nedeniyle platformların ayrıştırılması bölücü olduğu kadar da bozguncu da olur, ama ideolojik ayrılıkların üzerinin örtülmesine de izin verilmemelidir.

Demokratik yapıları nedeniyle platformlar doğal olarak katılan tüm tarafların varlığını kabul etmektedirler ki, bu aynı zamanda ajitasyon propaganda özgürlüğünün kabulü anlamına da gelmektedir. Zaten herhangi bir biçimde dayatma-

cılık platform tipi birliklerin varlığı ile bağdaşmaz. Fakat tabii ki, somut eylemler bazında önceliklerin, eylemin ve bir araya gelişin amacının bütün taraflar bakımından özenle dikkate alınması da oldukça önemlidir, ihmali politik bir hata olur. Marksist leninist komünistler ilerici, devrimci güçlerin antifaşist, antiemperyalist antişoven eylem birliklerinin ve kitle hareketinin geliştirilmesinin araçları olarak platform biçimi örgütlenmelerin daha etkin değerlendirilmesi sorumluluğunu taşıyorlar. “Önder parti-

ye geçiş” temel görevinin başarılması ve temel görevden damıtılan “kitlelere hücum” parolasının gerekleri de dönemin mücadele ve örgüt biçimlerinin kullanımında ustalaşmayı gerektiriyor. Platform türü yapıların özellikle de kitle örgütlenmesinin dolaysız araçları biçimlerinin yaygın olarak örgütlenmesi, keza yapılarına ve amaçlarına uygun biçimde faaliyetlerinin düzenlenmesi ve geliştirilmesi için gerekli yapıcı ve enerjik çabayı göstermek herkesten önce komünist öncünün görevidir.

DİSK’in İnternet Sitesinden Almış Olduğumuz

DP Çalışma İlkeleri Ve Programını Sunuyoruz:

DP Çalışma İlkeleri Ve Programı

Demokrasi Platformu Yapılanması, İlkeleri Ve Çalışma Programı Oluşumu

Demokrasi Platformu çalışanların veya belli bir mesleği icra edenleri temsil eden örgütlerin oluşturduğu bir yapılanmadır.

Yapılanışı

Demokrasi Platformu çalışmaları yaklaşık bir yıldır sürdürmektedir. Bu süreç içerisinde bölgelerde çok sayıda yerel demokrasi platformları oluşmuştur.

Bugün gelinen aşamada gerek demokrasi platformunun gerekse yerel platformlarla ilişkilerin düzeni açısından yapılanması aşağıdaki gibidir.

Başkanlar Kurulu

Yürütme Kurulu

Sekretarya

[Başkanlar Kurulu](#)

Demokrasi Platformunu oluşturan örgüt başkanlarından oluşur. En üst karar organıdır. Yürütme Kurulunun çağrısı veya örgüt başkanlarının çağrısı ile toplanır.

[Yürütme Kurulu](#)

Üç işçi konfederasyonu genel sekreterleri, diğer örgütlerin başkan veya genel sekreterlerinden oluşur. Demokrasi Platformu'nun çalışmalarını

yönlendiren asli organdır. Sekretaryanın çağırısı ile toplanır.

[Sekretarya](#)

Türk-İş, Hak-İş, DİSK, TMMOB, KÇSP, Sendikalar Arası Eşgüdüm Komitesi, ÖES, ÇHD temsilcilerinden oluşur. Alınan kararların uygulanma organıdır. Periyodik olarak toplanır. Kendi arasında bir sekreter seçer. Günlük konularda örgütlerin onayıyla açıklama yapabilir.

[Platform Danışma Kurulu](#)

Demokrasi Platformunu oluşturan örgütler ve bugüne kadar müracaat etmiş veya davet edilecek toplumdaki etkin örgütlerin temsilcilerinden oluşur. Bu yapıya katılımında çalışanların veya belli bir mesleği temsil eden örgütlerin sınırları aranmaz. Halkın tüm sivil örgütlenmelerine açıktır. Yürütmü Kurulunun çağrısıyla ve somut olaylar karşısında toplanır.

[Yerel Demokrasi Platformları](#)

Bölgelerdeki yapılanmalardır. Olabildiğince merkezi düzeyde temsil edilen örgütlerin temsilcilerinden oluşur.

Yukarıdaki yapılanma aynen bölgelerde oluşturulur. (Sekretarya, sekreter gibi)

[Demokrasi Platformu ve Yerel Platformlar İlişkisi](#)

Genel sorunlar karşısında koordineli, yerel so-

runlar karşısında bağımsız bir çalışma temel alınmalıdır.

Demokrasi Platformu Basın Ajansı

Gereksinim duyulduğunda ‘Çalışanların Ortak Sesi DEMOKRASİ PLATFORMU’ adı altında bir yayım çıkarılması hedeflenir.

Çalışma İlkeleri

Örgütleri bir araya getiren en temel ilke, örgütlerin bağımsızlığı, iç işlerine karışmama, karşılıklı saygı ve güven ilişkisidir.

1- Demokrasi Platformu bir örgütlenme modeli değildir. Bu nedenle hiç bir örgütü içinde eritme ve erksizleştirme amacı ve anlayışı gütmmez.

2- Platform gönüllü bir birlikteliktir. Bir dayanışma aracıdır. Örgütlerin gündeminde olup, asgari müşterekler oluşturulan konularda dayanışma ve işbirliği yapma amacı güder.

3- Platform belirli bir gündem maddesi ile toplanır. Görüş birliğine varılan konularda yine görüş birliğine varılan etkinlikleri yaşama geçirmeyi hedefler. İlişkileri bu tür somut konularla sınırlıdır. Görüş birliğine varılmayan konularda ısrarlı olunmaz.

4- Platform içinde bir sekreteryaya oluşturulur. Sekreteryaya eşgüdümü ve iletişimi sağlar.

5- Platforma katılan kuruluşlar temsilcilerini belirleyerek sekreteryaya bildirirler.

Çalışma Programı

Demokrasi Platformu'nun yapısını bir tepki örgütlenmesinden çıkararak, topluma çıkış yolları,

çalışanlar ve toplumun en geniş kesimlerinin çıkarları doğrultusunda görüş ve öneriler sunan bir biçime yükseltilmesi hedeflenir.

İşte bu noktada Platform'un belli konular üzerine çalışmalarını yoğunlaştırması, ortak görüş oluşturulması, bu ortak görüşler çerçevesinde en geniş yığınların birliğini sağlayarak harekete geçirici bir görevi vardır. Bu anlamıyla bir çalışma programı oluşturulur.

Konuların Saptanması ve Komisyon Çalışmaları

Demokrasi Platformu, toplumun genelini yakından etkileyen aşağıdaki temel sorunlara yönelik olarak çalışma komisyonları oluşturmuştur.

Eğitim

Sağlık

Demokratikleşme

Sosyal Güvenlik

Ekonomik Sorunlar (Bütçe vb.)

Özelleştirme

Kamu Çalışanlarının Sendikal Hakları Çalışma Hayatının Demokratikleştirilmesi

Bu konularda hazırlanan raporlar kamuoyunda tartışmaya açılacak, bu amaçla;

a) Görüş Kurultayları,

b) Demokrasi Meclisi,

gibi toplantılarla çalışanların sorunlarının ve istemlerinin toplumun gündeminde yer alması, benimsenmesine çalışılacaktır.

Özelleştirme Terörüne Karşı Mücadelenin Güncel Sorunları

Süleyman Çınar

Dünyada neoliberalizmin saldırı fırtınası henüz dinmedi. Uluslararası tekellerin burjuvazi işçi sınıfına, emekçilere ve ezilen insanlığa karşı saldırı politikasını program düzeyine çıkardı. Sosyalizmin geçici yenilgisi 20. yy. devrimlerinin kazanımlarının ortadan kaldırılması burjuvazi bakımından uygun koşulları oluşturdu. Uluslararası burjuvazi 20. yy. devrimlerinin intikamını almak için bütün güçlerini örgütledi ve seferber etti. Dünya devriminin gerileyişi, devrimci işçi kitle hareketinin geriye çekilişi, devrim partilerinde dağılma, parçalanma ve reformizm, emperyalizmin işini kolaylaştırdı. 1990'lı yıllarda emperyalist “Yeni Dünya Düzeni” ilan edildi. Başını ABD emperyalizminin çektiği haydutlar çetesi, dünyada “yeniden yapılandırmayı” pazar alanlarının yeniden paylaşımını gündeme getirdi. Artık “işçi sınıfı yok”, “devrim ve sosyalizmce yoktu! Sınıflar çatışması, emek-sermaye çelişkisi ortadan kaldırmış yerine “birleşme” “çıkarların ortaklaşması”, “emek ve sermayenin bütünleşmesi” gibi ideolojik argümanlar geçirilmişti.

Özelleştirme, neoliberal programın temel saldırı aracı, mızrağın sivri ucu olarak öne çıktı. Özelleştirmeyle devlet işletmeleri özel tekelere satılıyor. İşçi sınıfının yüzyılı aşkın sürede elde ettiği haklar ve kazanımlar ortadan kaldırılıyor.

1917’de Sovyet devrimi ve ardından bir dizi ülkede gelişen işçi-emekçi ayaklanmaları, II. emperyalist paylaşım savaşını izleyen yıllarda bir dizi ülkede halk demokrasilerinin kuruluşu, ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketlerinin gelişmesi, sosyalizm albenisinin ezilen halkların gözünde kamaştırıcı etki yaratması emperyalist burjuvaziye, sosyalizme karşı tedbirler almaya itti. Bu tedbirlerin bütünü kapitalizmin yıkılışını engelleme, ömrünü uzatmaya yönelikti. “Sosyal devlet” olgusu bu bütünlüklü tedbirler paketi ve programıdır. İşçi sınıfının yürüttüğü mücadeleler sonucu parasız sağlık, eğitim, sosyal hizmetler, kamu hizmetlerinin parasız olması, ücretlerde nispi yükseliş, çalışma saatlerinin düşürülmesi gibi tedbirler devreye sokuldu. Bütün bunlar Sosyalist Sovyetler Birliği’nden aktarılan, kopya edilen uygulamalardı. Bu kazanımlar burjuvazinin işçi sınıfına bir lütfu değildi. Her ülkede sınıf mücadelesinin düzeyine, örgütlenme, deneyim ve tecrübesine bağlı olarak özgünlükler az ya da çok farklılıklar taşıdı.

1970’li yıllarda ekonomik krizin baş göstermesi uluslararası burjuvaziye işçi sınıfı ve emekçilere karşı “yeni tedbirler” almaya itti. Özelleştirme politikası, esnek çalışma sisteminin geliştirilmesi, taşeronlaştırma, sosyal kazanımların gasp edilmesi, üretim süreçlerinin parçalanarak sö-

mürünün kolaylaştırılması, örgütsüzleştirme programı bu süreçte geliştirilmeye çalışıldı.

Devlet işletmelerinin, kamuya ait taşınır- taşınmazların tekellere peşkeş çekilmesi yani özelleştirmeler yoluyla sermayenin dolaşımının önündeki engellerin kaldırılması hedeflendi. “Sosyal devlet” olgusuna karşı savaş açıldı. Ezilenlerin ve sömürülenlerin lehine olan her şey, en küçük hak kısıntısı bile saldırı menziline alındı. Tüm bunlar, sermayenin özgürce dolaşımının, rekabetin önünde duran hantallıklar olarak sunuldu. Emperyalist-kapitalist sistemin bütününde, 1990’lı yıllarda da modern revizyonist sistemin ve iktidarların çöküşünden sonra ki sosyalist ülkelerde de uygulamaya sokuldu.

1990’lı yıllarda ABD, emperyalist “Yeni Dünya Düzeni”ni ilan etti. Özelleştirme politikası ile devlet işletmelerini özel tekelere devrederek yeniden yapılandırmayı, esnek üretim ve esnek çalışma, taşeronlaştırma, işten atma terörü ücretlerin düşürülmesi yoluyla “rekabet edebilirlik düzeyinin yükseltilmesi”, “uluslararası rekabete” açılması yeni sömürge ülkelerin yerüstü ve yeraltı zenginliklerinin yağmalanması ve himayeci sömürgecilik sisteminin geliştirilmesi hedeflendi.

Uluslararası tekeli burjuvazi aralarında bloklama ve IMF, DB, WTO (Dünya Ticaret Örgütü) gibi örgütler aracılığı ile bu programı dayattı. Yeni sömürge ülkelere krediler, borçlar, teknoloji bu programa uyup uymamaya bağlı olarak verildi.

Yeni sömürge ülkelerde özelleştirme politikasını işbirlikçi tekeli burjuvazi aracılığı ile yerine getirdi. Bu programa uymayanlara ekonomik ve siyasi yaptırımlar, darbeler ve hükümet değişimlerine zorlama yöntemleri devreye sokuldu.

Özelleştirmeye Karşı Ortaya Çıkan Mücadele Biçimleri

Özelleştirme politikası uygulandığı her yerde emekçi sınıflar üzerinde yıkıcı sonuçlar doğurdu. Özelleştirmeye başta işçi kıyımı, esnek çalışma, sendikasılaştırma, hak gaspları ve düşük ücretler ve zamlar eşlik etti. 1973 Şili’de faşist darbe ile kamu işletmeleri özelleştirildi. Bu politika faşist darbe eşliğinde devreye sokuldu. Katliamlar, işkenceler, tutuklamalar, özelleştirme politikasına eşlik etti. Uluslararası ölçekte İngiltere, ABD, Venezüella, Brezilya, Arjantin, En-

donezya, Nijerya, Peru, El Salvador, Paraguay, Fransa, İsviçre, Yunanistan ve birçok ülkede işçi sınıfı ve emekçiler direnç gösterdi. Uygulamaya sokulan birçok ülkede sokak gösterileri, yürüyüşler genel grev ve genel direnişler, fabrika işgalleri, yol kesme eylemleri, çatışmalar biçimini aldı. Bu mücadele biçimlerinin zamanı, sertlik derecesi ülkeden ülkeye değiştiği gibi ülkeler içinde de farklılıklar gösterdi. Eylemlerin lokal biçimlerden genelleşmeye uzanması; o ülkenin işçi sınıfının sınıf bilincine, örgütlenme düzeyine göre değişmektedir.

Burjuvazi, her ülkede özelleştirmeyi sürece yararak, öncelikler sıralaması yaparak gerçekleştirdi. Öncelikli olanlar en fazla kar getiren kuruluşlardı. Bu yolla saldırı mücadeleye atılacak güçleri yalıtma, mücadelenin parçalı ve eşitsiz gelişmesini getirdi.

İşçi sınıfı ve ezilen halklar özelleştirmenin tüm toplumu, toplumsal dokuyu tahrip eden sonuçlarını yaşadıkça daha örgütlü, kitlesel ve birleşik karşı koyuşlara yöneldi.

Şili’de, El Salvador’da, Arjantin’de, Ekvator’da, Hindistan’da, G. Kore’de tek bir işyerinde, işkolunda yürütülen özelleştirme saldırısına karşı birleşik, örgütlü karşı çıkışları gerçekleştirdiler. Başat mücadele biçimi iş bırakmalar, fabrika ve işyerlerini savunma, işgal, genel grev ve genel direniş oldu. Şili, G. Kore, Nijerya’da, daha belirgin olarak dayanışma grevlerine başvuruldu. Özelleştirmenin durdurulması, uluslararası işçi hareketinde başat taleplerden biridir.

Özelleştirmenin yıkıcı sonuçları sadece işçileri değil, emekçi memurları, üretici köylülüğü, öğrencileri, işsizleri, esnafları, mühendis, doktor ve şoförleri toplumun ezilen kesimlerini hedefledi. Bu durum işçi sınıfını ezilen ve sömürülen kesimleri kucaklamaya, ortak hareket etmeye zorladı. Özelleştirmeye karşı mücadelenin kapsamı genişlemeye ve yaygınlık kazanmaya başladı. El Salvador, fiili, Uruguay, Pakistan, Yunanistan, Fransa ve birçok ülkede özelleştirme politikasının genel grev ve genel direnişle püskürtüleceğine tanık olundu. Özelleştirmeye karşı mücadelenin başarısı hareketin örgütlülük, bilinç ve eylem yeteneğine iç kararlılığa bağlı olarak elde edilebilmiştir. İngiltere’de özelleştirmeye karşı Liverpool liman işçileri uluslararası dayanışmayı örnekletti. 500 liman işçisinin eylemi başkaca ülkelerdeki liman işçileri tarafından etkin olarak desteklendi. Eylemin

uzun süre devam etmesinde dayanışmanın etkisi oldu. Uluslararası işçi hareketi içerisinde özelleştirmeye karşı mücadele “küresel” bir boyut kazanamadı. Bunda sendikalarda etkili olan sınıf işbirliği politikası, reformizm ve emperyalist tekellerle birlikte çalışan sendika patronlarının önemli bir payı oldu. Saldırının uluslararası boyutu ile mücadelenin ulusal sınırlılığı arasında yaşanan çelişkiye dikkat çekmek gerekiyor. Saldırı her ülkede farklı zamanlarda ve farklı düzeylerde gündemleştirildi. Her ülkede mücadelenin lokal düzeyde kalmasının nedenlerinden biri bu oldu. Sınıf dayanışması bilincinin zayıflığı bir diğer nedeni oluşturuyordu. Fakat Avrupa ülkeleri başta olmak üzere hain sendika yöneticilerinin işçi sınıfına ihaneti temel bir neden olarak sayılmalıdır. Özelleştirmeye karşı mücadelenin başarı kazandığı ülkelerde, özelleştirme saldırısına uğrayan işçiler güçlü iç örgütlülüklerine ve sınıf dayanışmasının gelişkinliğine dayanarak sendika önderlerinin uzlaşıcı tutumlarını aşıyorlar. Birleşik mücadele adımları ve güçlü mücadele tutarlı bir görüş açısıyla yürütülüyor, politik bir talep olarak ileri sürülüyor.

İngiltere’de 1984-1985 yıllarında yaşanan madenci grevlerinin başarısızlığa uğraması buna somut bir örnektir. İşçiler arasında birlik ve dayanışma yoksunluğu, diğer sektörlerde çalışan işçilerle yeterli bağlar kurulamaması, grevlerin desteksiz kalması, grevin tecrit edilerek yalıtılması mücadelenin yenilgiyle sonuçlanmasını getirmiştir. Sendikal bürokrasinin hükümete destek vermesi, hükümetin bazı sendikalara tavizler vererek sınıf dayanışmasını engellemesi grevlerin kolayca ezilmesini sağlayan en önemli neden olmuştur.

Özelleştirmeye karşı başarılı hareketlerden biri, 2003 yılında Uruguaylı sağlık emekçilerinin yürüttüğü grev mücadelesidir. 9 ay süren grev, başka iş kollarındaki işçilerin dayanışması, sokak gösterileri, kararlılık ve birleşik mücadele ile kazanılıyor. Özelleştirme terörüne karşı başarı kazanılan ülkelerin başında El Salvadorlu emekçiler geliyor. Özelleştirmeyi genel grev genel direnişle durdurdular. 2002 yılında doktorlar, hemşireler ve yardımcı sağlık görevlileri El Salvador hükümetinin sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesine karşı greve çıktı. Greve destek amaçlı katılanların beyazlar giydiği “beyaz yürüyüş”lere 200 bin kişi katıldı. “Beyaz yürüyüş”e sağlık emekçileri dışında hastalar, emekli-

ler, otobüs şoförleri, kamu işçileri, ev kadınları, işportacılar, şeker ve kahve üreticileri, yoksul köylüler, öğrenciler, öğretmenler, kilise temsilcileri ve mahalle örgütleri katıldı.

Öğrenciler ulusal üniversite binalarını işgal etti. Diğer iş kollarında çalışan doktorlar, belirli günlerde iş bıraktı. Grevi destekleyen diğer sendikalar ana yollara, köprülere ve hudut geçitlerine barikatlar kurarak birer gün kapattılar. Elektrik işletmeleri işçileri, elektrik işletmelerinin özelleştirilmesine karşı greve çıkınca hareket genişledi ve güç kazandı. Bunun üzerine hükümet, özelleştirmeyi yasakladı. Özel şirketlerle imzaladığı bazı anlaşmaları iptal etti. İşçiler geçici olarak zafer kazandı. Fakat hükümet, daha sonra bu kararından vazgeçerek tekrar özelleştirme politikasını sürdürdü.

G. Kore’de özelleştirmeye, işçi kıyımına karşı ve çalışma saatlerinin düşürülmesi için on binlerce işçi yürüdü ve greve çıktılar. Greve enerji, gaz ve demiryolu işçileri katıldı. Grev hareketi dayanışma grevleri ile birlikte ülke çapında genel grev genel direnişe dönüştü. 22 şehirde yürüyüşler düzenlendi. Dayanışma için üniversitede 8 bin işçi oturma eylemi yaptı. 130 bin işçi dayanışma grevine katıldı. Hükümet işçi önderlerine ve sendika yöneticilerine yönelik yoğun tutuklama kampanyası geliştirdi. Fakat bu terör sinyalleri, işçilerin grevini ve sınıf dayanışmasını kırmaya yetmedi. Hükümet geri adım attı. Ama bir süre sonra anlaşmaya uymayarak özelleştirmeyi sürdüreceğini açıkladı.

Bu örnekler şunu gösterdi: Uluslararası sermaye özelleştirmeyi temel bir saldırı politikası olarak sürece yayarak, mücadele düzeyine göre esneklik gösteriyor, geri adım atıyor fakat özelleştirme programından vazgeçmiyor. Fakat bu, özelleştirmenin kadri mutlak olduğu anlamına gelmiyor. Özelleştirmeye karşı mücadele dinamikleri zayıfladığı veya geriye çekildiği koşullarda burjuvazi ve hükümetleri yeniden gündeme getiriyor. Buradan çıkarılması gereken sonuçlardan biri özelleştirmenin topyekûn bir sermaye saldırısı olduğudur. Dolayısıyla mücadele biçimi olarak genel grev genel direniş en etkili karşı silahtır. Özelleştirme mücadeleyle durdurulabilir. Özelleştirmenin durdurulması bir kazanımdır, fakat kapitalist sömürü koşullarında işçi sınıfına bir saldırı politikası olarak yeniden gündeme getirileceğini görmek gerekiyor. Dolayısıyla özelleştirmeye karşı kazanılan başarılar

ve geri adımların özelleştirme politikasına kesin bir son vermeyeceği de açıktır. Özelleştirmenin geri alınması ve durdurulması, düzen içi bir reform talebidir. Her reform talebi gibi bu talep için mücadele de iki sınıf, emekle sermaye arasındaki mücadeledir. Mücadele sınıf çıkarları görüşü açısına göre yürütülürse başarı kazanılabilir. Marksist Leninist komünistler reform taleplerini ve reformlar için mücadeleyi küçümsemezler. Reform talepleri için mücadeleyi işçi sınıfının devrimcileşmesi, devrimci bir işçi hareketinin yaratılması, bilinç, örgütlülük ve eylem düzeyinin yükseltilmesi, mücadele içinde eğitilmesi görüşü açısına göre yürütürler. İşçi sınıfının kapitalist sistemi yıkmaya, devrimci hazırlığı için bir kaldıraç olarak değerlendirirler. Özelleştirmeye karşı mücadeleyi kapitalizme ve emperyalizme ve neoliberal politikalara karşı mücadeleye yöneltirler.

Türkiye’de Özelleştirmeye Karşı Mücadele Biçimleri

Özelleştirme uygulamaları Türkiye’de yeni değil. Özellikle 1980’den sonra geliştirilen özelleştirme politikası 1990’larda yaygınlık kazandı. Her mitingde, işçi eyleminde gündeme alınan taleplerden biri olmuştur. Özelleştirmeye karşı yürüyüşler basın açıklamaları, mitingler, yemek boykotları, iş yavaşlatma, iş durdurma, işyerini terk etmeme, işgal, özelleştirmecileri işyerine sokmama, oturma eylemleri gerçekleşmiştir. 1997’den 1999’a kadar, 1997’de 387 bin, 1998’de toplam 194 bin, 1999’da 27 bin işçi ve emekçi memur özelleştirme karşıtı çeşitli eylem biçimlerine katılmıştır. (Bkz. 1997-99 Petrol-İş yıllığı)

Yine aynı yıllarda özelleştirme uygulamaları sonucu işten atılma oranı %68, sendikasılaştırma oranı %72’dir. Aynı yıllarda 7 bin 935 işçi işten atıldı. (Petrol-İş yıllığı) 1999-2003 arasında bu oranlar ve rakamların daha fazla arttığını eklemek gerekiyor. Özelleştirme, yıkıcı sonuçlara yol açmakta, işsizliği, yoksulluğu arttırmakta ve toplumsal zenginliğin yağmalanmasını hızlandırmaktadır.

İşçi sınıfı, basın açıklaması gibi protestocu biçimlerin sonuç alıcı olmadığını kendi deneyimleriyle görmekte, Malatya, Antep, Adana TEKEL Urfa Suma ve PETKİM gibi işyerlerinde özelleştirmeyi engellemeye yönelik daha kararlı harekete katılmakta taban inisiyatifini geliştire-

rek işyerlerini savunma, işyerlerini terk etmeme ve özelleştirmeye gelen tekelci burjuvazinin temsilcilerini fabrikalarına sokmamak gibi eylem biçimlerine başvuruyor.

Özelleştirmeye Karşı Gelişen Örgüt Biçimleri

Emperyalist küreselleşme saldırısına karşı ne kadar örgütlü olunursa o kadar etkili sonuç elde edildiğini görebiliyoruz. İngiltere işçi sınıfının yenilgisinin nedenlerinden biri yeterince örgütlü olmaması ve hareketin örgütsel bakımdan da lokal düzeyde kalmasıydı. Güney Kore, El Salvador işçi sınıfının kazanımlarının arkasında da örgütlü bir duruş yatmaktadır.

Özelleştirmede esas hedeflerden biri işçi sınıfını örgütsüzleştirme, sendikasılaştırma saldırısıdır. Bu bakımdan da sadece politik değil ideolojik bir içerik de taşımaktadır. Uluslararası sermayenin uluslararası işçi hareketini ideolojisizleştirme, yani burjuva ideolojisinin etki alanında tutma saldırısıdır.

Öyleyse özelleştirmeye karşı örgüt bilinci, örgütlü duruş, örgütlü mücadele ve sınıf dayanışması da ideolojik bir içerik taşımaktadır. Özelleştirme, işçi sınıfının tarihsel kazanımlarına yönelik, bir saldırı olduğu kadar kölelik koşullarına boyun eğdirmenin, bölmenin, parçalamanın, bireyselleştirmenin de bir aracıdır. Burjuvazinin sınıf bilinci özel mülkiyetin kutsanması, bireycilik, proletaryanın sınıf bilinci ise mülkiyetin toplumsallaşması ve toplumsal mülkiyeti içerir. Kamu mülkiyetinin tasfiyesi bunun bir parçasıdır. Burjuvazi açık sınıf bilinciyle işçi sınıfına saldırıyor. Burjuvazinin özelleştirmede kararlı oluşunun altında yatan en önemli nedenlerden birisidir.

Özelleştirmeye karşı uluslararası işçi hareketinde en etkili örgüt biçimi işçi inisiyatifini yansıtan işyeri direniş komiteleridir. Bir fabrikada, bir işkolunda veya birkaç işkolunda ortak direniş komiteleri, genel grev genel direniş komiteleri, özelleştirmeye karşı koordinasyonlar, platformlar, dayanışma komiteleri sayılabilecek örgüt biçimleridir. Türkiye’de özelleştirmeye karşı mücadele komiteleri, işçi ailelerinin oluşturduğu komiteler, dayanışma komiteleri bu biçimlerden bazılarıdır. Türkiye’de ayrıca burjuva grupların, partilerin, bazı sermaye çevrelerinin hareketi denetim altına almak için işçilerin örgütlerine nüfuz etme çabalarına dikkat çek-

mek gerekiyor. Karabük Demir Çelik Fabrikası'nın özelleştirmesinde olduğu gibi Şehir Meclisi bu biçimlerden biridir. İşçilerin mücadelesi karşısında sendikanın geri tutum ve eğilimleri, özelleştirmeyi daha baştan kabullenmesi nedeniyle de Ticaret Odası, Sanayi Odası, Esnaf Odaları bu meclis içerisinde yer aldı. İşçiler mücadele etti, burjuvazi bu hareketi kendi amaçlarına başka bir yoldan, başkaca biçimler altında ulaşmak için basamak olarak kullandı.

Aynı şey Dalaman Kağıt Fabrikası'nın özelleştirmesine karşı mücadelede başka bir örgüt biçimiyle işçilerin karşısına çıkarıldı. Burada da iş güvencesi için işçilerin, sendikanın fabrikayı satın alması durumunda işten atılmayacakları, iş garantisi olacağı propagandası geliştirildi. Özelleştirmeye karşı hem birlik olan, komite etrafında birleşen işçiler bölündü, hem de işçilerin iç kararlılığı zayıflatılarak özelleştirme saldırısına ortak edildi. Şehir küçük burjuvazisi, esnaf odaları, sendika ve sermaye grupları bir araya gelerek "Ortak Girişim Grubu" oluşturdu. İşçiler inisiyatifi kaybetti, örgütlü işçi ailelerin çabaları etkili sonuç vermedi, hain sendika bürokratları Dalaman Kağıt Fabrikasının özelleştirmesini ve MOPAK'a satılmasını kolaylaştırdı.

Özelleştirmelere Karşı Neden İşyerlerimizi Savunmalıyız?

İlk bakışta bazılarını şaşırtıcı geliyor. İşyeri ile burjuva mülkiyet ve mülkiyetin biçimi savunuluyormuş gibi algılanıyor. İşçi sınıfının sınıf çıkarları, ister özel isterse kamu olsun, burjuva mülkiyetin her biçimine karşıdır. Ve işçi sınıfının çıkarı, burjuva mülkiyetin ortadan kaldırılarak mülkiyetin toplumsallaşması için mücadeleyi gerektiriyor. Zaten "mülkiyetin özel niteliği ile üretimin toplumsal niteliği arasındaki çelişki"ye son vermek değil midir toplumsal devrim?

Özelleştirmeye karşı genel olarak devrim, genel olarak sosyalizm ajitasyonu ile mücadelenin bir milim ilerletilmesi söz konusu olmayacağı gibi, işçi sınıfını politik mücadeleye çekmek örgütlemek, deneyim, tecrübe ve mücadele eğitimi almasını sağlamak da hayaldir. Bunun adına kitle hareketinin önünün açılması, ilerlemesi için bir şey yapmamak, yani politikasızlık denir.

"Özelleştirme terörüne karşı işyerlerimizi savunalım", politik bir şiarıdır. Çünkü işçi sınıfını politika yapmaya, devlet ve ekonomik politika-

sını kendi çıkarlarına göre etkilemeye, politik taleplerle dövüşmeye hizmet ediyor.

İşyerini savunma politikası, "KİT'lerin halkın malı" olduğu şeklindeki ekonomist, sendikalist, reformcu, kendiliğinden işçi bilincini ifade eden bu şiarla bir ve aynı tutulamaz. "KİT'lerin halkın malı" olduğu şeklindeki slogan burjuva mülkiyetini kutsar. Burjuva milliyetçi bir slogandır. İşçilerin bilincini çarpıttığı için de pespaye sendika ağalarının, küçük burjuva reformist çevrelerin ileri sürdüğü bir şiarıdır. Oysa KİT'ler mevcut devletin mülkiyetindedir. Ve her devlette devlet mülkiyetinin karakterini belirleyen devletin sınıf karakteridir. KİT'lerin halkın malı olduğu gerçeğin çarpıtılmasıdır. Komünistler, bu şiar, burjuva düzeni, burjuva mülkiyeti savunma bilincini yansıttığı için de karşıdılar. İşçi sınıfı için mülkiyetin burjuva sınıf karakteri önemlidir. Mülkiyetin devlete mi, özel sektöre mi ait olduğu daha az önemlidir. Her şeyden önce özelleştirmeye karşı mücadele proleter sınıf bilincini zorunlu kılar. İşçiler, sosyalist sınıf bilinci kazanırsa ve bu bilinçle ile dövüşürse muharebeyi kazanabilir. Özelleştirme terörüne karşı işyerlerinin savunulması için mücadele burjuvazinin sınıf bilincine karşı işçi sınıfının dövüştürülmesi, mücadele içinde çelikleşmesi, devrimci eğitiminin bir aracı olarak, bir politika tarzı olarak kavranmalıdır. İşçi sınıfının haklarını korumak, işletmelerin peşkeş çekilmesini engellemek, işten çıkarmaların önüne geçmek için "özelleştirme terörüne karşı işyerlerimizi savunalım" şiarını ileri sürüyoruz.

Bugün sendika ağaları, sendika bürokratları, küçük burjuva akımlar hareketinde bir sıçramayı teşkil edecek işyerlerinin savunulması mücadelesinden kaçınıyorlar. Sermaye ve devletle daha doğrudan karşı karşıya gelmek istemiyorlar. İşçiler, fabrika işgali veya savunması gibi mücadeleye yöntemlerine başvurduğu zaman bu yöntemin kırılması ve eylemlere son verilmesi için çaba gösteriyorlar. Çünkü sendika ağaları burjuvazinin sınıf çıkarlarına göre, burjuva sınıf bilincine göre hareket ediyorlar.

Özelleştirme terörüne karşı işyerlerinin savunulması politikası işçi sınıfını sermayeye karşı sınıf mücadelesi zeminine çeker. İşçilerin bu mücadele yöntemini devreye soktuklarında kazandıklarına, özelleştirme kararlarını durdurdularına defalarca tanık olundu. SEKA işçilerine kazandıran neydi? Fabrikayı işgal edip aile-

leri ve diğer sınıf kardeşleriyle özelleştirmeye karşı barikat kurmak değil miydi? 35 gün süren bu hareket il düzeyinde, işkolundaki diğer fabrikalarda üretimin durdurulması, işyeri işgali gibi eylemlerin önünü açmadı mı? Sümerbank işçileri işyerini savunarak özelleştirmeyi fiilen uygulanamaz hale getirmede mi? Beykoz Kundura Fabrikası işçileri Beykoz halkıyla birlikte fabrikalarını savunarak özelleştirme kararını geri aldırmadılar mı? Daha gerilere gitmeye gerek yok. PETKİM’de, TEKEL’de yaşananlara ne diyeceğiz? TEKEL işçilerinin işyerlerini terk etmeme, savunma eylemine ne ad vereceğiz? Yatağan işçileri özelleştirmeyi nasıl durdurmuştu? İşçiler bu eylem biçimine burjuva mülkiyeti savunmak için mi başvuruyorlar? Tam tersine işlerini, kazanılmış haklarını, sendikal örgütlülüklerini korumak için fabrikalara özelleştirmecileri sokmuyorlar, kapılara barikat kuruyorlar, mal giriş ve çıkışını engelliyorlar, üretimi durduruyorlar. İşçileri işyerini işgal eyleminin bir başka biçimi işyerlerinin savunulması değil mi? İşçilerin taşıdığı bilinçten bağımsız olarak eylemlerinin nesnel sonuçları itibarıyla IMF’nin ve onun emperyalizmin uşağı hükümetin özelleştirme politikalarını boşa çıkarıyorlar.

Özelleştirme terörüne karşı işyerlerinin savunulması işçi sınıfının sermayeye karşı savaşıma yeteneğini, kararlılığını, sınıf mücadelesinin sürekliliğini sağlama bakımından da ileri sürdüğümüz bir politikadır. Bu politika, sınıf hareketinin devrimcileştirilmesine, sermayeye ve devlete karşı sınıf hareketinin ileri sıçramasına, sınıf dayanışması, emekçi dayanışması birleşik topyekün bir mücadelenin ateşleyici gücü olarak mücadelenin en etkili ve sonuç alıcı biçimi olarak görülmelidir.

Genel Grev Genel Direniş İçin İleri

En çok sözü edilen fakat pratikte gerçekleşmesi işine dokunulmayan, elle tutulur adımlar atılmayan bir şiar. Yıllardan beri her kitle eyleminde, her gösteride ve direnişte yaygın olarak atılır ve sahiplenilir. Fakat gerçekleştirilmesi için adım atılmaz. Bazen bir ajitasyon sloganı bazen bir eylem sloganıdır. Her mücadele biçimi gibi, bu şiar da somut bir hazırlık gerektiriyor. Özelleştirmeye ve sermayenin topyekün saldırılarına karşı mücadeleyi geliştirmenin güvencesi bir politikanın, bir şiarı gerçekleştirmek için örgütlenmesidir. Dün de bugün de sorun öznel etkenlere bağlıdır. Önderliğin çözmesi gereken, çö-

zümünü kolaylaştırmak ve hızlandırmak için atması gereken adımlarla ilgilidir.

Bugün bir genel grev genel direniş için öncelikli adım, olanaklı her yerde hazırlık komitelerini kurmak veya kurulmasına önayak olmaktır. Bir fabrikada, bir işkolunda, bir bölgede gelişmenin belli bir iller düzeyinde birleştirerek, ortak bir merkez yaratma perspektifine göre inşa edilmelidirler.

Özelleştirmenin yıkıcı toplumsal sonuçlarını yaşayanlar, şimdi sonuçlarına karşı mücadele etmeye hazırlanıyor ve kendi aralarında örgütleniyorlar. Özelleştirme sonucu işsiz bırakılan, çoğu Petrol-İş üyesi işsiz işçiler yeniden işe girebilmek için aralarında örgütleniyorlar. SEKA Dalaman, SEKA Bolu, Bartın Çimento, Deniz Nakliyat, Tunceli Pertek özelleştirme kurbanlarının bir araya gelerek örgütlenmelerinden sendika ağaları rahatsız oldu. 3000 işçi bir araya geldi. Mücadeleleri sonucu 1700 işsiz işçinin çeşitli kamu kuruluşlarında yeniden yata geçişle işe girmelerini sağladılar. Bu örnek iki bakımdan ele alınmalıdır. Birincisi, önümüzdeki özelleştirme sonucu atılacak işçiler, daha güçlü örgütlenecektir. İşsiz işçilerin örgütlenmesine dair olumlu bir örnek teşkil ediyor. İkincisi, özelleştirmeye karşı mücadele eden işçiler daha dolaysız bir destek hareketi imkanlarına kavuşabilirler.

Malatya, Antep, Adana, Urfa Suma, İzmir PETKİM işçilerinin bugün işyerlerini savunma eylemleri ve özelleştirmeye karşı direniş komiteleri kurması dikkatle izlenmelidir. Antep TEKEL işçilerinin aralarında toplanarak genel merkez üzerinde baskı oluşturması ve genel grev kararı alması talebinin arkasında durması önemli bir çıkıştır. Bunu önümüzdeki günlerde başkaca işkollarındaki işçilerin girişimi izleyebilir. Bir başka olgu işçilerin sendika ağalarına güvensizliği dışı vurması, tabanda örgütlenmesi ve taban inisiyatifini harekete geçirmesidir. Bu, genel grev genel direnişin önünde engel teşkil eden sendika ağalığı barikatının nasıl aşılacağına bir örnektir. TEKEL, PETKİM, kağıt fabrikaları işçileri bugün için mevcut örgütlülük düzeyleriyle özelleştirmeyi erteleyebilirler, bazı haklarını geçici olarak koruyabilirler. Fakat bu sektörlerdeki hareketin kazanabilmesi, özelleştirmeyi püskürtmesi için daha güçlü bir örgütlülüğe ve sınıf dayanışmasına ihtiyaç olduğu açıktır. İşçilerin kararlı ve militan eylemlerinin diğer

sınıf kardeşleri ve ezilenlerin ortak mücadelesi ile beslenmesi gerekiyor. Eğer Antep, Malatya, İzmir, Adana'daki sendikalar, partiler, kitle örgütleri, sınıftan yana güçler TEKEL'in, PETKİM'in yanında ve onunla birlikte mevzilene-mezlerse, hareketin ileri sıçraması özelleştirme-yi püskürtmesi belli özel koşulların yardımı ile olanaklı olabilir ancak. Bugün özelleştirmeye karşı mücadele merkezlerini güçlendirmek için son derece elverişli nesnel koşullar mevcuttur. Özelleştirme yaşamın her alanına sokuluyor. Eğitimin, sağlığın, kamu hizmetlerin özelleştirilmesi gündemde. Hükümet özelleştirme yasaları çıkardı. Kamu Yönetim Reformu, Personel Rejimi, Yerel Yönetimler Tasarıları, özelleştirme emperyalist küreselleşme politikalarının bir parçası olarak yasallaştırılmak isteniyor. Birçok işletme işçisi kurbanlık koyun gibi boğazını kesmek için sıraya konuldu. Okullar, sağlık her şey paralı hale getirildi. Özelleştirme sonucu işten atılan atılmayı bekleyen işçiler yanında iş güvencesi elinden alınarak sözleşmeli personel yapılmak istenen 1,5 milyon emekçi memur var. Küçük üretici köylülük kent yoksulları yıkıma sürükleniyor. TEKEL'in özelleştirilmesiyle tütün, çay, üzüm üreticileri, şeker fabrikalarının özelleştirilmesiyle pancar üreticileri, Sümerbank'ın özelleştirilmesiyle pamuk üreticileri yıkıma sürükleniyor. Bu nesnel durum "işçi köylü ittifakının imkanların arttırıyor. İşçiler özelleştirme saldırısına karşı mücadeleleriyle üretici köylülerin yıkıma karşı tepkileri ortak savaşımanın zeminini güçlendirir". (Öncü İşçinin

rehberi, syf. 60)

Bugün bu ortak zemini yakalamak için daha elverişli koşullar mevcut. Urfa'da Suma üreticilerinin, Adıyaman tütün üreticilerinin, Antep'te üzüm üreticilerinin, TEKEL işçilerini destekleyen adımları önümüzdeki sürece dair önemli verilerdir. Şimdi birçok işkolunda, havzada, üretici köylülüğün yaşadığı alanlarda ortak genel grev genel direniş komiteleri, dayanışma komiteleri kurmak için ajitasyonu yükseltmek, hızla örgütlenmek için iradi çabaların atılmasına ihtiyaç var. Öğrenci gençliğin eğitimin özelleştirilmesine ve paralı hale getirilmesine, emekçi memurların özelleştirmeye ve sözleşmeli köleliğe, üretici köylülerin IMF politikaları ve yıkıma karşı, işsizlerin iş talebi ile işsizliğe karşı mücadelesi giderek güç kazanma eğilimini taşıyor. Birbirinden yalıtık, tecrit, kesimsel ve zamandaş olmayan eylemlerindeki zayıflıklar giderilir; ortak bir zemine, ortak bir hedefe yöneltirlerse genel grev ve genel direnişin gerçekleşmesine daha bir döneme giriyoruz. Burjuvazi o zaman TEKEL ve PETKİM işçilerinin et duvarını geçecek cesareti kendinde bulamaz.

Bundan iki yıl önce Dalaman Kağıt Fabrikası direnişinin kadın komitesinde yer alan bir işçi, "özelleştirme karşıtı eylemlerimizi genele yaymazsak, işçilerin dayanışması, birliği olmazsa, genel grev olmazsa bunu püskürtemeyiz. Belki bir eylemlilikle satışı durdurabiliriz. Lokal kalır. Gelecek garantimiz olmaz" demişti. Aynı sözler bugün içinde geçerli.

Üç Parti Üç Program

Haluk Erdem

Eğer partiler temsil ettikleri sınıfların çıkarlarını politika sahnesinde ifade eden yapılar, ve nihayet sınıf mücadelesi politik partiler üzerinden yürütülüyorsa, bugün bu duruma denk düşen üç ana partiden bahsedilebilir. Birincisi kendilerini “değişimci” olarak nitelendirenler, ikincisi kendilerini “ulusalcı” olarak adlandıranlar, üçüncüsü ise devrimcilikte ısrar edenlerdir. Bunların hiçbiri somut, bilinen biçimi ile parti değildir. Yine de bu onları parti olarak adlandırmamızı engellemez. Belirli bir programı kabul eden herkesi içine alan bir örgütlenmeleri olmasa da fiilen aynı program yönünde bir parti gibi hareket etmektedirler. Kendilerini nasıl ifade ederlerse etsinler bütün siyasal akımlar bu üç büyük partinin çekim alanına doğru kaymaktadır. Birincisi mali oligarşinin, ikincisi birinci ile çelişki halinde olan burjuvazinin, üçüncüsü işçi sınıfı ve çıkarları her geçen gün onunla biraz daha örtüşen emekçi tabakaların istemlerini program edindir.

Değişim Partisi

“Değişim partisi” mali oligarşinin, dünya egemenliği peşinde koşan emperyalist devletlerin ve onların dünyanın dört bir yanına yayılmış işbirlikçilerinin partisidir. Temel amacı işçi sınıfı ve ezilenlerin 20. yüzyıl boyunca burjuvaziyle mücadelesinde elde ettiği kazanımları tasfiye

etmektir. 1990’lı yılların başında işçi sınıfının örgütlü gücü ve sert sınıf savaşmaları burjuvaziye birçok konuda geri adım attırmıştı. Çalışma süresi 1870’li yıllarda ortalama 12 saatten 1900’lerin başında 9-10 saate gerilemiş, 1920’lerde ise 8 saate sabitlenmişti. Aynı dönem sosyal güvenlik alanında da önemli ilerlemeler sağlanmıştı. 1883’te ilk sigorta uygulaması olan hastalık sigortasını, 1884’de kaza, 1889’da sakatlık ve ihtiyarlık sigortası izledi. 1870’lerde çocukların çalıştırılmasının yasaklanması ve kız ve erkek çocuklar için parasız, zorunlu eğitim hakkı elde edildi.

Proletarya ile burjuvazi arasındaki bu kavgada proletaryanın elde ettiği kazanımlar 1917 Ekim Devrimi ile yeni bir boyut kazandı. Devrimle birlikte kapitalist Avrupa yatırımlarının üçte birine el konuldu. Kapitalist ülkelerin ihracatı yüzde yedi oranında daraldı. Devrimin asıl büyük etkisi dünya işçi sınıfı ve ezilen halklarda yarattığı büyük moral etkiydi. Faşizme karşı verilen savaşın Sovyetler Birliği önderliğinde kazanılması ile birlikte sömürgelerde patlak veren ulusal kurtuluş savaşları kapitalist dünyanın çehresinde yeni değişiklikler yarattı. Doğu Avrupa ve Asya’da bir dizi yeni devrimci cumhuriyet doğdu, süreç içinde klasik sömürgecilik neredeyse tamamen ortadan kalktı. 1960’lı yıllarda emekçi tabakalar ücretler ve sosyal güven-

lik alanlarında yeni ve önemli kazanımlar elde etti. Kapitalist metropollerde burjuva özgürlük alanı görece olarak genişledi.

Sosyalizmin basıncı altında kapitalist devlet “sosyal” bir karakter kazandı. “Sosyal devlet” anayasal bir kaçınılmazlık haline geldi. Aynı dönem tekelci devlet kapitalizmi kapitalist üretimin egemen biçimi oldu.

Gelinen aşamada bütün bu süreç tersine çevrilmeye çalışılıyor. Emperyalistler askeri saldırı ve zorbalıkla, çeşitli biçimler altında, sömürgeciliği yeniden hortlatıyor. 1900’lerin başında dünya birkaç büyük emperyalist devlet arasında sömürge bölgeleri olarak bölüşülmüştü. 1960’larda bu emperyalist sömürge tekeli halkların başkaldırısıyla neredeyse tamamen ortadan kaldırıldı. Sosyalist kurtuluşa yönelmeyen yeni bağımsız devletler süreç içinde emperyalistlerin yeni sömürgeleri haline geldiler. 21. yüzyılda emperyalistler yeni sömürgeleri tasfiye edip bütünüyle kendi denetimlerine alıp tam sömürgeleştirmek istiyorlar. Bunu ya ekonomik ve siyasi dayatmalarla ya da dayatmalara boyun eğmeyenleri askeri işgalle gerçekleştiriyorlar.

Mali oligarşinin “değişim partisi”, özelleştirme yoluyla tekelci devlet kapitalizmini tasfiye ediyor, devleti sosyal niteliğinden bütünüyle arındırıyor. Yeni sömürge ülkelerde devletin ekonomi ve maliye üzerindeki her türlü tasarruf hakkını ortadan kaldırıyor, uluslararası emperyalist kuruluşları tek yetkili hale getiriyor. Sermayenin özgürce dolaşımının, yani dünyanın her tarafında vahşi bir yağma gerçekleştirmesinin önündeki her türlü engeli ortadan kaldırıyor; “tam serbestleştirme” adı altında girdiği ülkeyi istediği gibi soyup soğana çevirme hakkı elde ediyor. Mali ve ekonomik olarak kendisine tam bağımlı kıldığı, ağır borç yükü altına soktuğu yeni sömürgelerde iç ve dış ticaret üzerinde tam kontrol sağlayarak, mali ve ekonomik konularda karar alma yetkisini ele geçirerek bu ülke pazarlarını emperyalist tekellerin bir iç pazarına dönüştürüyor. Dün bu iç pazar üzerine yükselen işbirlikçi burjuvaziyi bir “işbirlikçi” olmaktan öte, doğrudan, uluslararası tekellerin eklentisine dönüştürüyor. Bu pazarlar dolaylı olarak değil, doğrudan mali oligarşinin denetimine giriyor.

Küçük mülk sahipleri büyük kitleler halinde mülksüzleştiriliyor. Mali oligarşinin “değişim partisi” toplanan bütün vergilerin, elde edilen bütün gelirlerin tek bir kuruluşunun bile “boşa”

gitmesini istemiyor. Küçük mülk sahiplerine ve küçük köylülüğe aktarılan her türlü kaynağın derhal kesilmesi ve bu kaynakların kendisine aktarılması, küçük mülk sahiplerinin hızla mülksüzleştirilerek bu alanların kendi denetimine verilmesi için mücadele ediyor. Bu kitlesel mülksüzleşmenin kitlesel işsizlik, yoksullaşma, açlık ve sefaleti daha da büyüteceği ortadadır.

İşçi sınıfı bakımından durum çok daha trajiktir. İşçilerin geçen yüzyılda elde ettiği bütün kazanımlar mali oligarşinin “değişim partisi” tarafından tam bir öç duygusuyla yok ediliyor. İşçiler alınıp satılan gerçek bir köleye dönüştürülüyor. Akla gelebilecek her türlü hak ortadan kaldırılıyor. Kadın ve çocuk emeği yaygın biçimde kullanılıyor. Mutlak ve nispi artıdeğeri artırmak, kar oranlarını yükseltmek için kapitalistler tam bir vampir gibi işçilerin damarlarına dışlerini geçiriyorlar. Her türlü sosyal güvence gibi iş güvencesi de adım adım buharlaştırılıyor, reel ücretler her yıl biraz daha geriliyor. Parasız eğitim ve sağlık bir hak olmaktan çıkartılıyor. İşçi sınıfının örgütlülüğü dağıtılıyor. Örgütlenme özgürlüğü tırpanlanıyor.

Mali oligarşinin “değişim partisi” bir zamanlar olduğu gibi devleti rüşvet aracılığıyla yönetmek ve denetlemek istemiyor. Merkez bürokrasinin yetkilerini alabildiğine daraltarak, bu yetkileri “sivil toplum kuruluşlarına” ve “özerk kurullara” devretmek adı altında kendi temsilcilerini doğrudan yetkili kılıyor. “Kamu reformu” yoluyla özerkleştirme ya da yerelleştirmeyi vesile ederek istediği yere girmenin ve oraya hükmetmenin önündeki engellerin kaldırılmasını hedefliyor. Böylece devlet bürokrasinin karanlık ve karmaşık koridorlarında rüşvet dağıtarak iş yapma zorunluluğundan da kurtulacağını düşünüyor. Bu aynı zamanda devleti doğrudan tekellerin yönetimi altına sokmak, yeni sömürgelerde ise devlet yönetimi üzerinde doğrudan söz sahibi olmak anlamına geliyor.

En kısa biçimde belirtirsek mali oligarşisinin “değişim partisi”nin programının özü işçi sınıfının köleleştirilmesi, ara tabakaların mülksüzleştirilmesi, yeni sömürgelerin sömürgeleştirilmesidir.

Bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için içte siyasal gericilik ve dışta siyasal-askeri zor dışında bir yol yoktur. Bir avuç tek el kendi ülke-lerinde ve dünyanın geri kalanında burjuva demokrasinin son kalıntılarını da tasfiye etmeden

bunu başaramazlar. Emperyalist ülkelerde ve yeni sömürgelerde süreç bu yönde hızla ilerlemektedir. Yeni “terörle mücadele yasalarıyla” siyasal özgürlük alanı daraltılmakta, işkencenin yasal olarak uygulanması tartışılmakta, herkesin gözleri önünde işkence kampları kurulmaktadır. Yine de bu işin esasını oluşturmaz. Mali oligarşi asıl olarak burjuva demokrasisini tasfiye etmeye yönelmiştir. Ekonomik ve mali kararların hükümet ve parlamentolardan bağımsızlaştırılması, bu alanlarda özerk kuruluşların devreye girmesi, merkez bankaların hükümet denetiminin dışına çıkarılması “ulusal egemenliği” bütünüyle ortadan kaldırmakta, yerine tekellerin çıplak hakimiyeti geçmektedir. Hal böyle olunca burjuva partilerin programları önemsiz nüanslar dışında aynılaşmaktadır. Muhafazakar partilerle sosyal demokrat partiler arasında hiçbir ayrım kalmamaktadır. Aynı ekonomik ve siyasal programı savunuyorlar. Bush’la Blair arasında, Amerika ve İngiltere arasında uygulanan politikalar bakımından bir fark olmaması tesadüfi değildir. Bu tamamen nesnel durumla ilgilidir. Almanya ve Fransa’nın uluslararası arenada Amerika ve İngiltere’ye rakip çıkması farklı bir program savunularından kaynaklanmıyor. Tersine aynı ekonomik ve siyasal programın bayraktarlığını yapıyorlar. Aralarındaki çelişki, farklı tekel gruplarının temsilciliğini üstlenmelerindedir.

Demokrasi ilke olarak çoğunluk yönetimini kabul eden devlet biçimidir. Yasama yürütme ve yargının birbirinden bağımsızlığını kabul eder ve yasama organının yani meclisin yasa çıkarma yetkisi nedeniyle seçimle gelenlerin ulus adına devleti yönetmesi esasına göre biçimlenir. Feodal düzene ve mutlakiyete karşı burjuvazinin çıkarlarına uygundu. Devleti yönetme hakkı tanrı adına yetkili kraldan ulus adına yetkili halk tarafından seçilmiş parlamentoya geçiyordu. O dönem “ulus” adına söz hakkı mülk sahibi erkeklere aitti. Yalnızca mülk sahiplerinin ve erkeklerin oy kullanma hakları vardı. Fakat işçi sınıfı ve kadınların genel oy hakkı mücadelesi sonucu, bu hak genelleşti. İşçi sınıfı partileri parlamentolarda önemli mevziler elde etti. Burjuvazi, yasama organını istediği gibi kullanamaz hale geldi. Sovyetler Birliği’nde sovyet demokrasisinin hayata geçirilmesi, faşist devletlerin yenilgiye uğratılması, işçi sınıfının siyasal özgürlükler mücadelesini yükseltmesi, reformist-revizyonist işçi sınıfı partilerinin burjuva hükü-

metlere katılması burjuva demokrasisinin 20. yüzyılın son on yılına kadar yaşamasına neden oldu. SSCB’nin yıkılması burjuva demokrasisinin zaferi ve bundan böyle egemenliğini değil onun sonu anlamına geliyordu. Bugün de burjuva demokrasisi kurumsal olarak varlığını sürdürmektedir ancak giderek içi boş bir elbiseye dönüşerek. Tekeller o elbiseyi de çekip almak niyetindedirler.

Avrupa Birliği’nin ya da ABD’nin sömürgeci siyasetlerini uygarlık, demokrasi, özgürlük, insan hakları adına gizlemeleri yeni değildir. Yüzyılın başında da sömürge paylaşımında avantajlı olmak için aynı plağı çalışıyorlardı. Şimdilerde durum çok daha vahim gözüküyor. Kosova, Bosna, Afganistan ve Irak’ta yapılan vahşi katliamların insan hakları adına yapılması emperyalistlerin insan haklarına saygıda değil demagojide ustalaştıklarını gösteriyor.

İkinci paylaşım savaşının hemen ardından emperyalist cepheye başlatılan antikomünist kampanyanın bir ürünü olan insan hakları kuruluşları 90’lı yıllarda da emperyalist yayılmanın, emperyalistler lehine serbest ticaretin önündeki engellerin kaldırılmasına hizmet ettikten sonra bugünlerde saf dışı edilmeye çalışılıyor. ABD, Uluslararası Af Örgütü ve benzeri bir dizi kuruluşu kendi önündeki önemli engellerden biri ilan etti. Kapitalistler doğrudan işgale giriştikleri her yerde dolaylı araçlardan vazgeçiyor. İnsan hakları sorunu da kapitalistler tarafından bu amaçla kullanılıyor. AB’nin de gerçekte insan hakları diye bir derdi yoktur. Böyle bir dert olsaydı, Bosna ve Kosova’da himayeci sömürge rejimlerin ortağı olmaz, benzer bir rejim kurmak amacıyla Afganistan işgaline ortaklık etmezdi. İsrail’i sömürgeleştirmek diye bir hedefi olmadığı için İsrail devletinin Filistin halkına uyguladığı zulmü görmezlikten gelmektedir. Kadın hakları, çevrenin korunması gibi konularda da farklı bir duruş söz konusu değil. Kazanılmış hakların fiilen ortadan kaldırılması bugünkü bütün kapitalist dünyanın bildik görüntüsüdür.

Demek oluyor ki, mali oligarşinin “değişim partisi”nin temel hedefi, dünyayı bir ahtapot gibi saran bir avuç dev tekelin çıkarlarına uygun olarak sermayenin dolaşımı ve kar maksimizasyonu önündeki her türlü engeli ortadan kaldırmak, bu amaçla işçi sınıfı ve ezilenlerin tarihsel süreç içinde oluşmuş bütün ekonomik ve siyasi kazanımlarının tekeller lehine tasfiye etmektir.

Statüko Partisi

Giderek daha da büyüyen ve saldırganlaşan tekkeller, yalnızca işçi sınıfı ve ezilenlerin kazanımlarını tasfiye etmeye yeltenmiyor, özellikle 1950'lerden sonra sosyalist devletlere ve komünistlere karşı desteklenip kurumlaştırılan her şeyi de tasfiyeye yöneliyor. Çünkü bu kurumlar eski biçimleriyle artık gereksizdir. Emperyalist küreselleşmenin, sermayenin özgürce dolaşmasının önünde engeldirler. Ortadan kaldırılmaları gerekiyor. Çünkü, tekkeller yeni sömürge pazarları dolaylı olarak değil doğrudan kontrol etmek, hammadde kaynaklarına kolayca ve aracısız ulaşmak istiyorlar. Bu devletlerin ekonomi ve maliye üzerinde denetimine son vererek bu alanları kendileri yönetmek istiyorlar. Yeni sömürge devletin hükümlerini paylaşmak yerine tek başına hükmetmek amacındadırlar. Eski devlet yapılanması tasfiye edilmeden bu gerçekleştirilemez. Emperyalizme ekonomik ve siyasi yeni tipte entegrasyonunu gerçek özü budur.

Tasfiye tehdidiyle karşılaşan dünyanın emperyalist işbirlikçisi devlet yöneticileri, eski konumlarını yitirmenin telaşıyla "ulusalcı" programla ortaya çıkarak emperyalist saldırganlıktan mustarip diğer toplumsal kesimleri yedekleyerek, emperyalist efendilere karşı mevzilerini kısmen de olsa kurtarma arayışındadırlar. Bunların "ulusal çıkar"la bir ilgileri yoktur. Kaldı ki, günümüzde ulusal sorunu çözülmemiş birkaç halk dışında dünyada ulusal mücadele dönemi kapanmıştır. Yüzyılın başında 40'dan az olan bağımsız devlet sayısı yüzyılın sonunda 200'e dayanmıştı. Yüzyılın başında Afrika'nın tamamı, Asya'nın büyük bölümü sömürgeydi. Doğu Avrupa'nın ulusal sorunu henüz çözülmemişti. Yüzyılın sonunda ise birkaçı dışında sömürge devletten söz edilemez.

Bugün emperyalizme ve kapitalizme karşı çıkar görünenler dün emperyalizmin sadık uşaklarıydılar. Emperyalistler SSCB'ye, devrimci ve komünistlere karşı yeni sömürgelerdeki en gerici-faşist kesimleri iktidara taşımıştı. Bugün onları tasfiye etmeye çalışıyorlar. Bu kesimlerin emperyalizmle olan çelişkileri tekkellerin ekonomik ya da siyasi programlarına muhalefetlerinden değil onları devlet yönetiminden söküp çıkarma istemlerinden kaynaklanıyor. Örneğin Miloseviç iktidardan düşürülmeden birkaç yıl önce emperyalistlerin en muteber adamlarından biriydi. Taliban için de aynı şey söylenebilir. SSCB'ye

karşı CIA tarafından eğitilip örgütlenmiş bu gerici grup ve onunla aynı hayat hikayesine sahip Bin Ladin grubu şimdi ABD'nin baş düşmanı. Saddam'ın durumu da farklı değil. O da İran'a karşı yine ABD tarafından desteklendi. Tasfiye edilen Filipin ve Endonezya diktatörleri de aynı akıbete uğramışlardı.

Emperyalist yeniden yapılandırmaya karşı direnen İran gerici rejimi ya da Türkiye'deki MGK diktatörlüğünün ayak sürmesi "ulusal dava" aşkından kaynaklanmıyor. Bu kesimlerin ya da aynı kadere doğru yol alan gerici Arap rejimlerinin emperyalistlerle olan çelişkisinde ilerici bir yan aranmaz. Bu kesimlerin duruşu tasfiye tehdidi altındaki gerici bürokrasi ve burjuva kesimlerin politik programına tekabül eder. Emperyalist küreselleşmenin azgınca saldırısı karşısında varlıklarını kaybetme tehlikesi yaşayan kimi burjuva tabakaların bir "ulusal" söylem tutturması doğaldır. Bunun birçok örneği ortaya çıkmaktadır. Asker ve sivil burjuva bürokratlar, devletin eski örgütlenişinden büyük kazançlar elde eden devletle kazanç ilişkisi içindeki birçok kurum gibi bunların da "ulusalcı"lıkları bütünüyle gericidir. Ama bu gerici, rüşvet ve irtikap batağında kokuşmuş kesimler yıkım halindeki bir kısım küçük burjuvayı da etkileyebilmektedirler.

Bu partinin emperyalist metropollerdeki varlığı ile yeni sömürgelerdeki varlığı aynı değildir. Her kapitalist ülkelerde bu partilerin ikili bir yönü vardır. Bir yanda emperyalist küreselleşme karşısında tutunamayan burjuva sınıfların nasyonal partilere yönelmesi söz konusudur, diğer yandan bu partiler işçi sınıfının kapitalizme karşı öfkelerini kontrol etmek için doğrudan mali oligarşi tarafından kontrol edilmektedir. İşçi sınıfı hareketi daha radikal bir antikapitalist karakter kazandığı ölçüde mali oligarşi tarafından bu partiler daha çok desteklenecektir.

Devrim Partisi

Devrim partisi; odağında işçi sınıfının durduğu bütün emekçi ezilen tabakaların çıkarlarını program edinir. İşçi sınıfı hızla yoksullaşıyor. Bu yalnızca görece yoksullaşma değil mutlak yoksullaşma anlamına geliyor. Sınıfın tarihsel bütün kazanımları gasp ediliyor.

Sosyal güvenlik hakları ortadan kaldırılıyor. 8 saatlik işgünü, ücretli hafta tatili, yıllık izin tarihe karışıyor. Parasız eğitim, sağlık, ucuz konut

edinme, hastalık ve ölüm yardımları, iş güven- cesi, işsizlik sigortası eski anlamını yitiriyor. Yoksullaşma yalnızca yeni sömürge ülke işçile- rinin bir sorunu değil. Emperyalist metropoller- deki işçiler de aynı saldırıyla karşı karşıyadırlar. İşsizlik kronikleşti. Esnek çalışma zaten fiilen uygulanıyordu, bundan öte yasallaştı da.

Özelleştirme ve taşeronlaştırma yoluyla işçi sınıfı örgütsüzleştiriliyor. İşçilerin ve ailelerin yaşam düzeyi her geçen gün daha da kötüleşiyor. İşçi sınıfı yeni haklar elde etmek bir yana hak kayıplarını azaltmayı bile başaramıyor. Hü- kümetler ve parlamentolar tekellerin çıkarlarına uygun olarak, IMF ve DB dayatmalarına uygun hareket ettiklerinden en küçük ekonomik hak mücadelesi bile doğrudan politikanın bir konu- su, hem de uluslararası politik mücadelenin ko- nusu haline geliyor. Dünyanın dört bir yanında- ki işçi sınıfının sorunları aynı. Hepsi benzer saldırı politikalarının hedefi durumunda.

Yüzyılın başında emperyalistler sömürgelerden elde ettiği aşırı karların bir bölümünü kendi ül- kelerindeki işçilere dağıtarak onları satın alabi- liyorlardı. İşçi sınıfı içinde oportünizm bu nes- nel zeminden besleniyordu. İkinci paylaşım savaşının ardından bu zemin daha da güçlendi. Her kapitalist ülkelerdeki işçiler kapitalizm içinde daha iyi yaşam mücadelesi vermeyi ye- terli gördüler. Sendikalar ve güçlü işçi sınıfı partileri buna uygun olarak burjuva reformcu partilere dönüştüler. Burjuvaziyle uzlaş halinde işçi sınıfının hayat standartları yükseliyordu. 70'lerde bu yöndeki gelişme durdu. 80'lerde tersine dönmeye başladı. 90'larda ise açık bir karşı saldırıya dönüştü. Dünyanın güçlü sendikaları ve reformist-revizyonist işçi sınıfı partilerinin bugünkü zavallı konumları bu saldırıya yanıt verememelerinin sonucudur. Gerçekte saldırıya yanıt verme yeteneklerini yitirmişlerdi. Sosya- lizm ve devrim amacını çoktan gömmüşlerdi. Burjuvaziyi bir sınıf düşmanı değil yalnızca uzlaşılabilir rakip olarak görmüşler en sonunda da aynı safta buluşmuşlardı. SSCB'deki reviz- yonist ihanet bu gelişmeyi hızlandırmıştı. Bu partiler ve sendikalar eski biçimde kalmakta ısrar ettikleri sürece birer cenaze olmaktan kur- tulamayacaklardır. Çünkü günümüzde kapita- lizmi hedeflemeyen, devrime yürümeyen hiçbir hareketin başarı şansı yoktur.

Küçük mülk sahipleri, orta sınıf yaşamı sürdü- ren serbest meslek sahipleri, küçük köylü yığın-

ları nesnel olarak her geçen gün daha fazla işçi sınıfına yanaşmakta, kurtuluşları onun progra- mına endekslenmektedir. Küçük mülk sahipleri muazzam bir mülksüzleştirme saldırısı ile karşı karşıyadırlar. Tekellerin burnunu sokmadığı alan kalmadı. Dünyanın dört bir yanında küçük köylülüğü tasfiye hareketi yürütülüyor. Bunun bir sonucu olarak küçük üretici köylü mücadelesi ivme kazandı. Ama bu öyle bir saldırı ki, işçi sınıfına yapılan saldırının organik bir parçası. Devleti yeniden yapılandırma, yeni sömürgeleri sömürgeleştirme amacının ve iç pazarın tekelle- rin denetimine geçmesinin kaçınılmaz bir sonu- cuydu. İşçi sınıfına olduğu gibi küçük mülk sahiplerine saldırı da uzun erimli siyasal bir saldırıydı. Dünya çapındaki tekelci değişim par- tisinin programı gereği yapıyordu.

Küçük mülk sahiplerinin bağımsız bir program etrafında toplaşmalarının nesnel zemini ortadan kalkmaktadır. Tekellerin mülksüzleştirme saldırısı karşısında bütünüyle korunaksızdırlar. Kendilerini ulusalcı olarak niteleyen partiler ne ka- pitalizmi hedeflemekte ne de tekellerin ekono- mik programına esastan itiraz etmektedirler. Küçük mülk sahiplerinin hayat şartları her ge- çen gün biraz daha kötüleşmektedir. Onlar kaçınılmaz olarak işçi sınıfının programı etrafında toplanmak zorundadırlar. Zira, sermaye yoğun- laşmasının ulaştığı düzey dikkate alınırса küçük mülk sahiplerinin küçük mülklerini korumak temelinde bir program oluşturmalarının nesnel olanağı ortadan kalkmıştır.

Yapılan hesaplara göre dünyanın en zengin üç kişisinin servetinin toplamı, dünyanın en yoksul 48 ülkesinin yıllık gelirinin toplamına eşit. Dünyanın en zengin 485 kişisinin servetinin toplamı 1,1 trilyon dolara ulaşıyor. Yetersiz beslenme nedeniyle her gün 30 bin çocuk yaşa- mını yitiriyor. Dünya nüfusunun yüzde 85'i yaşam şartlarının her gün daha da kötüleştiği ülkelerde yaşıyor. Dünya nüfusunun en zengin beşte biri 1950'de dünya zenginliğinin yüzde 30'unu alırken bugün bu oran yüzde 60'a ulaş- mış durumda. Dünyada sayıları 40 bini geçme- yen bir azınlık, dünya ticaretinin yüzde 80'ini elinde bulunduruyor. Bill Gates'in serveti, ABD nüfusunun yüzde 40'ının mal varlığından daha fazla. ABD nüfusunun yüzde 1'i ulusal gelirden 1978'de 17.6 pay alırken, 1989'da payını yüzde 36.9'a yükseltmişti. Buna karşın son yirmi yıl içinde Amerikalı işçilerin gerçek ücretleri yüzde

20 oranında düşmüş, çalışma saatleri yüzde 10 oranında artmıştır.

Kutuplaşma ile ilgili rakamlar o kadar çoktur ki, bunları alt alta yazmak bile sayfalar tutabilir. Yukarıdaki rakamlar kutuplaşmanın düzeyini göstermek için yeterlidir. Dünya her geçen gün ve büyük bir hızla iki büyük kutba bölünmektedir. Küçük bir azınlığın elinde çok büyük servetler birikirken milyarlarca insan işsizlik, açlık ve sefaletle boğuşmaktadır. Ara tabakalar hızla erimekte yoksulların sayısı büyümektedir.

Bu kutuplaşma derinleştikçe iki uç arasındaki çelişkiler de keskinleşmektedir. Kapitalist ekonomi sorunları çözmek bir yana daha da ağırlaştırmaktadır. Tekelleşme her yıl biraz daha artmaktadır. Fakat sermayenin bu yoğunlaşması, üretime aktarılan kaynakların artışından değil tekeller arası birleşmelerden kaynaklanmaktadır. Yatırılan sermayenin önemli bölümü birleşme harcamalarına gitmektedir. Diğer yandan üretim karlılığı alabildiğine düştüğü için sermaye hızla ve önemli miktarda spekülative alana kaymaktadır. Bu da sorunların daha da ağırlaşmasına neden olmaktadır. İşsizlik kronikleşmiş, sefalet büyümüş, zengin fakir ayrımı derinleşmiş, yeni sömürge ülkeler borç batağına daha çok batmış, mali krizler ve fazla üretim krizleri nedeniyle mülksüzleşme ve tekelleşme daha da hız kazanmıştır.

Kapitalizm altında bırakın çözümü, sorunların hafifletilmesinin bile hiçbir olanağı kalmamıştır. Bir avuç tekelin sınırsız kar hırsı uğruna dünyanın geri kalanı, her bakımdan, ekonomik, ahlaki ve kültürel sefaletle mahkum edilmektedir. Tekelci kapitalizm barbarlıktan başka bir şey sunmamaktadır. Sermayenin vahşi ilkel birikiminin üst versiyonunun yaşandığı günümüzde insan hakları, kadın hakları, doğanın ve tarihin korunması için mücadele edenler doğrudan kapitalizmi hedeflemeden amaçlarına ulaşamazlar. Kapitalizm içinde kalarak bu sorunların hiç birine çözüm bulunamaz.

Üç parti üç program biçiminde özetleyebileceğimiz bugünkü sınıf mücadelesinde asıl savaş iki uç arasında, tekellerle merkezinde işçi sınıfı duran ezilenler arasında şiddetlenmektedir. Arada kalan parti bu çekişmede bir odak olarak varlığını sürdürmek istese de çözülmeye mahkumdur.

Mali oligarşinin “değişim partisi” sınırsız bir saldırganlıkla sermayenin dünya egemenliği için

işçi sınıfına ve bütün ezilenlere, ezilen dünya halklarına karşı hareket halindedir. Buna karşı işçi sınıfı ve dünyanın ezilenleri mali oligarşiye kolaylıkla boyun eğmeyeceklerini gösteriyorlar. Onların dünyayı bir kapitalist yağma cennetine dönüştürme programlarına karşı antiemperyalist antikapitalist bir mücadele programıyla ortaya çıkıyorlar. Bu program henüz belirgin değil, mücadele edenler henüz böyle bir program etrafında toplanmış değil, ama daha şimdiden dünya ezilenleri arasında aynı duygu birliği kuruluyor. Kapitalistlerin saldırılarına aynı yöntemler ve benzer sloganlarla karşı çıkıyorlar. Dünyanın her yanında işçiler özelleştirme saldırısına karşı direnişi büyütüyor, işçi sınıfının tarihsel kazanımlarına korumak için mücadeleyi şiddetlendiriyorlar. Öğrenci gençlik, öğretmenler, topraksız köylüler, emekçi semtlerin yoksul insanları, işsizler işçilerle birlikte ezilenlerin birleşik karşı koyuşunu örgütleyiyorlar. Arjantin, Paraguay, Bolivya, Dominik Cumhuriyeti, Venezüella, Kolombiya’da; Avustralya, Güney Kore, İran, Hindistan; Avusturya, Fransa, Almanya, İtalya, İspanya, İngiltere ve Nijerya’da olduğu gibi sadece son günlerde onlarca ülkede grev, boykot, işgal, protesto gösterisi, devlet güçleri ile şiddetli çarpışmalar yaşandı. Dünyanın dört bir yanında sokağa dökülen milyonların talepleri ortaktı. IMF dayatmalarına, özelleştirmeye, işsizliğe, yoksullaşmaya, paralı eğitime vb. mali oligarşinin “değişim partisinin” dünya çapındaki topyekün saldırısına karşı işçi sınıfı ve bütün ezilenlerin devrim partisinin verdiği yanıtı bu. Saldırının içeriği aynı olunca dünyanın ezilenleri de aynı dili konuşuyor, aynı talepleri benzer yöntemlerle dile getiriyorlar. Arjantin’de olduğu gibi Galler’de de kriz nedeniyle kapatılmak istenen fabrikalara işçilerin el koyarak yönetmesi basit bir tesadüf olarak açıklanabilir mi? Ya da dünyanın değişik coğrafyalarında topraksız köylülerin toprak işgallerine girişmesi, bu bir yana yeni grev tekniklerinin (fabrikayı anayollardan ve semtlerden kuşatarak üretimi engellemek) uygulanması bir tesadüf müdür?

Dünyanın dört bir yanında işçilerin hakları gasp ediliyor, sınıflar arasında eşitsizlik büyüyor, mali oligarşinin dünyanın hiçbir yanında işçileri teskin etme kaygısı kalmadı. Dünyanın bütün işçileri her geçen gün daha fazla birbirine benziyor. İşçiler “işçi sınıfının vatani, ulusal bayrağı olmaz”ı yeniden öğreniyor. Bunun bir sonucudur ki Irak’a yönelik emperyalist savaş sıra-

sında en kalabalık gösteriler savaş koalisyonu içindeki ülkelerde gerçekleşti. Dünya işçi sınıfı her geçen gün sosyalizmin enternasyonal bayrağı etrafında toplanmak dışında bir kurtuluşunun olmadığını öğreniyor. Bu, bugün kendiliğinden ve nesnel olarak gelişiyor. Yalnızca işçiler değil mülksüzleştirilen küçük mülk sahipleri, mali oligarşinin vahşi saldırıları altında eski konumlarını yitiren dünün orta sınıfları, daha kestirmeden bir deyişle dünyanın bütün ezilen yoksul insanları nasıl ki tekellerin azgın saldırı koşulları altında yoksulluğa savrulmuşlarsa yine o koşullar tarafından sosyalizm bayrağının altına itilmektedir.

Mali oligarşinin “değişim partisi” tepeden tırnağa silahlı ve bütün güçlü, engellenemez görüntüsüne karşın tükeniş içindedir. Saldırganlığındaki sınırsızlık çaresizliğinden, vahşeti köşeye sıkışmışlığındandır. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyete dayalı kapitalist üretim ilişkileri, bütün gelişme olanaklarını yitirmiştir. Üretim araçları üzerindeki bireysel mülkiyet bir avuç burjuvada ve devasa miktarlarda toplaşmış, buna karşın ve bunun ürünü olarak üretimin toplumsal niteliği öylesine boyutlara erişmiştir ki kapitalizmin buradan daha ileriye gitme şansı yoktur. O nedenledir ki her dönemdekinden daha hızlı biçimde kendini tüketmeye, yemeye başlamıştır. Daha çok kar için dünyadaki yoksulların sayısını artırıyor, işsizliği büyütüyor, mülksüzleşmeyi hızlandırıyor; bu onu daha az insan için üretim yapmaya yöneltiyor. Ayakta kalmak için sürekli büyümek zorunda; bu onu en yakınındaki burjuvayı yutmaya sevk ediyor, yolu yok ya yutacak ya yutulacak. Sermayenin her yerde istediği gibi vurgun yapması için herkese sınırlarını açmayı dayatıyor, ulusal devleti var eden gümrük duvarlarını yıkıyor, dünya egemenliğine soyunuyor; bu kendisi ile aynı amaçlar peşinde koşan devletlerle amansız bir rekabet demek; ve aynı zamanda ulusal dar kalfalılığın parçalanmasının, işçi sınıfının ulusal dar görüşlülükten sıyrılmasının nesnel koşullarının her zamankinden daha çok olgunlaşması sonucu demek. Nereden bakılırsa bakılsın üretme yeteneğini yitirmiş, en yakınındakini yutarak yaşamak zorunda kalan, üretime değil spekülasyona yatırım yapan, aşırı sömürü ve mülksüzleştirme ile karşıt cepheyi büyüten mali oligarşi yok olmaktan kurtulamaz. Ve doğrudan kendisinin oluşturduğu şartlar onu bu yıkıma sürüklemektedir. Mali oligarşinin “değişim partisi” tekeller arasındaki rekabeti kızıştırırken işçi

sınıfı ve ezilenler arasında enternasyonal duygudaşlık ve fiili dayanışma her geçen gün kökleşiyor. İşçi sınıfı ve ezilenlerin kuvveti buradan geliyor. Bu enternasyonal dayanışma güçlendikçe sosyalizm bayrağı bütün insanlığın kurtuluş bayrağı olarak çok daha güvenli biçimde göklerde dalgalanacaktır. Ama bunun için her şeyden önce yenilgi ruh halinin ortadan kaldırılması ve devrimci iradenin kuşanılması gerekir. Bu başarılmazsa nesnel koşullar kendi başına bir anlam ifade etmezler. İşçi sınıfı ve ezilenlerin yenilgi ruh halinden sıyrıldıkları, şu son birkaç ay içinde dünya sokaklarında, varoşlarında, fabrikalarda yükselen isyan haykırılarıyla ortaya çıktı. Sorun bunun çok daha bilinçli bir irade olarak örgütlenmesidir. Aksi takdirde bugün İran’da, Türkiye’de olduğu gibi mücadele için yola çıkanlar mali oligarşinin “değişim partisi”nin ya da statükocu güçlerin “ulusal davası”nın payandaları haline gelmekten kendilerini kurtaramazlar. Eğer Irak’ta devrimciler inisiyatifini ele almazsa sömürgecilere karşı verilen mücadele Baas gericiliğinin “ulusal”cılığına endeksleneyecek.

Devrim partisi gücünü haklılığından alıyor. Mali oligarşinin “değişim partisi” ise bir avuç tekelin çıkarlarını program edinmesi nedeniyle güçsüzdür. İşte Irak: sömürgeciler ezilen irak halkının ateşi altında. Yolu yok. Kovulacaklar. Bütün kapitalistlerin bir gün dünya üzerinden kovulacakları gibi.

Türkiye’de Üç Parti Ve Üç Program

Türkiye’deki siyasal manzara dünyadaki genel görünümün bir yansımasını oluşturuyor. Emperyalist tekellerle çıkarları bütünleşmiş sermaye oligarşisi ve onun siyasal arenadaki sözcüleri, emperyalizme yeni tipte siyasal ve ekonomik entegrasyon için hummalı bir çaba içindeler. TUSİAD, TİSK, TOBB, AKP ve devlet bürokrasisinin önemli bölümü emperyalizmin sömürgeleştirme siyasetinin yerli payandalarıdır. AB’ye uyum paketleri, Kamu Reformu Yasası, değiştirilen iş yasaları, daha önceki hükümet döneminde tarım, maliye ve ekonominin diğer alanlarına dair kabul edilen yasalar hep bu sömürgeleştirme siyasetinin gereğidir. CHP bu siyasetin destekçisidir. ÖDP kuruluşundan bu yana kendilerini değişim partisi olarak ifade eden, coğrafyamızı emperyalizmin açık bir sömürgesi haline getirme partisinin önce utangaç şimdi açık payandasıdır. AB savunucusu bütün oluşumlar farkında

olsunlar ya da olmasınlar işbirlikçi tekelci burjuvazinin programına dahildirler.

DEHAP da hızla bu kulvarın içine girmektedir.

“Değişim partisi”nin demokrasi sevdası tamamen konjonktürel ve esasen MGK’nın devlet üzerindeki hakimiyetini zayıflatmaya yöneliktir. Özgürlükler adına işbirlikçi burjuvazinin yedeği haline gelmek büyük bir tarihsel yanılıdır. AB’nin ve işbirlikçilerinin gerçek niyeti yeni çıkarılan İş Yasası’nda gizlidir. Kazanımların tasfiyesi baş hedefidir.

Ekonomi ve maliye parlamento denetimi dışına çıkarıldı. Bu konularda karar verme yetkisi doğrudan emperyalistlere ait. Bu açık bir sömürge yönetimi değil mi? Kısmi bazı yasa değişiklikleri bu gerçeği örter mi?

Değişim partisinin peçesi demokrasi ise, ordu partisinin peçesi ulusal onurdur. Ordu eski mevzilerinden kovulmamak için büyük bir gayret içindedir. Buna karşın her yeni hamle karşısında bir adım daha geri atmak zorunda kalmaktadır. Bu kaçınılmazdır da. Çünkü uygulanan program doğrudan emperyalistler tarafından dayatılmaktadır. Düne kadar emperyalistlerin en sadık işbirlikçisi genelkurmay cephesinin bu dayatmaya karşı başkaldırması söz konusu olamaz. Onların karşı çıktıkları emperyalist sömürgeleştirme siyaseti değil konumlarından uzaklaştırılmaktır. Durumlarını korumak için bütün demokratik talepleri emperyalist dayatma olarak nitelemek ve bu yolla bu taleplerin gerçekleşmesini engellemeye çalışmaktadırlar. Kürt sorununa yaklaşımları da aynıdır. Kürtlerin en demokratik haklarını bile kabul etmemek için büyük bir gayret göstermektedirler. Emperyalizme karşı çıkmak adına Ordu partisinin etki alanına kaymak ya da onunla aynı programa dahil olmak gerici, sosyal-şoven bir politikadır. Ki bu önemli bir tehlikedir. Kontrgerillanın çeşitli fraksiyonlarının kurdukları partiler bir yana İP gibi genelkurmay yardakçısı partiler aynı kulvardadır. TKP sosyal-şoven politikalarla zaman zaman ordu partisinin ideolojik ve politik etkisi altına girmektedir. DHKP/C’nin 1 Mayıs çağrısını vatan savunması üzerine oturtması ordu partisinin ideolojik etkisinin küçümsenmemesi gerektiğini ortaya koyuyor.

Devrim partisi henüz etkili bir çekim gücüne sahip değildir. İdeolojik etkisi artsa da sürekli biçimde gündemi belirleyen güçlerden birisi

haline gelememiştir. Emperyalist savaşa karşı mücadele bu konudaki istisnalardan birisidir. Toplumunu ilgilendiren en temel meselelerde etkili bir irade olamamıştır. Örneğin, kölelik yasasının geçişini engelleyememiştir; özelleştirmelere karşı gerektiği gibi tutum almamıştır. Mülksüzleştirilen köylülerden, işsizlere kadar milyonlarca insan en temel talepleri karşısında edilgendir. Kürt sorunun çözümünde, özgürlükler sorununda yeterli aktivitesi yoktur. Oysa bütün bu konularda devrim partisinden başka bir çözüm gücü yoktur. Bu parti kendini ortaya koymayı başaramazsa mevcut diğer iki partinin çekim alanına girecek ya da “etkisiz eleman” haline dönüşecektir. Dünen birçok devrimci yapılanmasının bugün, hem de devrimci iddialarından vazgeçemedikleri halde “etkisiz eleman” haline gelmesi rastlantı değildir.

Nesnel şartlar devrim partisinin güçlenmesi için yeterince uygundur. Çünkü burjuva cepheye şu ya da bu oranda emekçilerin sorunlarını çözmeye yetenekli hiçbir parti yoktur. En sıradan ekonomik talep bile kapitalist düzen içinde çözülmesi olanaksız hale gelmiş, reformlar için mücadele devrim mücadelesiyle iç içe geçmiştir. Özelleştirmeye karşı çıkmak, parasız eğitim istemek, sosyal hakların tırpanlanmasına karşı olmak vb. en sıradan ekonomik talep bile IMF ve DB’yi emperyalist devletleri ve işbirlikçilerini karşısına almak demektir. Bu da, en sıradan talepler uğruna mücadelenin bile politik mücadele verilmeksizin elde edilemeyeceğini ortaya koymaktadır. Politikanın alanı alabildiğine genişlemiştir ve bu genişleme devrim taleplerine doğru olmaktadır.

Ezilenlerin burjuva partilere ve burjuva devlete, en genel anlamda burjuva çözüme olan güven-sizlikleri derinleşmektedir. Toplumun temel sorunları çözülmek bir yana ağırlaşmaktadır. İşçi sınıfı ve ezilenler sermayenin saldırıları ve yoğunlaşan hak gaspları karşısında tamamen korunaksızdır. İşçiler örgütsüzdür, oldukları kadarı ile burjuva sendika bürokratları tarafından ezilmektedirler. İşçi sınıfı ve diğer halk yığınlarının giderek kötüleşen hayat şartları onları mücadeleye sevk etmekte ama bu mücadele birleşik bir karakter kazanamamaktadır. Örneğin özelleştirmelere karşı işçi sınıfının tepki vermediği söylenemez, aynı şey personel rejimi yasasına karşı emekçi memurlar için de geçerlidir. Öğrenciler, emekçi semt halkı da kendilerini

ilgilendirdiğini düşündükleri saldırılar karşısında bir ölçüde tepki vermektedirler. Ne var ki, saldırının emperyalist-kapitalist nitelikte olduğu, tek bir merkezden yönlendirilen bir politikanın unsurları olduğu kavranmadıkça, yani bu siyasi saldırı siyasi bir karşı duruşla yanıtlanmadıkça saldırıları durdurmak olanaksızdır. Böyle bir siyasi bilinç oluşmadığı için mücadele birleşik bir hal almamakta, sermayenin topyekün saldırısına karşı ezilenlerin topyekün direnişi örgütlenememektedir. Ezilenler saldırılar karşısında protestocu eylemler örgütlemek dışında sonuç alıcı bir eylem hattından uzaktırlar. Her şeyden önce kazanacaklarına olan inançları yoktur. Kürt yurtseverleri de umudunu sermaye oligarşisinin “değişim partisi”ne bağlamıştır.

Ezilenleri bir genel direnişe hazırlama, örgütlenme ve sevk etmeye yönelik bir hareket hattını örmek öncüye düşüyor. Öncü toplumda birikmiş patlama öğelerini açığı çıkarmakla yükümlü olduğu bilincine ermelidir. Kazanmaya, koparıp

almaya endekslenmiş bir irade sergilenmeden öncü görevini yerine getirmiş sayılmaz. Protestoculukla bu süreç aşılamaz. Saldırlara barikat olmayı bilmek gerekir.

Tepeden tırnağa çürümüş olan devleti, sermaye oligarşisinin “değişim partisi” emperyalistlerle işbirliği içinde yeniden yapılandırarak kurtarmaya çalışıyor. Eğer devrim partisi duruma devrimci müdahalede bulunup devleti hücrelerine kadar parçalamaz ve devrimci iktidarı kurmaya yönelmezse burjuvazi yeniden yapılandırma hedefine ulaşacaktır. Bütün ezilenleri birleştirmek ve genel bir direniş örgütlemek mümkündür. Devrim partisinin daha güçlü bir iradeyle ortaya çıkması gerekir. Faşizme, emperyalizme ve kapitalizme karşı ezilenlerin birleşik devrimci direnişini örgütlemek görevi devrim partisinin bütün bileşenlerinin önünde durmaktadır. Bu görevi başarmak için harekete geçmeyenler ya “tarih” olacaklardır ya da mevcut partilerden birinin payandası.

İsrail Anlayışını Kuşanan Yol Haritası Çıkmaz Sokakta

*Naif Hawatme**

Şerm Şeyh ve Akabe zirvelerindeki gelişmelerden sonra, Yol Haritası hakkında bunlara değinmeden konuşmak artık mümkün değildir. Arap-İsrail, Filistin-İsrail çatışmalarına Bush yönetiminin bakışındaki ciddiyet bizce kuşkuluydu zaten, bu sonuçlarla kesin belli oldu.

Dünya sınırlarını elinde tutan bu idarenin dengeli bir tutum alması beklenirken, Beyaz Saray'a yerleştiği ilk zamanlardaki sabit politikasına geri döndü. Bu politikayla terörist Şaron hükümetiyle uyumlu bir şekilde genelde Arap ülkelerine, özelde Filistinlilere büyük baskı uyguladı. Bununla da yetinmedi. Yol Haritası planında Şaron'un bütün şartlarını da kabul etti, bu tutumla da planın özünü boşalttı, pratik uygulamada kesin başarısızlığa yol açacak görüşme kâğıdına çevirdi.

Şaron'un politikalarını benimseyen Amerikan yönetimi Irak'a Anglo-Amerikan işgalden sonra hâlihazırda Arap rejimlerinin de bölünmüşlüğü-nü fırsat bilerek İsrail'le-Filistinliler arasında görüştürmeler yapmaya yarayacak yeni koşulların doğduğunu öngördü. (İsrailli Amerikan Başkan) Filistin halkına da yeni bir yönelimi reva buldu. Ardından İsrailli sağcıların ölçülerini ve şartlarını görüşmelere başlamak için dayattı. Bu iki zirve toplantılarının sonuçlarının da ortaya koyduğu gibi İsrail'e gösterilen aşırı anlayış,

Yol Haritasını yıkıma uğratacak tehlikeli başlangıca yol açtı. Planın içeriği boşaltılarak özünde güvenlik sorunlarının bulunduğu dengeli olmayan planın dengeleri tamamen bozuldu.

Şerm Şeyh ve Akabe zirvelerinin, planın üçüncü aşamalarına dair kuşkularımızı gidermek, Bush ve Şaron'un davamızın ve çatışmaların esas temeli üzerindeki çözümlerine dair taleplerimizin üstünden atlanması için düzenlendiği açıktır. Öncelikle Filistinlilerin dönüş hakkının üstü çizildi. Ardından Mısır ve Ürdün elçilerinin dönüşü istendi, Arap başkentlerinde önceden açılmış bulunan, İsrail'e ait ticaret, şirket ve ulaşım bürolarının yeniden açılması, çalışanlarına dönüş ve çalışma hakkı verilmesi, diğer ülkelerin de İsrail'le bu tür ilişkileri geliştirmek için hazırlık yapmaları gerektiğine dikkat çekildi. Ve tabii bütün bunlar İsrail-Filistin çatışmasının esasına ait hiçbir çözüm üretilmeden (Kudüs, Mülteciler, Sınır, Yeni Yerleşim Birimleri vb.) ve son aşamaya girilmeden gerçekleştirilmeliydi.

Bu Sebeplerden Dolayı Yol Haritası Dengesizdir!

Yol Haritası metin içeriği ve zamanlama ayarı ile dengesizdir. Çünkü güvenliği siyasetten daha fazla önemsiyor. Filistinlilerin meşru ulusal hukukunu kilitliyor, öncelikle kendi egemenliğinde

tamamen bağımsız devlet kurma hakkını, mülteciler, sınır, yerleşim birimleri (İsraillilerin) parçalanmış aileler, Kudüs sorunlarını hiç tartışmıyor, üstelik halkımızın meşru müdafaa hakkı olan işgal ve yerleşimcilere karşı direnişini kınıyor.

Yol haritasının metin içeriğinden bir alıntı yapayım: “Filistin-İsrail çatışmalarına kesin çözüm iki devlet modelidir. Ancak gerçekleştirebilmek için şiddetin durdurulması, terörizmin bitirilmesi şarttır. O da Filistin halkının bunları durduracak bir yönelime sahip olmasıyla mümkündür vb... Birinci aşamanın 7 no’lu maddesi (Filistin yönetimini kastederek) silahlı intifadının hemen durdurulmasına, İsrail’e karşı şiddetin her yerde durdurulmasına ve tüm Filistinli kuramların İsrail karşıtı antipropagandalarını durdurmaya çağırıyor. Filistin halkı açıkça kuyuya itilmek isteniyor. Açıkladığımız bu iki maddenin içeriği, Filistin Ulusal Kurtuluş Mücadelesi’nin bütün biçimlerini (intifadası, silahlı direnişi, yürüttüğü propaganda ve ajitasyonunu) kınayan ve hiçbir haklılığı olmayan İsrailli Amerikalıların bütün bunları terörist uygulamalar olarak karşılayan anlayışını doğruluyor. Burada önemle vurgulamamız gerekir ki, Amerikan yönetiminin Yol Haritası’nı altı ay boyunca bekletmesinin, bu kadar düşündükten sonra açıklamasının gerçek nedeni de şudur: Direnişin intifada ve Filistin Ulusal Mücadelesi’nin birikimi fiili olarak diğer Arap ülke ve halklarında olumlu yankılar uyandırmaya başlamıştı. (2000 yılında Ekim ayında Kahire zirvesinde alınan kararlar, halklarımız ve resmi rejim idarelerince intifadının, direnişin ekonomik ve siyasi olarak desteklenmesi, 2001 Mart ayında Umman’da, 2002 Mart ayında Beyrut’ta -Arap Barış Girişimi- bu karar aynen onaylanmıştı.)

İntifada uluslararası bir yankı uyandırmıştı ve Güvenlik Konseyi’ni bazı kararlar almaya zorlamıştı. Bunlardan en önemlileri, 1397 no’lu karar, ilk olarak 4 Haziran 1967 toprakları sınırları içinde bağımsız bir Filistin Devleti kurulmasının, Filistin halkının doğal hakkı olduğunu teyit etti. İntifadının sürekliliğiyle Oslo süreci yıkıldı. Böylece de AB ve BM’nin ardından da 10 yıldır Ortadoğu’da tek hakim olan ABD’nin tek varlığının yanı sıra Rusya’da ortaya çıktı. (ABD Madrid Konferansından, 91 Ekim ayından intifadının başladığı 28 Eylül 2000 yılına kadar bölgedeki tüm anlaşmazlıkları çözme konusunda tek hakim güçtü.) Dolayısıyla da

Bush’un 24.6.2002 yılındaki açıklamasından sonra dördümlü komite oluştu. AB, Rusya, BM bileşenlerinin oluşturduğu komiteye Washington sorunların beraber çözülmesine destek ve onay verdi. Buradan da şu sonuç ortaya çıkıyor. Filistin halkının işgalci askerlere, yerleşimcilere, Şaronist kanlı yayılmacı işgallerine karşı yığıtçe direnişi bu politikalara karşı bir set oldu. Yine aynı mücadeledir ki karanlık, çökmüş Oslo dehlizi siyasetine de set oldu. Aslında İsrail’in Filistinlilerin meşru ulusal hukukunu tanımadada gösterdiği inat da Oslo ittifakını çökertmiş ve çıkmaz sokağa yönelmişti. İşte çok açıktır ki Amerikan-İsrail birlikteliği Filistin halkını meşru hakkından tecrit etmek için yeterli bir sebeptir. Bu anlaşılır bir olgudur. Anlaşılmayan ise gerçekten Kahire, Amman, Beyrut’taki Arap zirvelerinde alınan kararlarla çelişkili resmi siyasetler yürüten Arap rejimlerinin tutumudur. Bir de Mahmut Abbas hükümetinin -ki Şerm Şeyh ve Akabe zirvelerinde- Amerikan politikasının yanı sıra birden bire kurulmasına tepki verilmemesidir.

Sayın Mahmud Abbas, Akabe zirvesinde terörizmi ve şiddeti kınayan bir konuşma yaptı. Yahudilerin tarih boyunca yakılmaları ve uğradığı işkencelerden duyduğu üzüntüsünü de belirtmeyi unutmadı. Yanı sıra 1948’de oluşan büyük ulusal yaradan beridir Filistinli Mesih’in işgalcilerin darağacında asılı olduğunu, topraklarında özgür ve bağımsız yaşama hakkının gasp edildiğini, işgalcilerin her gün zulüm ve toplu katliamlar yaptığını da andı.

Bu tutum gerçekleri birbirine bağlıyor. Silahlı mücadele, işgalcilerin zulüm uygulamalarına ve bunu süreklileştirmelerine bir yanıt olarak geldi. İşgalciler çekilmeden, yerleşim merkezleri sökülmeden, Filistin halkının meşru hukuku olan başkenti Kudüs olarak, 4 Haziran 1967 sınırları içinde kendi egemenliğinde devletini kurmadan, 194 no’lu karar gereği mülteci halkın sorunu çözülmeden (ki bu kararlara tüm Arap zirveleri onay vermiştir, sonuncu olarak Arap Barış Girişimi 2002 Martında buna dahildir) silahlı mücadeleyi durdurmak mümkün değildir. Filistin-İsrail çatışması askeri yoldan çözülmeyecekse de bunu doğrulaması için İsrail tarafının yayılmacı, katliamcı politikalarından vazgeçmesi, güvenlik birimlerini de çekmesi gerekiyor.

“Yol Haritası” planı dengeli değildir, çünkü yükümlülüklerin uygulanmasında da ardı ardına

politikasını (karşılıklılık politikasını değil) temel almıştır. Filistin tarafından istenen (dikkat çekilmesi gereken epeyce noktayı geride bırakarak belirtiyorum ki) güvenlikle ilgili zorluyorum, zincirleme adımların atılması iken, İsrail tarafından istenen Filistin tarafının uygulamalarını izleyişi, yardımcı olması.

Bu durum, İsrail'in düşman ama hakim olarak tanınmasını, ardından da koşulların İsraili aşırı sağcı partilerin eline teslim edilmesidir. Böylece İsrail'in yapması gerekenlerden muaf tutulduğunu görürüz. Bunlara haritanın pratiği için öngörülen ve içeriğiyle tam uyumsuzluk arzeden üç yıllık zaman sınırlamasını eklersek, ki bunlar da üç aşamada çözülecek deniyor, o zaman bu haritaya da şimdiden Oslo yolunu izlemek düşüyor diyebiliriz. Bilindiği gibi Oslo süreci Mayıs 1999'da çıkmaz sokağa girmişti. Silahlı mücadele ve direniş uluslararası kararlara yaptırım gücü sağlayacak koşulların yaratılmasına yeniden bir yanıt olarak doğdu.

Mülteciler sorununun çözümüne ilişkin, üçüncü aşamanın metin içeriğinden alıntı yapıyoruz: "Mülteciler konusunda iki tarafın isteklerine yanıt veren çözüm, adil, bütünlüklü ve objektif olmalıdır" Tam da burada Amerikan yönetiminin bu metini İsraili anlayışça kavradığını açıkça görüyoruz ki (Yahudi devleti olarak İsrail'in güvenliğine itinalı davranmalıyız) açıklamasını Akabe zirvesinden sonra yapan Bush bunu da dönüş hakkının Yahudiler öncülüğündeki İsrail'in güvenliğini doğrudan tehlikeye atacağını, dolayısıyla mümkün olmayacağını (ki bu açıklama kendisinden önce de Şaron tarafından yapılmıştı) belirtti. Harita, dönüş hakkının üstünü çizmekle kalmıyor, uygulamalara geçiş için bu hakkın reddine dair teyit istemeyi şart koşuyor. Bundan başka 1,5 milyonluk nüfusumuzu Celil, Sahil ve Nekap çölü arasındaki üçgene sıkıştırıyor. Atalarının ve kendilerinin olan bu topraklarda Yahudi devlet İsrail'in güvenliği için tehlikelere maruz bırakılıyor ve geleceğin karanlık transfer planlarına teslim ediyor. Amerika'nın bu tutumu İsrail'e ilişkin duyduğu korkuların özetidir, yapmak istediği de uluslararası onaylı hukukumuzu korsanca kullanmasıdır. Yoksa 1949 yılından beri ortaya konmuş Filistinli mültecilerin kendi topraklarına dönüş ve yaşam hakkını güvenceleyen 194 no'lu karar açıkça bu derecede çiğnenemezdi. Çıldırıncı olan da dünyada demokrasinin havarisi kesilen

bu gücün tüm kuvvetini ırkçı İsrail devletinin varlığı ve devamı için kullanmasıdır. Yalnızca bu açıklamaları yapmakla kalmıyor, bunun getirdiği yükümlülükleri de koruyor.

Harita planında yerleşim merkezleri, sınır ve Kudüs, 2004-2005 yılında girilecek üçüncü aşamanın görüşme maddeleri haline dönüştürülüyor. Bizce tehlikeli olan da budur! Çünkü uluslararası planda kabul edilmiş hiçbir ilkeyi içermiyor, dayanak noktası yapmıyor. Hangi ilke mi? 5 Haziran 1967'de İsrail'in işgal ettiği topraklardan tam çekilmesini isteyen ilke! 1967 4 Haziran topraklarına dönülmesini karara bağlayan ilke! Yol haritası küçük adımlarla politika yapma siyasetine geri dönüşü ifade ediyor. Önceden denenmiş Oslo ittifakı zaten bitişini küçük ayrıntılarda boğuşurcasına görüşmelere dayanmaktan dolayı göstermiş ve dibe vurmuştu.

Yerleşim Birimleri Konusundaki Görüşlerimizi Açıklamaya Başlayabiliriz

Yerleşim birimleri Batı Şeria'daki topraklarımızda yüzde 7, Gazze'deki topraklarımızda yüzde 33'e tekabül ediyor. 2002 yılı İçişleri Bakanlığı raporuna bu merkezlerde yaşayan toplam 220 bin yerleşimci var. İşgal altındaki Filistin topraklarında toplam 205 sivil yerleşim birimi var. Bunlardan 16 tanesi Kudüs'te, 14 tanesi Gazze'de, gerisi Batı Şeria'da inşa edilmiştir. (Önemli açıklama: Batı Şeria'nın yüzde 7'sini İsrail büyük Kudüs'e bağlamış durumda ve buradan ne çekilmeyi ne de görüşmelerde konuşmayı kabul ediyor. Böylece eski Kudüs'le olan sınırını yüzde 20 oranında artırmış durumda. Yanı sıra işgalciler 1948 topraklarının bitişindeki topraklardan da yüzde 2-3'üne orada duvar örmek için el koymuşlardı. Duvarın örülmesi bitmemesine, yarım kalmış olmasına rağmen buradan da geri çekilmeyi reddediyorlar. Böylece 2000 yılı Temmuz ayında Barak'ın yaptığı açıklamanın ("1967 yılında işgal edilen Filistin topraklarının yüzde 96'sından geri çekeceğiz") büyük bir yalan olduğu da ortaya çıktı. Zaten o döneme ait Camp David buluşmaları da bir sonuç vermemişti.

Terörist Şaron hükümetinin düzensiz kurulmuş bazı yerleşim birimlerinin söküleceğini açıklaması gözlerimize serpiyen bir avuç kumdan başka bir şeyi ifade etmemektedir. Asıl tehlike bu alanlarda yasal veya yasadışı yerleşim merkezleri ve geleceğinin ne olacağına dair işgalci ikti-

darın Filistin topraklarında yasal yetkileri varmış gibi açıklama da konumlanmasıdır. Sahip olmadığı topraklardaki efendi, paşadır. Yerleşim birimlerinin sökülmesi ilkeli kararı görmezden gelinip sorunu görüşme maddesine çevirdiler. İşgalci güçlerin bütünlüklü geri çekilmesi göz ardı edildi. Oysaki bunların varlığı sürdükçe bize vaat edilen devlete coğrafi olarak kavuşmak mümkün değildir.

Yol Haritası'na Şaron'dan Rahmet Kurşunu

İsrail hükümetinin 15 Mayıs 2003 tarihli onay beyanı da aldatıcıdır. İsraililer haritaya içerdiği açıklıktan dolayı onaylamıyorlar, aksine onlar Başbakan Şaron'un beyanı olan 23 Mayıs 2003 tarihli İsrail'in Yol Haritası'ndaki sınırlı bazı adımların atılacağını kabul ettiler. Keza ABD'den aynı gün çıkarılan bildiri de aynı içerikteydi. Çünkü aynı beyanda ABD şunları öngörüyordu: Planın uygulanması esnasında ABD İsrail'e sorun yaratacak konuların giderilmesi üzerine söz veriyordu. Bilinen gerçek böylece açıkça ortaya çıkıyordu ki İsrail'in plan üzerine çekinceleri öz olarak yol haritasını pratik uygulamada yıpratıcı yöne sürükledi.

Çekincelerin (Onarılması-İyileştirilmesi Gereken) En Önemlileri:

Filistin tarafı intihar eylemlerine hemen son verecek, sadece sivillere karşı olanları değil, bütünlüklü olarak hatta '67 topraklarında yapılanlara da son verecek, direnişin alt yapısının yıkılması, ki bu da İsrail ordusunun bu süre zarfında çalışmalarına hiçbir şart koşulmadan isteniyor. Keza planda tarih sınırlamasının da olmamasından dolayı iki taraf üstüne düşenleri yaparsa, pratik uygulamada böylece devam ederek gelişir. Planın uygulama sürecinde gözetimci statüko sadece ABD'ye ait, dördü komiteye değil. Filistin tarafı da böylece "geçici" devletine varmayı beklerken silah bırakacak, İsrail'in bir Yahudi devleti olduğunu tanıyacak. Durum bu anlamda bize şunu dayatıyor: Dönüş hakkının unutulması yoluyla taviz vermek, Arapları bekleyen karanlık bir gelecekte yeşil ışığın yakılmasını beklemek. Plan güya öz itibarıyla 248 ve 338 no'lu Güvenlik Konseyi kararlarını esas almıştı, ama ne buna ne de Suudi Arabistan'ın barış sağlama girişimine hiç de önem verilmedi.

Aynı süre içinde de işgalci ordu güvenliğini bahane ederek yayıldıkça yayıldı. Tüm bu gerçekleri şimdi sunulan planla ilişkilendirme-ye çalışırsak, İsrail'in iyileştirilmesi için koyduğu çekincelerin nedenleri bir kez daha net olarak ortaya çıkar. İsrail, şartlandırmaları aslında planı batırmak için koyuyor. Asıl amaç, küçük adımların kontrollü atılacağı politikaya dönmektir. Planı derece derece "Mitsel Raporu" ve öncesinde "Tinet" planında olduğu gibi geriye iterek, uygulanması mümkün olmayan bir rapor haline getirerek rafa kaldırmaktır.

Başkan Bush'un İsraililerin yükümlülükleri konusunda Akabe zirvesinde verdiği teminatlar da Filistinliler için havada bulut olarak kaldı. İsrail tarafına ne gibi baskılar yapılmalı önerileri beklenirken söylevinin içeriğinde kaybolan vaatlerde bulundu. Kardeşimiz Ebu Mesin (Mahmut Abbas) aynı günkü beyanatta Filistinlilere değil, tüm Araplara ve ülkelerine İsrail ile ilişkilerinde intifada öncesi koşullara dönmeyi ve bunu yeni başlangıç noktası yapmayı, yaptırım olarak dayatıyor. Araplardan çok taraflı olarak, İsrail'de intifada öncesi var olan ticaret, büro ve temsilciliklerini açması isteniyor. Bu yükümlülüklerin yaptırım gücü İsrail'in lehine olacağından, onlar da üçüncü aşamaya geçiş için bunu şantaj olarak kullanabilecekler. İsrail'in hanesine saf kazanç sağlayacak bu yaptırımlarla, Filistin halkının aleyhine aynı süreçte terörizm ve savaş suçlarını işlemeye devam etmesini de sağlayacak ve kolaylaştıracaktır.

"Yol Haritası" uluslararası bir konferans yapılmasından da bahsediyor. Ancak bu konferansı herhangi meşru bir yasal esasa, kaynağa dayanandırılmıyor.

Üçüncü aşamaya bağlı görüşme maddeleri hâlâ karanlık ve muğlak. Son aşamaya geçişi dördü komitenin tarafların pratiği hakkındaki izlenimlerinden sonra "hükümüne" bağlayarak, ikinci uluslararası konferansın tarihini de 2004 yılı başlarına atıyor. Görevini ittifaka taraf olan kesimlerin, İsrail ve Filistinlilerin "sürekli durum" sorunlarını görüşmelere açıyor, "geçici devlet" sınırlarını belirlemekle sınırlıyor. Aynı zamanda bu görüşmelerin devamını, sağlanacak istikrarın sürekliliği şartına bağlıyor. Güvenlik alanında çevredeki bazı Arap ülkeleriyle yardımlaşma adıyla atılan adımların yanı sıra İsrail'le faal ilişkiye geçmelerini koşulluyor.

Plan, BM 242, 338 ve 1397 no'lu kararlarına söylemle dokunarak nokta koyuyor. 1948'de ülkelerinden kovulan Filistinlilere geri dönüş hakkını tanıyan 194 no'lu BM kararını ise tamamen görmezden geliyor.

“Yol Haritası” planı hakkında söyleyeceklerimiz şimdilik bu kadarla sınırlı kalıyor. Ki tam da burada Filistin tarafını yanlışlığa düşüren yanlış da aydınlanıyor. İsrail tarafına yontulmuş, revize edilmiş yanlışlığı, Filistinlilerin içişlerine müdahale edebilmelerine de yol açan tehlikelerine rağmen, Filistin tarafı kayıtsız şartsız bu plana onay vermiştir.

Filistin tarafı, başarısızlığı defalarca denenmiş,

sınanmış ittifaklar politikasına adeta sürüklenerek ve sadece onay vermek için bu defa da bu plana sokuldu.

Bir kez daha belirtmek gerekirse, Filistin tarafının yapması gereken kendi bileşenlerinden, katılımcı tarafların eşit derecede sorumlu olacağı ortak bir çerçeve içinde kurulacak “Filistin Planı”dır. Direnişin ve intifadanın kesin sürdürülmesinin yanı sıra, bu mücadeleyi dengeli görüşmeler yapma arayışından, yani bu seçenekten de ayrı tutmaksızın sürdürülmesi gerekir inancındayım.

**Filistin Demokratik Kurtuluş Cephesi Genel Başkanı*

Yaşasın İnsanlık*

Kardeşler, öğrenciler, işçiler ve dostumuz Arjantinliler: (Alkışlar)

Bunca yıllık hayatımda bu kadar tehlikeli ve duygulu bir an yaşamadım. (Alkışlar ve bağır-malar)

Bilmenizi isterim ki şu anda milyonlarca Kübalı bu töreni izliyor. (Alkışlar ve “Küba, Küba, Küba, halk sizi selamlıyor!” sloganları)

Halkımız adına, sonsuz minnetlerimi sunuyorum. Çünkü düşüncelerden, gerçeklerden ve sadece bir davadan gelen güç halkları yenilmez yapan şeydir. (Alkışlar)

(...)

Bu gece buraya nutuk atmaya gelmedim. Daha ziyade söylediğim her kelimeye dikkat etmem gerektiğini düşünüyorum. Elbette, öncelikle ülkemizden ve dünyadan bahsetmeyi planlıyordum, zaten şu anda bunu yapıyorum. Ama bunu sizi burada görmeden, varlığınızı hissetmeden yapamam. Önceden, sessiz bir odada olacağımı, insanların zarif biçimde oturacağını sanıyordum ve kendi kendime soruyordum, Arjantinlilere neden bahsetmeliyim? Nerede olursa olsun, konuşma yapmak zordur, insanların duygularını incitecek ya da işine karışma olarak algılanabilecek şeyler söylemekten kaçınmalısınız. İnanıyorum ki, bu misafirperver ülkenin iç işlerine karışma olarak algılanabilecek tek bir kelime söylemedim. Neyse kendime soruyordum, neden bahsetmeliyim? Bir şey fark ettim: Çoğu konuşmacı, dinleyicilere bir konu dayatır, ne hakkında konuşacaklarını önceden planlarlar.

Bu yüzden aklıma bir fikir geldi: hiçbir konu seçmemek, karşımda oturan öğrencilere ne hakkında konuşmamı istediklerini sormak. Sizin bana ilginizi çeken konuları söylemenizi ve bana bir konu seçmenizi planladım. Bu şekilde daha demokratik ve adil olur diye düşündüm.

Bu üniversitedeki bu deprem, bu dalga, bu fırtına olmadan önce böyle düşünüyordum.

Buraya gelince, stratejimin işe yarayıp yaramayacağını bir kez daha düşündüm, ama artık imkansız olduğuna karar verdim. Ama, sanırım şuralarda biri dedi ki...

Birisi bana bir şeyden bahset dedi...(Che hakkında konuşması isteniyor) Che'nin hayatından. (Alkışlar)

Burada uzun uzun konuşamam, bu koşullar altında mantıklı olmaz. Ama birkaç şey söyleyebilirim. Che'den bahsetmem istendi. (Bağır-malar) Bu sabah San Martin heykelinin önünde ondan bahsettim, çünkü onu daima tanıdığım en sıra dışı kişiliklerden biri olarak hatırlayacağım.

Che bizim birliğimize bir asker olarak katılmadı; o bir doktordu. Tesadüfen Meksika'da bulunuyordu. Daha önce Guatemala'ya gitmiş, Amerika'nın büyük kısmını gezmişti. Maden bölgelerine, iş koşullarının çok ağır olduğu yerlere gitmişti. Hatta bir ara Amazon'da bir cüzzam hastanesinde doktor olarak çalışmıştı.

Ben Che'nin özelliklerinden birinden bahsedeceğim. En fazla hayranlık duyduğum özelliğinden. Her haftasonu, Mexico City'nin yakınında-

ki bir volkana, Popocatepetl'e tırmanmaya çalışırdı. Takımlarını yanına alırdı, çok yüksek bir dağdı, sene boyunca tepesinde kar olurdu. Tırmanmaya başlardı, muazzam bir gayret gösterirdi ama asla zirveye ulaşamazdı. Astımı onu engelliyordu. Ertesi hafta tekrar kendi deyimiyle Popo'ya tırmanmaya çalışırdı, ancak gene zirveye ulaşamazdı. Yine de tekrar tekrar tırmanmaya çalışırdı. Tüm hayatı boyunca Popocatepetl'e tırmanmaya çalıştı, ama asla zirveye ulaşamadı. (Alkışlar ve bağırımlar) Bu onun kararlılığını, manevi gücünü, direncini gösteriyordu.

Diğer özelliği neydi? Diğer bir özelliği de, daha çok küçük bir grup olduğumuz zamanlar, ne zaman bir gönüllü gerekse, Che öne çıkan ilk kişi olurdu. (Alkışlar)

Bir doktor olarak, yaralıların ve hastaların yanında kalırdı, çünkü belli koşullar altında, dışarıda, ağaçların sık olduğu dağlık yerlerde, harekete devam ederken görülebilir bir iz bırakmak önemliydi, doktorun baktığı hastalarla geride kalması gerekiyordu. Bazen, diğer doktorlar arkada kalırdı, tek doktorumuz Che olurdu.

Anekdotlar anlatmamı istiyorsunuz, aklıma bir tane geldi, ama herkes için çok tehlikeli bir şey. Bölgenin kuzey kıyısındaki bir dağda toplanmıştık. Geldiğimiz ilk gün yaşadığımız zorlukları ve sıkıntıları hatırladık ve yeni gelenlere bir dayanışma eylemi yapmaya karar verdik. Askeri açıdan çok doğru bir hareket değildi; kıyıya yerleşmiş bir askeri birliğe saldıracaktık.

Ayrıntılara girmeyeceğim. Çatışma üç saat sürdü ve gerçekten şanslıydık, onların iletişimini kesmeyi başarmıştık. Ancak üç saat sonra, çatışma bitince o örnek bir davranış sergiledi. Çatışanların neredeyse üçte biri yaralanmış veya ölmüştü. Bu oldukça sıra dışı bir şeydi. Bu yüzden Che doktor olarak yaralı düşman askerlerini de tedavi etti. Yaralanmamış düşman askerleri de vardı, ama çoğunluğu yaralanmıştı ve Che, kendi yoldaşlarımızla birlikte onların da yaralarına baktı. (Alkışlar)

Bu adamın ne kadar duyarlı olduğunu hayal bile edemezsiniz! (Alkışlar) Hatırladığım bir şey daha var: Yoldaşlarımızdan biri ağır yaralanmıştı ve o bunu biliyordu. Bölgeden hemen hızlıca çıkmamız gerekiyordu, çünkü ilk uçakların ne zaman geleceğini bilmiyorduk. Mucizevi bir şekilde, çatışma sırasında hiç biri gelmemişti, genelde 20 dakika içinde gelirler. Şans eseri,

onların iletişimini birkaç isabetli atışla kesmeyi başarmıştık. Fazladan zaman kazanmıştık, ancak yaralıları tedavi edip hemen ayrılmamız gerekiyordu. Asla unutmayacağım, Che bunu bana daha sonra anlattı. Yoldaşlarımızdan biri ölmek üzereydi, hareket ettiremiyorduk. Bazen birisi çok ağır yaralandığında, onu hareket ettiremezsiniz. Sadece düşmana güvenmek zorundasınızdır, çünkü düşmanın yaralılarını tedavi etmişsiniz, yanınıza da birkaç esir, daima saygılı davrandığınız esirler almışsınızdır. Asla bir çatışmada ele geçirilen esirlere kötü davranmadık veya öldürmedik. (Alkışlar) Hatta bazen zar zor bulduğumuz ilaçlardan onlara da verdik.

Bu ilkemiz, gerçekten savaşı kazanmamızda çok etkili oldu, çünkü her tür mücadelede düşmanın saygısını kazanmalısınız. (Alkışlar) Her mücadelede, tekrarlıyorum, iyi bir davayı savunanlar, düşmanın saygısını kazanacak bir biçimde hareket etmelidirler.

O olayda da, çok ağır yaralanan ve hareket ettiremediğimiz birkaç yoldaşımızı orada bırakmak zorunda kaldık. Ancak beni en fazla etkileyen şeyi Che bana daha sonra üzüntü içinde anlattı; yoldaşımızın hiç yaşama şansı yoktu, ve Che eğildi, ve öleceğini bildiği bu yaralı yoldaşımızı alından öptü. (Alkışlar)

Sıra dışı insan Che hakkında size anlatabileceğim şeylerin bir kısmı bunlar.

Olağanüstü derecede kültürlü olmasının yanı sıra oldukça da yetenekli bir adamdı. Direncinden, kararlılığından bahsetmiştim. Devrim zafere kadar, kendisine verilen görevleri heyecanla yapardı. Küba Ulusal Bankası'nın müdürü oldu, o zaman orada bir devrimciye ihtiyaç vardı. Daima bir devrimciye ihtiyaç var tabii ki, ama o zaman Devrim daha çok yeniydi ve kaynakları çok azdı, çünkü ülkenin kaynakları çalınmıştı.

Düşmanlarımız bu durumla dalga geçtiler, hep dalga geçerler, biz de bazen dalga geçeriz. Onların dediğine göre ben bir gün "Bir ekonomiste ihtiyacımız var" demişim, Che de elini kaldırmış, ama yanlış anladığı için. O, benim "Bir komüniste ihtiyacımız var" dediğimi sanmış. Bu yüzden de Ulusal Banka müdürlüğüne o seçilmiş. (Alkışlar) Evet, Che bir devrimciydi, bir komünistti ve mükemmel bir ekonomistti. (Alkışlar) Çünkü, mükemmel bir ekonomist olmak, ülkenin ekonomisinden, Ulusal Banka'dan so-

rumlu olan kişinin yaptıklarına dayanır. Ve Che bunu hem bir komünist hem de bir ekonomist olarak yaptı. Derecesi olduğu için değil, çok okuduğu ve çok iyi gözlem yaptığı için.

Ülkemizde gönüllü çalışma fikrini ortaya atan Che'ydi, kendisi her Pazar gönüllü olarak çalışırdı. Bir gün tarlada çalışırdı, öbür gün yeni makineleri denerdi, başka bir gün inşaatta çalışırdı. Bize, milyonlarca Kübalının onun örnek alarak benimsediği bir pratiğin mirasını bıraktı.

Bize pek çok anı bıraktı, bu yüzden o tanıdığım en asil, en sıra dışı ve en özgeci insan. Ve kitleler içinde onun gibi milyonlarca insanın bulunduğuna inanmasam, bunun hiçbir önemi olmazdı. (Alkışlar)

Eşsiz derecede üstün bir insan, kendisi gibi benzer özellikleri taşıyan milyonlarca insan olmasa hiçbir şey başaramaz. Bu yüzden Devrimimiz, cahillığe savaş açmış, eğitimi geliştirmeye çalışmıştır. (Alkışlar)

Demin düşüncelerin silahtan üstün olduğunu söyledim. Güdülerıyla ve doğa kanunlarıyla yönetilen bu insan denen yaratığın Darwin'in gösterdiği gibi evrim geçirmesinde, eğitim yegane araç oldu, bugün bunu kimse reddetmiyor... Evrim teorisini kimse reddetmiyor, Papa II. Jean Paul'de evrim teorisinin yaradılış doktriniyle uyumsuz olmadığını açıkladı. Bu tür açıklamaları gerçekten takdir ediyorum, çünkü bu bilimsel bir teoriyle dini inançlar arasındaki çelişkiye son verdi. Ancak insanoğlu, ormanda kalırsa, hayvanlara benzeyebilir. İnsanlar zeki yaratıklardır, kafatasımızın içinde ne olduğunu biliyoruz, hatta insanların beyni doğumdan sonraki 2,5 yıl boyunca büyümeye devam eden tek yaratık olduğunu da biliyoruz. Siz bunu biliyorsunuz, üniversite öğrencisisiniz, bunu bir yerlerde okumuş olmalısınız. Bu zekanın gelişiminde son derece etkili bir olgudur.

Çocuklar 2,5 yaşına kadar yeterli besin alamazlarsa, 6 yaşında okula başladıklarında yeterli besin almış olan çocuklardan daha düşük bir zeka seviyesine sahip olurlar. (Alkışlar) Eğer eşitliği savunuyorsak, gerekli şeylerden bir tanesi çocukların doğdukları anda sahip oldukları zeka kapasitesini 6 yaşına kadar korumaktır. Biliyoruz ki, erken yaşlarda yeterli besin alamayan çocuklar -ki dünyada bunlardan milyonlarca var- okul yaşına geldiğinde, ki okul veya onlara eğitim verebilecek öğretmenler varsa, öğrenme

konusunda daha az sorumlu oluyorlar. Bazı durumlarda da, bu dönemde yeterli besin alabiliyorlar, ama daha sonra onlara eğitim verecek okul veya öğretmen olmuyor. (Alkışlar)

Ancak, gezegenin en yoksul kesimlerinde, özellikle dünya nüfusunun dörtte üçünün yaşadığı Üçüncü Dünya ülkelerinde neler oluyor? Yoksul ve aç insanların yoğun olarak yaşadığı, değil gelişmiş beyin kapasitesine ulaşmak, doğuştan gelen beyin kapasitesini bile koruyamayan, okulları bile olmayan insanların yaşadığı bu bölgelerde neler oluyor?

Size dünyada 860 milyon okuma-yazma bilmeyen yetişkin olduğunu söylerler, ardından da bu 860 milyonun %90'ının üçüncü dünya ülkelerinde yaşadığını eklerler. Çok gelişmiş ülkelerde de cahillik olduğu eklenmelidir. Kuzeydeki büyük komşumuzda da milyonlarca okuma-yazma bilmeyen insan var (Islıklar ve yuhalamalar), tamamen cahil milyonlarca insan, diğer yanda da on milyonlarca bilinçli olarak cahil bırakılmış insanlar var. On milyonlarca dedim, ama aslında yüz milyonlarca var. Gelişmiş ülkelerde değil, üçüncü dünya ülkelerinde.

Birbiriyle bağlantılı iki önemli konudan bahsediyordum, sanırım istediğimden daha fazla konuşuyorum: Eğitim ve sağlık. Sonradan asker olan, ama doktorluğu da bir saniye bırakmayan Arjantinli bir doktordan bahsediyorduk. Sonra eğitimin küçük bir hayvanı insan haline getirdiğinden bahsettik. Bunu sakın unutmayın. (Alkışlar) Eğitim, doğal güdülerin üstesinden gelmemizi sağlar.

Üstelik, eğitimle, hiç eğitim almamış insanlarla, yeterli besin alamamış insanlarla dolu hapishaneler boşalır. Çünkü, bizim ülkemizde bile, ne kadar yasa konursa konsun, ne kadar okul açılırsa açılsın, ne kadar öğretmen yetiştirilirse yetiştirilsin, daima eğitimi geliştirmek için yapılacak bir şeyler olduğunu fark etmemiz epey zaman aldı. Bizim toplumumuzda, aile biriminin etkisi belirleyicidir, çünkü binlerce üniversite mezunu profesyonel ve aydınımız var.

Bir cezaevine gidip oradaki 20-30 yaş arası gençleri incellerseniz, görürsünüz ki onlara nüfusun en mütevazı ve yoksul kesimlerinde yetişmiş olanlardır. (Alkışlar) Onlar, marjinal bölge denen yerlerden geliyorlar. Diğer yandan, rekabette yarışan, kayıtların performans ve dereceye bağlı olduğu okullara baktığımızda,

tam tersini görürsünüz, burada çoğunluk aydınların ve sanatçıların çocuklarıdır.

Dikkat ederseniz, ekonomik bir yaklaşım değil bu, sınıf farklılıklarından bahsetmiyorum. Yeni bir toplum kurmak görüldüğünden çok daha zor, ilerledikçe yeni şeyler keşfediyorsunuz. Yüzde 30'larda seyreden cahillik oranıyla mücadeleye başlarsanız, veya toplamda yüzde 90 olan cahillikle mücadeleye başlarsanız, bu konulara odaklanırsınız. Yıllar geçtikçe toplumun derinliklerine inersiniz, işte o zaman eğitimin etkisini fark etmeye başlarsınız.

Aile biriminin dağılmasının daha sık yaşandığı yoksul ve marjinal kesimlerde bu dağılma açık biçimde ters etki yapıyor. Örneğin, yüzde 70'inin ailesi dağılmış, yüzde 19'u ailelerinden uzakta, akrabalarıyla yaşıyor. Bu durum aydınlarda meydana geldiğinde, çocuklarda aynı etkiyi yapmıyor, aileleri dağılsa bile. Normalde, anneleri veya babalarıyla kalıyorlar; bizim ülkemizde geleneksel olarak anneleriyle kalırlar ve kadınlar Küba'nın eğitilmiş işgücünün yüzde 65'ini oluştururlar. (Alkışlar) Dediğim gibi, yüzde 65'ten biraz fazla ve durum böyle. Bunu eğitimden başka neyle açıklayabilirsiniz? Diğer bir deyişle, bir devrim gerçekleşse bile, ailenin eğitim seviyesi çocukların gelişiminde nihai belirleyen oluyor.

Şöyle bir şey de mümkündür: Belli koşullar altında, en mütevazı kesimlerin, en cahil kesimlerin çocukları için, burada evin ekonomik koşullarından bahsetmiyorum, eğitim seviyesinden bahsediyorum, bu çocuklar için "Şu işi yapanların, bu hizmeti verenlerin çocukları asla şirket başkanı, yönetici veya üst kademelerde görevli olamayacaklar, eninde sonunda hapse düşecekler" denir.

Biz bu konuyu araştırdık, başka şeyler de var ama şimdi bunlara girmenin sırası değil. Şunu demek istiyorum; bir eğitim devrimi olmadan, gerçekten temelden bir eğitim devrimi olmadan, ülkenin bütün vatandaşlarının maddi ihtiyaçları karşılanırsa bile adaletsizlik ve eşitsizlik kaçınılmaz. (Alkışlar)

Biz, ülkemizde yedi yaşama kadar her çocuğa günde bir litre süt veriyoruz. (Alkışlar) Daha büyük olanlara, kaynaklarımız elverdiğince diğer süt ürünlerini sağlamaya çalışıyoruz, çünkü, bunu yapmak mümkün.

Çocuklara sağladığımız bu süt günde bir cent'ten daha düşük bir fiyata mal oluyor. (Al-

kışlar) Kuzeyde yaşayan birisinin Küba'daki bir dostuna yolladığı 1 dolar, 104 günlük sütü karşılamaya yetiyor. (Alkışlar)

44 yıldır süren ambargo nedeniyle ülkemizde bir tayin sistemi kurmak zorunda kaldık (Islıklar); ancak ülkemizde okula gitmeyen tek bir çocuk bile yok, tek bir çocuk. (Alkışlar)

Ülkemizdeki zeka özürlü çocuklar, bu konuyu derin biçimde araştırıyoruz, zeka geriliğine değişik biçimlerine neden olan sebepleri, hafif, orta, ileri ve tam zeka geriliğine yol açan nedenleri araştırıyoruz, neyse ki hafif ve orta derece gerilikler daha fazla. Şu anda, bütün hastaları ve durumları kaydettik. Sadece çocukları değil, bir tür zeka geriliği olan kişiyi de. Bir tür zeka geriliğine veya fiziksel engele sahip bütün çocuklar, kör, sağır-dilsiz ya da daha kötü kör-sağır ve dilsiz olan bütün çocuklar kayıtlı.

İnsanın başına gelen çeşit çeşit trajedi var ve bunları anlamak için inceleme ve araştırma gerekiyor. Başlangıçta bunlar hakkında fazla bilgimiz yoktu. Yıllar boyunca eğitim için mücadele vererek gitgide bu hastalıkları açığa çıkardık.

Bu çocuklara özel okullar yaptık, 55.000 çocuk özel eğitim okullarına kayıtlı.

Dedik ki, bir çocuğun sadece 6. ve 9. sınıf arasında özel eğitim alması yeterli olmaz. Bizce 12. sınıfa kadar gelemeyen veya mesleki eğitim için teknik okullara giremeyen çocuklar bir veya iki yılda bitirseler bile, 9. sınıftan sonra yapabilecekleri bir işin eğitimini almalılar, onlara da iş sağlanmalı. (Alkışlar)

Bu tür problemleri olan çocukları küçümsemeliyiz; onların da farklı yetenekleri var. Ve artık kendimizi geri çekmeyeceğiz; çünkü eğer onlara sınırlı seviyede, düşük eğitim verirsek görevimizi ihmal etmiş oluruz.

Bu çocukların hepsi tedavi altında, ne tür engelleri olursa olsun. 44 yıllık ambargoya rağmen, Küba'da özel eğitime ihtiyaç duyan ve okula gitmeyen tek bir çocuk bile yok. (Alkışlar)

Bir şey eklemek istiyorum, bunun halkımız adına kibirlilik olarak algılanmasını istemiyorum. Çünkü ne zaman eğitim ve sağlık alanındaki başarılarımızdan bahsetsem, aslında daha fazla olanakları keşfettikçe daha çok utanıyoruz, onları daha önce keşfetmediğimiz için utanıyoruz. Kimsenin Küba'nın başarılarıyla övüldüğünü

düşünmesini istemiyoruz. Farkında bile olmadığımız şeyler var. UNESCO'nun eğitim üzerine yaptığı bir araştırmanın sonuçlarındaki istatistiklere bakıyorduk, gördük ki, ülkemizdeki 4. ve 5. sınıf öğrencileri, diğer Latin Amerika ülkelerindeki yaşlılarına göre daha fazla dil ve matematik bilgisine sahip. Sadece Latin Amerika'da değil aynı zamanda ABD'deki yaşlılarına göre. (Alkışlar)

Yüksek bir eğitim ve kültür seviyesine sahip bir ülkede konuştuğumun farkındayım; Arjantin halkını tanıyorum ve ne kadar bilgili olduklarını biliyorum. Bugün bizim ülkemiz eğitimde en gelişmiş ülke, ancak Arjantin de ülkemizin seviyesine yakın dört-beş ülke arasında. Ama bizi en çok şaşırtan, dil okulu öğrencilerimizin dil ve matematik bilgisinin gelişmiş ülkelerden bile ileride olduğunu keşfetmemiz. (Alkışlar)

Ve bugün, ülkemizin konumu bu. Aynı zamanda, ülkemizdeki bebek ölümleri binde 7'nin altında, geçen yıl binde 6.5, önceki yıl da 6.2'ydi, biz de bu oranı daha da düşürmeyi hedefliyoruz.

Bu oranı tropik ülkelerdeki seviyeye indirmenin mümkün olduğunu bilmiyorduk, çünkü çeşitli faktörler var: İklimin etkisi, her toplumun farklı genetik yapıları, bunlara ek olarak sağlık hizmetleri, beslenme, vs. Binde 10'un bile altına inebileceğimizi sanmıyorduk, bu nedenle bunu başardığımızda gerçekten cesaret duyduk.

Bu iyi oranların sadece başkentte olduğunu sanmayın. Bazı bölgelerde oran 5'in altına kadar iniyor, tüm ülkede oran bu civarda. Yani, bazı bölgelerinde insanların daha fazla kaynak tükettiği, daha iyi sağlık hizmeti aldığı ve daha iyi beslendiği, bebek ölüm oranlarının 4 veya 5 olduğu, bazı bölgelerde de, örneğin başkentinde, fakir ve farklı etnik grupların yaşadığı bölgelerde yeterli sağlık hizmeti verilmediği, bebek ölümlerinin koşulların daha iyi olduğu yerlere göre 3 kat, 4 kat, hatta beş kat fazla olduğu Kuzey komşumuz gibi değil. (Alkışlar)

Hispanik-Amerikalıları, Afro-Amerikalıları ve dünyanın diğer yerlerindeki halkları, onların bebek ölüm oranlarını, ortalama yaşam sürelerini, sağlık durumlarını biliyoruz. Ayrıca ABD'de sağlık sigortası olmayan 40 milyon insan olduğunu da biliyoruz.

ABD halkından bahsederken, onlardan nefretle bahsetmiyorum; çünkü Devrimimiz nefret öğ-

retmez, devrimimiz düşünceye dayanır, fanatizme veya şovenizme değil. (Alkışlar ve bağır-malar) Hepimizin kardeş olduğunu öğrenme şansımız var ve halkımız dostluk ve dayanışma duygularıyla eğitiliyor, bizce bunlar enternasyonalist duygular. (Alkışlar ve bağır-malar)

Yüz binlerce Kübalı, bu okulda eğitildi, bu yüzden Devrimi zayıflatmak o kadar kolay değil, kendi geliştirdikleri düşüncelerin erdemlerini, kavramlarını ve duygularını yıkmak o kadar kolay değil. Düşünceler ve duygular geliştirilmelidir ve yaptığımız her şeyin temelinde bu gerçek vardır. Belli bir bilgi seviyesine ulaşmış, olayları anlamak için, birlik ve disiplin için belli bir anlayış kapasitesine sahip bir halkı dünyadan silmek o kadar kolay değil. (Alkışlar ve bağır-malar) Bu yüzden, o Nazi-faşist teorilere rağmen, inanıyoruz ki ülkemize yapılacak bir saldırı büyük bir maliyet gerektirir; çünkü burada asla boyun eğmeyecek, asla savaşmaktan vazgeçmeyecek bir halk var. (Alkışlar ve bağır-malar) Savaşabilecek tek bir kişi bile olsa, tek başına dövüşecektir.

Çünkü, yıllar boyunca bu düşmanı çok iyi tanıdık, bu nedenle ülkemizi nasıl koruyacağımızı da iyi öğrendik. Bizim ülkemiz şehirleri bombalamıyor ya da bombalamak için binlerce uçak göndermiyor; ülkemizin nükleer silahı yok, kimyasal silahı yok, biyolojik silahı yok. (Alkışlar ve bağır-malar)

Ülkemizdeki on binlerce bilim adamı ve doktor, hayat kurtarma felsefesiyle yetiştirilmişlerdir. (Alkışlar) Bir doktordan veya bilim adamından, diğer insanları öldürebilecek maddeler, bakteriler veya virüsler geliştirmesini istemek, onların yetiştirilme şekliyle tamamen çelişir.

Küba'nın biyolojik silah geliştirdiği yönünde iddialar vardı. Ülkemizde, araştırmalar, meningokokal menenjit veya hepatit gibi korkunç hastalıklara karşı, genetik mühendisliği teknikleriyle veya moleküler immünoloji tedavi yöntemleriyle aşı geliştirmek için yapılır, teknik bir dil kullandığım için beni affedin, yani kötü huylu hücreleri doğrudan yok edecek metotlar bulmak için yapılır. Bunların bazıları hastalığı önler, bazıları iyileştirir, bu alanda ilerleme kaydediyoruz. Doktorlarımız ve araştırma merkezlerimiz için bu bir gurur kaynağıdır.

On binlerce Kübalı doktor, dünyanın en uzak ve yaşanması en zor yerlerinde enternasyona-

list misyonlarını yerine getirdiler. Daha önce dediğim gibi, ülkemiz dünyanın karanlık köşelerine savunma amaçlı saldırılar düzenleyemez ve düzenlemez. Aksine, ülkemiz dünyanın karanlık köşelerine ihtiyaç duyulduğunda doktor göndermiştir. (Alkışlar ve bağırmlar) Doktor gönderdik, bomba değil; doktor gönderdik, akıllı silahlar veya isabetli silahlar değil, zaten insanları haince öldüren bir silah akıllı olamaz. (Alkışlar ve “Ole, ole, ole, Fidel, Fidel!” sloganları)

Gördüğünüz gibi, öğrenciler, size söylediklerim Devrim gururumuzun kaynağı olan konular.

Bazıları, Küba’da Devrimin eğitim ve sağlık alanlarında çok iyi şeyler yaptığını ve spor alanında da çok ilerlendiğini söylüyorlar; en azından bunları itiraf ediyorlar. Sizin spora ne kadar düşkün olduğunuzu biliyorum. O duyduğum ‘Ole, ole’ sloganları da belli bir spor alanından geliyor (Kahkahalar), dünya çapında şampiyonlar çıkardığınız ve gururunu Brezilya ile paylaştığınız bir spordan geliyor. (“Ole, ole, Fidel, Fidel!” sloganları) Ama demin bahsettiğim kişilerin aynı zamanda, Küba’nın kültür ve sanat alanında da hızla ilerlediğini söylemeleri gerekiyor. (Alkışlar) Biz sadece sanatsal kültürü benimsemiyoruz, biz kapsamlı genel kültürü ve bilgiyi benimsiyoruz.

Fazla duyulmamış birkaç haberi sizinle paylaşmak istiyorum: Ülkemizde son üç yılda sadece üniversitelerin sayısını artırmakla kalmadık; önceden sadece bir tane tıp okulu vardı, bugün 22 tıp okulumuz var. Bunlardan biri Latin Amerika Tıbbi Bilimler Okulu (Alkışlar), burada bütün Latin Amerika ülkelerinden gelen öğrenci eğitim görüyor ve yakında bu sayı 10.000 olacak. (Alkışlar) Biliyoruz ki, ABD’de üniversite eğitimi, özellikle tıp okullarında en az 200.000 dolar. (Bağırmlar)

Bu 10.000 öğrenci eğitimlerini tamamlayınca, ülkemiz üçüncü dünya ülkelerine 2 milyar dolar değerinde bir yardım sağlayacak. Bu, ülkemizin sadece düşüncelerle yönetildiğine, çok fakir olsa da çok şey yapabileceğine kanıttır. (Alkışlar)

Bu ülke 44 yıldır ambargo altındadır. Bu ülke, başlıca ticaret ortağımız olan sosyalist bloğun dağılmasından sonra, emperyalizmin, özellikle Toricelli ve Helms-Burton anlaşmalarıyla ablukasını daha da arttırdığı ülkedir. (Tıslamalar ve yuhalamalar)

Ek olarak, suç niteliğinde bir anlaşma; Küba Uyum Anlaşması dünyada sadece bir ülkeye uygulanıyor: Küba’ya. Sabıka veya diğer nedenlerden dolayı vize alamayan kişiler gemi veya uçak kaçırarak veya diğer yollarla girmeye çalıştığında bu kişiye ABD’de bir mesken veriliyor, hatta ertesi gün çalışmasına bile izin veriliyor.

Dikkatle dinleyin: Meksika ve ABD arasındaki sınırda her yıl ortalama 500 kişi ölüyor. Korkunç biçimde ölüyorlar, Meksika’ya önerilen veya dayatılan bir anlaşma, NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) yüzünden. Bu anlaşma metanın ve sermayenin serbest dolaşımına izin veriyor; ama insanların serbest dolaşımına izin vermiyor. (alkışlar) Diğer yandan da bizim ülkemizde bu uyum anlaşmasını uyguluyorlar. Bu anlaşmayı diğer ülkelere de uygulamalarını istemeyiz çünkü canı nitelikte bir anlaşma. Ancak herkesi insan haklarını ihlal etmekle suçlayanların bunu da Küba örneğinde olduğu gibi korkunç iftiralara ve utanmazca söyleyen gülünç yalanlara dayanarak yapanların bu hakları insanlara tanınması gerekiyor. O sınırda yüzlerce Meksikalı ve Latin Amerikalı ölüyor, orada her yıl öldürülen insan sayısı, Berlin Duvarının olduğu 29 yıl boyunca ölen insan sayısından daha fazla. (Alkışlar)

Milyonlarca kez Berlin Duvarı’ndan bahsettiler, ancak o sınırı geçmeye çalışırken ölen Meksikalılarla ilgili neredeyse hiç haber yok.

Bugün, Latin Amerikalı veya Asyalı veya başka bir ülkedenseniz ve orada kaçak kalıyorsanız veya kalmanıza izin veriliyorsa, size mülteci veya göçmen deniyor. Eğer Kübalıysanız, sürgün deniyor.

ABD’de hiçbir Kübalı göçmen yaşamıyor, diğer yandan onlardan her yıl 100.000 tanesi akrabalarını görmek için Küba’ya geliyor; ama onlar göçmen değil, sürgün. Bu kelimeyi, karışıklık çıkarmak ve yalanlar üretmek için hain yollarla uydurdular.

37 yıldır bize uygulanan bu kanun, FTAA (Serbest Ticaret Bölgesi Anlaşması) dayatmaya çalıştıkları Latin Amerika ve Karayip halklarına da uygulansaydı, eğer bu hakları onlara da tanısalardı -ki tekrar ediyorum; biz bunu savunmuyoruz, çünkü bu canı nitelikte bir anlaşma- emnim, bugün Latin Amerika ve Karayipler’de 534 milyon yaşıyor olamazdı, kesinlikle ABD’deki insanların yarısından fazlası Latin Amerika veya

Karayip kökenli olurdu. (Alkışlar) (Dinleyicilerden biri ona bir şey söylüyor) Bu da söylenmeli, ama o kelimeyi kullanmadan. Söylemeye-
lim, bırakalım bunu insanlar çıkarsınlar, bırakalım o ülkeyi yönetenlerin, liderlerin ne olduğunu onlar anlatsınlar, halkların değil onlar genellikle kandırılırlar.

Halkın bazı durumlarda yanlış şeyleri savunduğunu biliyoruz, ama desteklemeleri için kandırılıyorlar, halk artık aldatılma konusunda uzmanlaştı (Alkışlar). Ancak gerçeği öğrendikleri zaman, Vietnam'ı hatırlayın, ABD'nin savaşı bitirmek için insanları nasıl aldattığını hatırlayın. O ülkenin liderlerine göre, uluslararası kamuoyunun, sizin düşüncenizin, bütün Latin Amerikalıların düşüncesi önemsizdir. Onlara göre, geçerli olan sadece ABD destekçilerinin düşüncesidir. Dolandırıcılık da yapılabilir, küçük bir dolandırma veya büyük çaplı dolandırıcılık da olabilir, hani ABD'deki süper-demokratik seçimlerde görmüştük. Rakip aday, "kazanandan" 500.000 oy daha fazla almıştı.

Herkes orada ne olduğunu biliyor, ABD'de bile kimse bundan şüphe duymuyor: Kübalı- Amerikalı terörist çetelerce desteklenen aşırı sağ kanat, rakibinin galibiyetini çaldı. Bunlardan hangisinin daha demokratik, hangisinin daha az demokratik olduğu tartışmasına girmeyeceğim, ben iki partiden hiçbirine üye değilim, ayrıca oradaki sistemin tek-partili sistem olduğu da söylenebilir. (Alkışlar)

Bazıları diyecekler ki "Küba'da da tek bir parti yok mu?" Evet, ama bizim partimiz ne aday olur, ne de seçer. Her bölgede yapılan toplantılarda halk yerel delegesini seçer, ve bu delegeler bizim sistemimizin temelini oluştururlar. (Alkışlar) Bu delegeler ikiden az, sekizden fazla olamaz. Ve ülkedeki her belediye Meclisleri'nde bulunan delegelerin yüzde 50'ye yakını halk tarafından aday gösterilir ve seçilir. Delegelerin seçimlerde oyların yüzde 50'den fazlasını alması gerekir. Küba Millet Meclisi'ndeki 600 delegenin yarısından fazlası bu yerel delegelerden oluşur. Yani bu delegeler sadece Belediye Meclislerinde değil, Bölge ve Millet Meclisleri'nde de yer alırlar.

Bu konuyu daha fazla uzatmayacağım, ama Küba'daki seçim sistemini öğrenebilenizi çok isterdim. Çünkü Kuzeydeki insanlar bize Küba'da ne zaman seçim olacağını sorduklarında çok şaşırıyoruz. Ve biz Kübalılar onlara başka

bir soru soruyoruz: ABD başkanı olmak için neden bir multimilyoner olmanız gerekiyor? (Bağırmalar) Ama, elbette adayların multimilyoner olması gerekmiyor, o yüzden şöyle de sorabiliriz: Bir adayın başkan seçilebilmek için kaç milyar dolara ihtiyacı var, ve bir devlet görevi için, mütevazı bir belediye memuru olmak için kaç para ödemeniz gerekiyor?

Bizim ülkemizde bu olmaz, olamaz. Duvarlar afişlerle kaplanmaz; televizyonlar uyuşturucu mesajlarla dolmaz. Sanırım böyle deniyordu; siz avukatlar bilirsiniz. Ah, ben de bir zamanlar avukattım değil mi? Unutmuşum. (Kahkahalar)

O ülkede ve dünyanın diğer yerlerinde kitle iletişim araçlarının rolü ne? Ben onlara saldırmıyorum.

ABD halkının gerçeği bildiği zaman nasıl iyi bir davayı savunduğunu gösteren bir olayı hatırlatacağım: Elian Gonzales olayı. Elian, iki buçuk yıl önce kaçırılmıştı. Oradaki insanlar gerçeği öğrendiğinde bu küçük çocuk evine döndü. Çünkü ABD halkının yüzde 80'inden fazlası onun Küba'ya geri gönderilmesini savunuyordu. (Alkışlar)

Vietnam savaşı sırasında da Amerikan halkı gerçeği öğrendi, ama başka bir faktör daha vardı: Savaştan ölü olarak geri dönen genç adamlar. Elian, olayında böyle bir şey yoktu. ABD halkının haklı olduğumuzu anlamasını sağladık ve bunu televizyonla yaptık. Havana'da da yapılan yürüyüş, 600.000 annenin yürüyüşü etkileyici bir görüntü. Ya da yüz binlerce çocuğun yürüyüşü ya da Havana'daki USIS'in önünde yürüyen bir milyon insan, ya da aynı anda farklı yerlerde gösteriler yapan milyonlarca insan; ve bütün bu gösteriler tüm dünyada, televizyonlarda yayınlandı. Terörist bir eylem sonucu patlayan bir Küba uçağının 25. yılındaki anmasında yapılan mitinge benzeyen eylemler yapıldı ve bunlar 40 uluslararası kanal tarafından yayınlandı.

Bugün haberleri çok uzaklara ulaştırma imkanları var. Uzaydan dünyaya sinyaller gönderen uydular var internet var, siz öğrenciler bunu herkesten daha iyi bilirsiniz. İnternet'e, karanlık olmadığı sürece dünyanın her köşesine mesaj gönderebiliyorsunuz, çünkü İnternet'e ulaşablenler genellikle elektriğe ve diğer haberleşme olanaklarına da sahip olanlar oluyor. Ama entelijansiyayı küçümsememeliyiz, onlardan dünya-

da on milyonlarca var ve onlar sömürücü ve zengin bir sınıf değiller.

Seattle'de de olanları hatırlayın, Quebec'te olanları hatırlayın; dünyanın her yerinde yapılan eylemleri hatırlayın. Eğitimli ve bilgi kişiler, bu eylemleri internet üzerinden örgütlemişti. Ve bugün, asit yağmurlarından savaşa, iklim değişikliklerinden ozan tabakasındaki deliğe, küresel ısınmadan havanın, denizin ve nehirlerin kirlenmesine kadar dünyadaki yaşamı tehdit eden pek çok şey var. Bunlar bütün gezegeni tehdit ediyor, bu yüzden bütün halkların Latin Amerika, kuzey Amerika ve Avrupa halklarıyla ortak bir davası var.

Felaketler birbiri ardına geliyor. Bugün, 25-30 yıl önce olmayan hastalıklar ortaya çıkıyor. 25 yıl önce AIDS yoktu.

Bugün ise en iyi laboratuvarlara sahip olanlar sadece tedaviye yoğunlaşıyorlar, engellemeye, aşuya değil. Çünkü, herkesin bildiği gibi, yılda 10.000 dolara mal olan ve her yıl tekrarlanması gereken tedavi daha karlı. Yani, terapi ilaçları, engelleme ilaçlarından daha karlı. (Alkışlar)

Şimdi de birdenbire SARS ortaya çıktı, batı Nil'de ABD'nin kuzeydoğusundan gelen ateş var, belli ki oraya da başka bir yerden geldi. Bir de dang hastalığı var, çok duyduğumuz, dört çeşidi olan ve bunların bazılarının birleşmesiyle hemorajik ateşli dang gibi daha karmaşık hastalıklara yol açan dang hastalığı.

Bunların size, tarımına ve halkına virüslerle saldırılmış bir ülke adına anlatıyorum. Bundan emin olabilirsiniz, abartmıyorum, anlattıklarım yalan olsaydı, bu kadar bütünlüklü olmazdı. Ve bunların hepsinin kanıtı elimizde var, bunları anlatıyoruz çünkü biliyoruz. (Alkışlar)

Ama demin dediğim gibi, bugün dünyada bizi kitle iletişim araçlarına daha az bağımlı yapan iletişim imkanları var. Çünkü bugün, gün geçtikçe daha da genişleyen İnternet'le, bir hayali olan, bir sıkıntısı olan, sadece kendini değil çocuklarını da düşünen bütün insanlar, ister gelişmiş ister az gelişmiş ülkelerde, ortak bir mücadele verebiliyorlar. Çünkü bunlar gerçekten çok yeni sorunlar. İnsanoğlunun yaşam kapasitesini hala tam olarak göstermediği ve dünyadaki tüm ülkelerin, teknolojik tekele ve silahlara sahip tek bir güç tarafından on kere yok edilebileceği bir çağda yaşıyoruz. Bu yüzden, savaş tehdidi ve barbar silahların kullanılmasının yanı sıra, orta-

ya çıkan pek çok yeni sorunun da üzerinde düşünmeniz gerekiyor.

Gitgide sayısı artan, milyonlarca insan bütün bu sorunları öğreniyor. Ve artık insanlar eğitimin merkezlerinde, üniversitelerde, dünyayı, IMF'nin ne olduğunu, Dünya Bankası'nın ne olduğunu, Latin Amerika'da 800 milyar dolar borcun ne anlama geldiğini öğreniyorlar. (Alkışlar)

Buenos Aires'i en son ziyaret ettiğimde Latin Amerika'nın borcu 5 milyar dolardı. Bugün, onun 160 katı. Eskiden, devlet bütçeleri az çok okullara ve hastanelere ayrılırdı. Arjantin halkı bunu iyi bilir, çünkü epey bir süre Arjantin'i duyduk, Arjantin'in eğitimde, sağlıkta ve diğer alanlarda ulaştığı başarıyı biliyoruz. Ama ben bu somut durumdan bahsetmeyeceğim; bunlardan bahsettim çünkü siz gerçekten çok yüksek seviyelere ulaştınız; bu ülkede kişi başına iki sığır düştüğünü herkes bilir. Sosyal gelişimde yakaladığımız başarı gerçekten muazzam.

Fakat bugün yaşadığımız dünya, tekrar ediyorum, çok farklı. Bize devrimci fikirlerini miras bırakan büyük siyasi ve sosyal düşünürlerin bile tahmin edemediği problemler var.

Biz ülkemizde, gelişime üniversitelerden başladık. Eskiden üniversitelerimizde bilgisayar eğitimi yoktu, adım adım geliştirdik. Sonra, 170 tane Gençlik Bilgisayar Kulübü açtık, kısa bir süre önce bunların sayısı 300'e ulaştı, bilgisayarın sayısı da iki katına çıktı. Ancak bugün ülkemiz için en gerekli olan şey, anaokulundan üniversiteye, bütün okullarda bilgisayar laboratuvarı olması. Bunun bize sağlayacağı imkanlar çok fazla. (Alkışlar) Ve şimdi de, bu laboratuvarları yaymaya çalışırken, bir yandan da başka şeyler üzerinde çalışıyoruz; bunu pek söylemiyoruz ama on binlerce bilgisayar programcısı yetiştiriyoruz.

Küba'nın şu veya bu konuda çok iyi işler başardığını söyleyenler var ya; onlara diyebiliriz ki bugün ülkemizde üniversiteler bütün şehirlere ve ilçelere yayılıyor, bugün ülkemizde

üniversite mezunu veya aydın var. (Alkışlar) Yani, Devrimin olduğu yıllardaki her ilkokul mezununa karşılık bugün iki üniversite mezunu var. (Alkışlar) Bilginin ve kültürün kitlelere yayıldığı, ve bu bilgi ve kültürü her alana yaymayı hayal ettiğimiz bir toplum yaratıyoruz. (Alkışlar) Fabrikalarda, kentlerde herkese

bilgiyi ulaştıracadış, orada çok sayıda ekonomist var, insanlığın yaşadığı herhangi bir yerde veya teknik eğitim verilen sınıflarda ve diğer yerlerde geliştirilen merkezlerde ekonomi eğitimi verilmesi gerekse bile yeterli eğitim kadromuz var. Tek istisnamız tıp konusunda olurdu, çünkü tıp okullarımız genelde hastanelerin yananda bulunuyor ve 3. sınıftan itibaren öğrenciler sadece teoriyle değil pratikle de i içe eğitim görüyor. (Alkışlar)

Neden bu programları hızla yaydık? Çünkü, belli sosyal sorunların nedenlerini araştırırken gördük ki, 17-30 yaş arasında, orta okul mezunu pek çok genç ne okula gidiyor, ne de alışıyor. Bu yüzden, sorunun nedenlerini araştırdık, hep-siyle tek tek konuştuk; böylece bu gençler için kapsamlı geliştirme okulları kurduk. İlk yıl 85.000 kişi bu okullara kayıt oldu, ve Şimdi, ikinci yılında 110.000 ğrenci var. (Alkışlar) stelik, gelecek yıl, Eylül ayından itibaren bu öğrencilerin 35.000'i niversite eğitimi almaya başlayacak. (Alkışlar)

Ne mi yaptık? Ne mi kullandık? Örneğin, her semtte, her Şeker fabrikasında, ortaokullar, meslek liseleri ve hatta süper liseler var. Bunlar normal okullar, yatılı değil, ve dersler 4.30'da bitiyor. Bu okulların hepsinde bilgisayar laboratuvarları ve görsel aletler var. Bu yüzden 5.00 ile arasına da ders koymayı düşünüyoruz, aynı kolaylıkları kullanarak genç insanlar kendini geliştirebilsin diye. Bu dersler yeni öğretmenler, hala çalışan öğretmenler ya da emekli öğretmenler tarafından verilecek; bu kaynaklarımızla mucizeler yaratacağız, emin olabilirsiniz.

Bu genç insanlara eğitimleri boyunca maddi yardım da sağlanıyor. (Alkışlar) Bu programla, bir istihdam araştırmasını da yapmış olduk.

İnsanlar genellikle Şunu fark etmiyorlar; bir insan fakir olsa bile onun yaşayacak bir evi var, bu tek odalı bir daire bile olsa; ayrıca toplu taşıma araçlarını kullanabiliyor. Bizim lkemizde herkese sosyal güvenlik sağlanıyor. Ülkemizde insanların yüzde 85'i kendi evlerinde oturuyor (Alkışlar) ve evleri için mülkiyet vergisi falan demiyorlar. (Alkışlar) Dikkatli dinleyin, ben burada tavsiye vermiyorum; sadece, yaptıklarımızı, nasıl ayakta kaldığımızı ve kitlelerin neden Devrim'i savunduğunu anlatmaya çalışıyorum.

Elektriğin kilovatı, yarım cent'ten daha az paraya mal oluyor; temel besin maddeleri tayın dk-

kanlarında çok düşük fiyatlara satılıyor. Örneğin, aylık tayında verilen pirinç miktarı 25 Küba cent'i ediyor. Bugün 26 Küba pesosu 1 ABD dolarına karşılık geliyor, bu parayla 105 pound pirinç alınabiliyor. (Alkışlar) rnlerin daha pahalıya satıldığı diğer dükkanlar da var, fiyatlar ürünlerin ihtiyaç veya lüks olmasına göre değişiyor.

Ülkemizde, ilaç fiyatları 44 yıl öncekinin yarısı, çünkü bu gerekli ilaçların fiyatları o zaman yarıya indirilmişti, bugün aynı fiyatlar hala geçerli.

Tekrar ediyorum, bunları size sadece açıklama olarak anlatıyorum.

Tıbbi hizmetlerin kalitesi gelişti, bu alanda önemli çalışmalar yapıyoruz. Bütün sağlık hizmetleri vatandaşlarımıza ücretsiz olarak sağlanıyor, ne olduğu önemli değil, açık kalp ameliyatı da olabilir, soğuk algınlığı veya grip tedavisi de olabilir.

Gitgide geliştirdiğimiz eğitim hizmeti de anaokulundan doktora kadar ücretsiz, vatandaşlarımız eğitim için bir kuruş bile demiyorlar. (Alkışlar) Ve bu, halkımıza huzur veren Şeylerden biri. Bugün, kültürün ve eğitimin kitlelere ulaştığı bir topluma doğru ilerliyoruz; ve gelecekte ülkemiz temel olarak entelektüel üretime dayanan bir ülke olacak.

Doğa bize diğer kaynaklardan bolca vermedi, ama biz güçlü komşumuz sayesinde yapmak zorunda kaldığımız bir Devrim imtiyazına sahibiz, yine de bunun için kimseyi suçlayamayız, belki bizi keşfeden ve uygarlığı getiren Kristof Kolumb dışında. Belki siz Arjantinlilerin, sömürgeciliğin ne demek olduğunu anlaması Haiti Cumhuriyeti halkı kadar kolay değil. Neyse, bu konuya girmeyelim, bu tarihin bir eseri. Biliyoruz ki, pek çok hacı oraya dini amaçlarla gittiler ve yanlarında bir din etiği getirdiler. Amerikan halkının idealizmi de buradan geliyor ve onlara gerçeği göstermeyi başarabilirsek onlar da bir davayı savunacaklar. Onları unutmamalıyız, onlar da en az bizim kadar doğal felaketler ve az önce bahsettiğim tehditlerin tehlikesi altında. Onlarla pek çok ortak noktamız var ve eminiz ki onlar da biliyorlar ki onları yönetenler çevreyi veya iklim değişimlerini hiç umursamıyorlar.

Dünyanın enerji tkretimindeki payı yüzde 25 olan, karbondioksit ve diğer zararlı gazların üretiminde en önde gelen bu kadar güçlü bir lke Kyoto Anlaşması'ndan neden çekildi, ger-

çekten merak ediyorum. Emin olabilirsiniz ki, ABD'deki on milyonlarca kişi bu sorunlara karşı sizinle aynı endişeleri taşıyor.

Diyordum ki, evet güçlü bir komşumuz var, ama aynı zamanda halkımızın yeteneklerini kitlesel olarak geliştirme ve artırmada sağladığımız başarımız var.

Ülkemizin bugün geldiği noktada, çocukların tamamı ilkokul eğitimini tamamlıyor, yüzde 99'u ortaokulu bitiriyor. Şimdi ise başka bir aşamaya geçiyoruz. Eğitimi kitlesel olarak ve görsel-işitsel araçları yoğun biçimde kullanarak geliştirmeye çalışıyoruz. Ama bunları zehir yaymak veya başkalarının bizim çıkarımızı düşünmesini sağlamak için kullanmıyoruz. Daha önce söylediğim gibi, çocuklar yeterli besin alamazsa, dünyaya geldiklerinde sahip oldukları zeka kapasitesini, potansiyel zekalarını geliştiremezler. Eğer kaynaklar yanlış kullanılırsa, kendinizi düşünme özgürlüğünüz elinizden alınır, çünkü o zaman başkaları sizin yerinize düşünür ve ne renk giysi giyeceğinize, eteğinizin uzun mu kısa mı olacağına veya hangi kumaşın moda olduğuna karar verir. Ta oralardan bize ne alacağımızı, hangi hafif içecekleri tüketeceğimizi, hangi birayı, hangi marka viski veya rom içeceğimizi söylerler. Mesela biz, tarih boyunca tütün ürettik ve bu asla vazgeçemeyeceğimiz bir şey, en azından ambargo devam ettiği sürece. Bazen dostlarımıza bir paket sigara hediye ederiz, ona "Sigara kullanıyorsan bunları içebilirsin; sigara içen arkadaşların varsa onlarla paylaşabilirsin; ancak bu sigara paketiyle yapabileceğin en iyi şey onları düşmanına vermektir" deriz. (Alkışlar)

Küba tütün üreten ve ihraç eden bir ülkedir ve sigara karşıtı bir kampanya yürütmektedir.

Küba kaliteli rom üreten bir ülkedir -bunu mütevazılığımızı göstermek için söylüyorum. Bize ait olan bir markayı çaldılar, ama önemli değil, onlar Küba romu üretemezler.

Size bunu tavsiye etmiyorum, ama eğer bu romu denemek isteyen varsa... Hamile bayanlara tavsiyem içmemeleridir; hiçbir alkol türünü içmemeliler. Bunu biliyoruz, çünkü bir her tür zeka geriliğini araştırıyoruz ve hamilelikte alman alkolün verdiği zararları biliyoruz; alkol bu alanda tanımlanmış nedenlerden biri.

Ama ülke tüketim toplumunda yaşamayacaktır; tüketim toplumu, gelişmiş kapitalizmin ve neo-

liberal küreselleşme döneminin en şeytani icatlarından biridir. Ne kadar korkunçtur ki, 1.3 milyar nüfuslu Çin'in araba sahibi olan insanların oranı ABD ile aynıdır.

1 milyar nüfusu olan ve tam bir tüketim toplumuna sahip Hindistan'ı hayal bile edemiyorum. Sahra Çölü yakınında yaşayan, elektriği bile olmayan, yüzde 80'inden fazlasının okuma-yazma bilmediği ve tüketim toplumunda yaşayan 520 milyon insanı hayal bile edemiyorum. Dünyanın petrol rezervleri, biz enerji tüketimine bu hızda devam edersek, daha ne kadar dayanır, merak ediyorum. Doğanın 300 milyon yılda yarattığı bu kaynaklar belli ki sadece 150 yıl daha dayanabilecek. (Alkışlar)

Bunları size anlatıyorum, çünkü kalite kavramı beynimize yanlış bir biçimde yerleştirilmiş.

Hayat kalitesi eğitim olmadan nasıl sağlanabilir? Okuma-yazma bilmeyen birinin çektiği sıkıntıları düşünün! Onur diye bir şey vardır ve onur yemek kadar önemlidir. (Alkışlar)

Cahillik ne demektir? Cahillik, en alttakilerin en altında olmak, kız arkadaşınıza bir mektup yazmak için arkadaşınızdan yardım istemek demektir. Ben bunu çocukluğumda gördüm, okuma-yazma oranının çok düşük olduğu bir yerdi, çok az kişi okuyabiliyor veya yazabiliyordu, hoşlandıkları bir bayana mektup yazmak için diğerlerinden yardım istiyordu. Harfleri bile dikte edemiyorlardı. Onu bütün gece düşlediklerini, onu düşünmedikleri bir an bile olmadığını, yemedi içmedikleri kesildiklerini, bu gibi şeyleri bile söyleyemiyorlardı. Mektubu yazdırdıkları kişiye "Ona ne yazman gerektiğini düşünüyorsan onu yaz" diyorlardı. Abartmıyorum, ben köyde yaşadım ve bunlar gerçekten oluyordu.

İmza atmak yerine parmak basmak ne kadar utanç vericidir! Bir de daha sonra üçüncü, dördüncü veya beşinci sınıfı bitirenler var. Peki, 4. ve 5. sınıfı bitiren bir insan nedir?

ABD'de demokrasi var diyorlar. Merak ediyorum, milyonlarca okuma-yazma bilmeyen insan oy verirken nasıl doğru bir seçim yapabilir? Milyonlarca yarı-cahil insan, oy verirken nasıl doğru bir karar verebilir? (Alkışlar)

Hepiniz, FTAA'yı biliyorsunuz. Merak ediyorum, onlara, bu cahil insanlara, FTAA'nın bütün dertlere ve felaketselere ilaç olacağını söylerseler ne olur? (Islıklar) Diğer bir deyişle, okuma-

yazma bilmeyen birisi FTAA'nın ne olduğunu nasıl anlayabilir; teknolojik gelişme ve üretim açısından az gelişmiş ülkelerin, en gelişmiş uçakları üreten, dünya çapındaki iletişimi tekeline almış, hammadde, ucuz emek gücü ve müşterilerini garantilemek isteyen diğer ülkelere kapılarını açması onlar için ne anlama gelir? (Alkışlar)

Büyük oranı okuma-yazma bilmeyen, ekonomi konusunda hiçbir fikri olmayan bir toplum, kendi para biriminden vazgeçmenin ne olduğunu nasıl anlayabilir? Bazıları bunu yaptı, kendi para biriminden, bir saniye bile düşünmeden vazgeçti.

Eğer ülkemiz para biriminden vazgeçseydi, özellikle bizim 'özel dönem' dediğimiz sosyalist blokun çözüldüğü dönemde, önündeki engelleri aşamazdı. Ama biz asla vazgeçmedik. Sermayenin kaçması olgusunu bu insanlara nasıl anlatırsınız? Ne dersiniz? Ancak körlerin bile görebileceği bir gerçek var ki, dürüstçe kazanılmış olsun veya olmasın, ülkelerimizin paraları kaçmak zorunda kalıyor.

Diyelim ki, bir profesyonel 50.000 veya dolar değerinde bir miktarı biriktirmeyi başarıyor ve parası bir bankada ülkesinin para birimi olarak duruyor.

Ve birden, bu para, Newton'un keşfettiği yer çekimi kanununa uygun olarak ABD'ye düşüyor. Tabii bu kanunun değişik bir biçimi, yani dünyanın merkezine doğru değil de daha çok coğrafi bir yönde düşüyor. (Alkışlar) Ve gitmek zorunda, çünkü bizim para birimlerimiz parite denen şeye karşı dayanamıyor.

Sistemik ve günlük hayata dair bir olgu olan enflasyona karşı mücadelede, pek çok değişik formüller ve vaatler ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri olan paranın serbest değişimi sonucu paranın kaçması kolaylaşmıştır.

En küçük bir bütçe açığında veya ödemelerdeki açılarda, sorunlar ortaya çıkmaktadır, hatta bu sorunların çıkması için spekülörlere bile gerek yoktur, onların ideal çalışma ortamı zaten budur, onlar paralarını alıp giderler.

Kaçan para ve nedenleri hakkında pek çok bilgi vardır. Bu olgunun borçlarla veya yüksek borç faizleriyle alakası yoktur, daha çok zayıf para birimlerinin kaçması yasası ile ilgilidir.

Bir zamanlar, altın bir para birimliydi, değeri perse'ydi. Bu 1971 veya 1972'ye kadar sürdü.

Egemen gücün saygı duyulan başkanı -her ne kadar tek kutuplu egemen olmasa da- standart altını ABD doları olarak değiştirmeye karar verdi. O zamandan itibaren para kağıttan yapılmaya başlandı, artık perse değeri yoktu. Dolar basan makinelerin dolar basan sahipleri vardı.

Peki dolarlar nereye gidiyor? Karayiplere gitmiyor. Vergilere karşı sığınak olarak kullanılan birkaç küçük ada olabilir ama onlar istisna. Peki, nereye gidiyor? Afrika'ya gitmiyor, hiçbir Latin Amerika ülkesine gitmiyor, çünkü aynı şey onlara da oluyor.

Sizin ABD dolarına eşit olan X para biriminiz var, gerçek adını söylemek istemiyorum, çünkü hiçbir ülkenin adını zikretmek istemiyorum. Bu para birimi 6 hafta içinde değerinin yarısını veya üçte birini kaybedecek. Ve sizin elinizde, bir zamanlar gerçekten değeri olan ama şimdi değeri yarısına, üçte birine veya dörtte birine düşürülmüş kağıt parçaları kalacak.

Bazı para birimlerinin dolara karşı yüzlerce peso ettiğini görünce, onların bir zamanlar dolarla aynı değere sahip olduğunu hatırlarsınız. Bu durum bugünlerde pek çok para biriminin başına geliyor, onlara ister X deyin, ister bolivar. Chavez bolivardan bahsettiğim için bana kızmayacaktır, çünkü o da paramızın nasıl değer kaybettiğini biliyor. Sonra bu para gitmeye zorlanıyor, dünyanın en zengin ülkesinin bankalarına gitmeye zorlanıyor.

Görüyorsunuz, bu basit kavramı okuma-yazma bilmeyenlere nasıl anlatırsınız? Bunu altıncı sınıfı bitirmiş kişilere nasıl anlatırsınız? Ekonomi konusunda hiçbir fikri olmayan insanların bunu anlamasını nasıl sağlarsınız? Onlara bir FTAA, hatta on FTAA satabilirler. (Alkışlar) Bu yüzden bilinci uyandırmak, fikirler üretmek, eğitmek gerekli, çünkü insanlar, olgular onlara açıklandığında ve örnekler gösterildiğinde anlayabilirler. Bugün, ihmalkarlık çok yaygın, bizi her gün daha fazla soymak, sömürmek ve kandırmak için kullanılan bir araç haline geldi.

Bu yüzden, 1 Mayıs'ta da bahsetmiştik, biz ülkemizde insanlara radyo aracılığıyla okuma-yazma öğretme programı geliştiriyoruz, televizyonla değil, radyoyla. Dinleyicinin tek ihtiyacı bir kısa dalga radyo ve birkaç kağıt. Yöntem denendi ve etkili olduğu kanıtlandı.

Yerel radyo istasyonları ve ulusal radyo ağı dersleri yayımlayabilir. Bazıları bunu zaten kul-

lanmakta. Aslında, ülkemizin kısa dalga radyo istasyonu ABD'deki okuma-yazma bilmeyenlere bile eğitim verebiliriz. (Alkışlar)

Gazetelerde okuyoruz, devlet okullarında ilköğretim veya ortaokulu bitirmiş ve hala okuma-yazma bilmeyen öğrenciler var. Onlara ne tür bir eğitim veriliyor? En son teknolojiye sahip olan ve uçaklarıyla televizyon programlarının yarısı eğitime verilen bir ülkeye korsan televizyon programları yayınlayan Miami'de bir sınıfa 36 öğrenci düşüyor.

Bugünlerde üçüncü bir televizyon kanalı kurduk, bu kanal sadece eğitim programları veriyor.

Gelecek yılın ilk üç ayında, eğitim amaçlı dördüncü bir kanal daha yayına başlayacak. Televizyon, eğitimi kitlesel ölçüde yaygınlaştırmak için mükemmel ve az bilinen bir yöntem. (Alkışlar) Şimdi söz etmeyeceğim, oldukça etkili başka araçlar da var. Bunu açıklamayacağım çünkü yeni gittikçe yeni olanakları ortaya çıkıyor.

1 Mayıs günü, UNESCO'ya ve diğer ülkelere bu yöntemin, radyoyla okuma-yazma öğretme yönteminin patentini ya da formülünü diyelim, ücretsiz olarak teklif ettik.

Televizyonla da okuma-yazma öğretme teknikleri de biliyoruz, ama sorun şu ki okuma-yazma bilmeyenlerin çoğunun elektriği veya televizyonu yok.

Ülkemizde, köylerde, elektriği olmayan 2500 okul vardı. Bu sorunu büyüklüğü sadece 1.2 metre olan ve her biri 1123 dolara mal olan güneş panelleriyle çözdük. (Alkışlar) Yani 4 milyon dolardan daha az bir maliyetle, bütün bu okullara güneş panelleri yerleştirdik. Bu paneller, okula ait olan ve sadece 60 watt elektrik harcayan televizyonlar ve hatta bilgisayarlar için kullanılabilir. Çok sayıda öğrenci varsa, bir güneş paneli iki bilgisayara yeterli elektrik sağlamıyor, bu yüzden ikinci bir panel yerleştiriliyor. Bu nedenle maliyetin 4 milyon doların altında olduğunu söyledim. Ayrıca, kırsal kesimdeki bütün okullara elektrik götürdük. Yemek pişirmek için elektrik değil, okullardaki televizyon ve bilgisayarlar için elektrik. (Alkışlar)

Ayrıca elektriği olmayan kırsal kesimdeki yarım milyon Kübalıya, her biri 50 kişilik 1885 televizyon ve video kulübüyle, 1900 dolara mal olan panelleriyle televizyon izleme imkanı sağladık. Yani bugün bütün bu insanlar, hep duy-

duğunuz milyarlarca kıyasla gülünç derecede düşük bir maliyetle, bütün haberlere, bilgilere ve diğer televizyon programlarına ulaşabiliyorlar. Eğer bu kadar yıldır ambargo altında olan küçük bir ülke bunu yapabiliyorsa, yapamayacak bir ülke var mı, bilmiyorum. (Alkışlar) Görüyorsunuz, size somut örnekler veriyorum.

Bir bilgisayar bilimleri üniversitesi kurduk, daha resmi olarak açılmadı; ama ikinci yıl eğitimi yakında başlayacak. Bu okula, tüm ülkedeki en yetenekli öğrencileri aldık. Her yıl yaklaşık 2000 öğrenci alınacak. Bu öğrenciler, programcıdan ziyade birer analist olarak yetiştirilecekler.

Başka şeyler de var, ama şu an bahsedemeyeceğim. Hem zaman kısıntımız var, hem de bir gün umarım siz de bunları öğreneceksiniz. Ülkemizi dönüştüren ve yetenekleri temelinde yaşamasını sağlayan işte budur. Bu metotların kitlesel ölçekte yaygınlaştırılabileceğine ve dünyadaki okuma-yazma bilmeyen milyonlarca insanın utancına son verilebileceğine inanmasaydık bunların hiçbir önemi olmazdı. Bu sorun 40-50 yıldır tartışılıyor, oysa BM bunu çözmek isteseydi, UNESCO çözmek isteseydi 5 yılda çözülebilirdi. Bu metotlar çok düşük maliyetli! Ardından devam kurları, birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf dersleri verilebilirdi; olanaklar sınırsız.

Okul kurmak ve yukarıda bahsettiğim metotları kullanmak aynı zamanda cezaevleri sorununa da çözüm getirebilir. (Alkışlar) Eminim ki, eğer bir ülke vatandaşlarına bu mütevazı ama onur verici ve değerli şeyleri sağlayabiliyorsa, diğerlerinin aynısını yapamaması için hiçbir neden yoktur. (Alkışlar) Bende bu yüzden size bunlardan bahsediyorum, anlatırken coşku duyuyorum, çünkü bunlar uzun süredir kafa yordüğümüz şeyler. Ve daha önce de itiraf ettiğim gibi, yaptığımız gözlemler ve araştırmalar sonunda bunları keşfettik ve daha önce keşfetmediğimiz için utandık, çünkü o zaman halkımızın refahı daha yüksek olurdu.

Dogmatik formüller önermiyoruz, diğer ülkelere nasıl bir sosyal sistemleri olması gerektiğini vaaz etmiyoruz. Bazı ülkeler biliyorum, kaynakları o kadar zengin ki, bunları doğru biçimde kullansalar, bizim yaptığımız gibi devrimci, radikal ekonomik değişiklikler yapmalarına gerek kalmayacak. Bazı yerlerde neler olduğunu biliyoruz. Mesela bu yarı kürenin en fakir ülkesi olan Haiti'de bazı insanlar çok zenginken kay-

nak sıkıntısı çekildiğini biliyoruz. Ama bu konuya girmeyeceğim. Sorun gelirin eşit dağıtılmasıyla ilgili. (Alkışlar ve bağırımlar) Hiçbir şeye el koymaya gerek bile olmaz, çünkü mümkün olan şeylerle... İstenenler ve mümkün olanlar hakkında düşünmemiz gerek, hayal edilenlerle şimdi yapılabilecekler arasındaki farkı anlamamız gerek, bugünkü nesnellige dayanarak şimdi yapılabileceklerle 20-30 yıl içinde yapılabilecekler arasındaki farkı anlamamız gerek.

Ülkemizde yaptıklarımız ve toplumu örgütleme biçimimiz konusunda en ufak bir pişmanlık duymuyoruz. (Alkışlar) Potansiyelimizi anlamak fırsatımız oldu, ve öncelik verdiğimiz şeyler var, çünkü daha iyi bir dünya isteyenlerin öncelikleri, olanakları ve gerçekçiliği olması çok önemli.

Ünlü FTAA projesinde iki-üç kere bahsettim. Bugün, bu zehrin ülkelerimize kök salmasına engel olmalıyız. Bunu yapabilirsek, gerçekten büyük bir zafer kazanmış olacağız. (Alkışlar ve bağırımlar) Latin Amerika'da ilerlemeler kaydedildiğini görüyoruz. Sevgili Arjantin'den seçim sonuçları ulaştığında neden o kadar mutlu olduğumu sorsalar (Alkışlar ve bağırımlar) tek bir neden söylerim: Vahşi kapitalizmin en kötüsü, Chavez'in dediği gibi, neoliberal kapitalizmin en kötüsü ve tek sembolü... İsim vermiyorum, kimse şikayet edemez, tabii söylediğim şeyin sembolü olduğunu hissetmiyorsa. Bence, en sıra dışı şeylerden biri, neoliberal küreselleşmenin sembolü olanlar büyük bir darbe yedi. (Alkışlar ve bağırımlar) Neoliberal küreselleşmenin sembolünü okyanusun dibine gömerek, Latin Amerika'ya ve dünyaya yapmış olduğunuz hizmeti hayal bile edemezsiniz. Amerika'da çok sayıda insanını, bu neoliberal küreselleşme denen şeyin ne kadar korkunç ve ölümcül bir şey olduğunun farkına varmasını sağladınız. (Alkışlar)

İsterseniz, Papa'nın ülkemize yaptığı ziyaret sırasında dayanışmanın küreselleşmesinden bahsederken defalarca söylediği bir şeyle başlayalım. Boşuna para harcayanlar, doğal kaynakları yok edenler ve bu gezegendeki bütün canlıları ölüme mahkum edenler dayanışma yaparken, kim dayanışmanın küreselleşmesine, kelimenin tam anlamıyla, yani sadece bir ülke içindeki erkeklerin ve kadınların değil, bütün gezegendeki insanların dayanışmasına karşı çıkabilir. (Alkışlar ve bağırımlar)

Bir günde cennete ulaşamazsınız ama bana inanın, sizi etkilemek için söylemiyorum, söylediklerime gerçekten dikkat ediyorum, siz bir sembole çok bir darbe vurdunuz ve bu gerçekten çok önemli, çünkü çok kritik bir zamanda, herkesi etkileyen uluslararası kriz sırasında oldu. Bu artık sadece Güney Asya'nın krizi değil, tüm dünyayı etkileyen bir kriz, artı savaş tehditleri, artı büyük borçlar, artı kapital kaçışının kaçınılmazlığı. Bu dünya çapında bir sorun ve bu yüzden yaptığımız şey dünya çapında bir bilinç uyandırdı.

Bütün zorluklara rağmen, biliyorsunuz bölünmeler, anlaşmazlıklar yüzünden her yerde sorunlar var, tabii anlaşmazlıklar olacak ama ortak çıkar dediğimiz şey, mümkün olan bir dünyada hepsinden önce gelmelidir. Sloganın nasıl türediğini biliyorsunuz:

“Başka bir dünya mümkün”. Ancak başka bir dünya kurulduğunda, ki bu gerçekten mümkün, biz daha iyi bir dünyanın mümkün olduğunu tekrarlamaya devam edeceğiz, tekrar tekrar. (Alkışlar ve “Fidel! Fidel! Fidel!”, “Ole, ole, ole, ole, Fidel, Fidel!” sloganları.)

Burada, bu alışılmadık koşullar altında -ki bu bizi mutlu etti- ülkemizin mütevazı deneyimlerinden, ve günden güne daha fazla öğrendiğimiz şeylerden bahsediyorum. Yüzde 30 cahillik oranıyla mücadele ettiğimiz zamanlar, birgün kitlelere üniversite eğitimi sağlayabileceğimizi, ülkenin bütün ilçelerine üniversite kampusları kurabileceğimizi hayal bile edemiyorduk. Geliştirdiğimiz insan gücü olmasıydı bunların hiçbiri mümkün olamazdı. Bu yüzden diyorum ki, Marti de yıllar önce kendisine hayalci diyenlere aynı şeyi söylemişti: Bugünün hayalleri yarının gerçekleri olabilir. (Alkışlar ve bağırımlar)

Hayalci diye bir şey yoktur, bunu daha önce hayal bile etmediği şeylerin gerçekleştiğini gören birisi olarak söylüyorum. Bunu bir artı olarak görmüyorum, başka bir imtiyaz, ya da kaderin cilvesi sonucu hayatta kalmam; her ne kadar yüzlerce planla beni mezara göndermeye çalışsalar da. (Bağırımlar) Aslında onlar bana çok büyük bir iyilik yaptılar, beni kendimi koruma güdümünden kurtardılar ve hayatın değerinin, hayatın üstün değerinin, yemekten, barınmaktan ve giyinmekten bile üstün olan değerinin farkına varmamı sağladılar. Maddi ihtiyaçların önemini küçümsemiyorum, onlar daima önce gelir, çalışmak, hayatın başka bir değerini yakalamak

için fiziksel, maddi ihtiyaçlarınızı karşılamamız gerekir. Hayatın değeri ise, bilgide, kültürdedir.

İnsanlar işten çıktıktan sonra, film izlemek, tiyatroya gitmek, dans gösterisi izlemek ya da konsere gitmek isterler. Kahvaltıdan, öğle yemeğinden ve akşam yemeğinden sonra eğlence isterler. Kimse çocuklarının uyuşturucu kullanarak ya da beyinlerini zehirleyen şiddet içerikli, absürd filmleri izleyerek eğlenmesini istemez. (Alkışlar) Hayatın değeri başka bir şeydir, hayatın değeri saygınlıktır, onurdur. (Alkışlar ve bağırımlar) Hayatın değeri, herkesin hakkı olan kendine saygıdır. (Alkışlar ve bağırımlar)

Bütün Arjantin halkı, Latin Amerika'nın sevgili kardeşleri, inançlarınız, düşünceleriniz, fikirleriniz ne olursa olsun, benim niyetim kimseyi incitmek değildi. Eğer, Arjantin'in içişlerine karışma olarak algılanabilecek bir şey söyledim-

se, ki olabildiğince bundan kaçınmaya çalıştım, özellikle bu ülkede bana gösterilen dayanışma ve sıcaklık karşısında, böyle bir şey yaptığımı düşünen varsa, lütfen bizi affedin.

Yaşasın halkların kardeşliği! ("Viva!" sloganları)

Yaşasın insanlık! ("Viva!" sloganları)

Zafere kadar, daima!

Teşekkür ederim.

(Coşkulu alkışlar)

*Küba Cumhuriyeti Devlet Başkanı Başkumandan Fidel Castro Ruz'un Buenos Aires Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Yaptığı Konuşma. Arjantin, 26 Mayıs 2003. (Konuşmanın çok küçük bölümünü teknik nedenlerle çıkarılmıştır. T.D.)